

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: A001-A Tantárgy neve: Exegetikai alapidolgozat Tantárgy neve angolul: Basic Paper in Exegetics	Kreditértéke: 5
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: gyak. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: rendszeres konzultációk	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 75 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6.	
Előtanulmányi feltételek: B040-A Exegetikai módszertan	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Cél: A tantárgy célja az, hogy a hallgatók egy önálló írásbeli dolgozat kontaktórával és konzultációkkal támogatott elkészítése során a történeti-kritikai exegézis módszeréről megszerzett ismereteiket elmélyítsék, e módszer egyes elemeit az oktató által kijelölt eredeti nyelvű bibliai szöveg elemzése révén a gyakorlatban is begyakorolják – annak érdekében, hogy képessé váljanak a kommentárok, exegetikai tanulmányok és cikkek értő, kritikai olvasására, valamint az önálló, tudományos igényű exegetikai munkára. Tematika: A tantárgy egy ó- és egy újszövetségi kurzusban kerül meghirdetésre: a tantárgyat a hallgatóknak azon a tanszéken kell teljesíteniük, amelyen az Exegetikai módszertan (B040) tantárgyat teljesítették. Az exegetikai dolgozat témájaként a hallgatók általában az Exegetikai módszertan (B040) tantárgy keretében kiadott bibliai szakasz elemzését viszik tovább, esetleg az aktuális tanszéki kutatás témaköréből is választhatnak a hallgatók, az oktatóval való egyeztetés alapján. A kurzus számára heti 2 óra kerül az órarendben kijelölésre: ezen a dolgozat leadott és ellenőrzött fejezeteinek közös megbeszélése történik; a személyre szabott konzultációk időpontjait az oktató a hallgatókkal egyénileg egyezteti.
Számonkérési és értékelési rendszer:
A számonkérés a hallgató által a szorgalmi időszakban megírt önálló, egy adott bibliai szakasz nyelvi és tartalmi elemzését kínáló tudományos dolgozatára adott gyakorlati jeggyel történik.

A dolgozat témáját az adott kurzus oktatója jelöli ki. A dolgozat megírásához az elérhető monográfiák és tanulmányok mellett legalább három, az oktató által jóváhagyott kommentár használata kötelező; a három kommentárból legalább egynek idegen nyelvű munkának kell lennie.

A dolgozatnak (a fedőlapon túl) 20-25 számozott oldalt kell tartalmaznia (12. betűméret, 1-es sortávolság, Times New Roman betűtípus). A dolgozat fedőlapjának tartalmaznia kell a DRHE és az illetékes tanszék nevét, a dolgozat címét, a hallgató nevét, szakját, tagozatát, évfolyamát, a konzulens tanár nevét, valamint a benyújtás helyét és évszámát. A dolgozatnak szerkezetében és tartalmában minden egyéb kérdés terén az adott félévre érvényes tárgytematikában rögzített követelményeknek kell megfelelnie.

A dolgozatot egy példányban, kemény fekete kötésben a szorgalmi időszak végéig a Tanulmányi Osztályon kell benyújtani. A dolgozat legfeljebb 7 nap késedelemmel, a szakdolgozatra vonatkozó késedelmi díj megfizetése ellenében a vizsgaidőszakban is leadható.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

KARASSZON I.: *Az ószövetségi írásmagyarázat módszertana*, Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2005, ISBN: 963-86458-0-6

OSBORNE, G. R.: *A hermeneutika spirálisa – Részletes bevezetés a bibliamagyarázathoz*, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 2002, ISBN: 963-86148-3-8

KUSTÁR Z.: A tudományos írásmagyarázat szükségessége, in: *Theológiai Szemle* 59 (2016/4), 196–209

Ajánlott irodalom:

BECKER, U.: *Exegese des Alten Testaments. Ein Methoden- und Arbeitsbuch* (UTB 2664), Mohr Siebeck, Tübingen, 2005, ISBN: 3-16-148552-1

FARKASFALVY D.: *Bevezetés a szentírástudományba* (Teológiai Zsebkönyvek 10), Agapé – Távlatok Szerkesztősége, Szeged – Budapest, 1995, ISBN: 963-458-008-4

A további irodalom a kiadott bibliai szakasz függvényében, az egyéni konzultáció során kerül kijelölésre.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít

c) attitűdje

- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kustár Zoltán egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Németh Áron egyetemi docens, PhD, dr. habil.

Dr. Ledan-Muntean István adjunktus, PhD.

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: A 002, A003-A Tantárgy neve: Szakdolgozat [1, 2] Tantárgy neve angolul: Master's Thesis [1, 2]	Kreditértéke: 8, 8
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: konz., konz. és óraszám: 3, 3 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 75 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 9., 10.	
Elő- és *melléktanulmányi feltétele: [1]: A001-A Exegetikai alapidolgozat [2]: *A002 Szakdolgozat [1]; B105 Biblikus szigorlat; R001 Rendszeres teológiai szigorlat; R002 Egyháztörténet szigorlat (I-XVIII. sz.)	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Ismeretanyag: A tantárgy célja az, hogy a hallgató a témavezetővel előzetesen egyeztetett téma tudományos igényű feldolgozásának előkészítése révén elsajátítsa a tudományos kutatómunka módszertanát. A tantárgy oktatása személyre szabott módszerekkel, egyéni konzultációk formájában történik.
Tematika: 1. A témaválasztás szempontjai 2. A szakirodalom feltérképezése és begyűjtése 3. A könyvtárhasználat általános szabályai 4. A digitális és online publikációk használatának sajátos nehézségei 5. A szakirodalom feldolgozásának és kijegyzetelésének módszere 6. A forráshasználat formai és szerzői-jogi keretei 7. Tudomány-etikai alapismeretek
Számonkérési és értékelési rendszer:
A félévi osztályzat a szóbeli konzultációkon mutatott előmenetel és egy, a megismert formai és tartalmi feltételeknek megfelelő dolgozat alapján kerül megállapításra. A szemeszter során konzultációkra a megbeszélrt időpontokban, szükség szerinti számban, de legalább háromszor kerül sor.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

A szakdolgozat megírása a szakdolgozat témájának megfelelően egyénileg egyeztetett irodalomjegyzék alapján történik.

Ajánlott irodalom:

KUSTÁR Z. – NÉMETH Á.: *Tudományos dolgozat – teológiából. Útmutató teológiai szakdolgozatok, tudományos diákköri dolgozatok készítéséhez, kitekintéssel a doktori értekezésekre*, Debrecen: Debreceni Református Hittudományi Egyetem, 2024, ISBN: 978-615-5853-70-8 (nyomtatott változat), 978-615-5853-71-5 (online változat).

GYURGYÁK J.: *A tudományos írás alapjai. Útmutató szemináriumi és tudományos diákköri értekezést, szakdolgozatot és disszertációt íróknak*, Osiris, Budapest, 2019, ISBN: 978-963-276-349-1

ECO, U.: *Hogyan írjunk szakdolgozatot?* Kairosz Kiadó, Szentendre, 2008, ISBN: 978-963-913-753-7

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.

- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

a szak valamennyi, szakdolgozati témavezetésre jogosult oktatója

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Minden Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B010-A, B011-A, B012-A Tantárgy neve: Héber nyelv [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Biblical Hebrew Language [1, 2, 3]	Kreditértéke: 5, 5, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 75, 75, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: [1–2]: félévközi zárthelyi dolgozatok [3]: félévközi beszámolók, félévközi zárthelyi dolgozatok	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 55 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1., 2., 3.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: B010-A Héber nyelv [1] [3]: B011-A Héber nyelv [2]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Cél: A tantárgy célja az, hogy a hallgatók elsajátítsák a bibliai héber nyelv alapjait: megismerkedjenek a héber nyelvtan szabályaival, és elsajátítsák azt az alapszókincset, aminek a segítségével közepesen nehéz bibliai héber szövegek önálló nyelvi feldolgozására – a megfelelő nyomtatott kiadványok, illetve számítógép-programok és internetes adatbázisok használatával – alkalmassá válnak.

Tematika:

Héber nyelv [1]:

A hallgatók megismerkednek a héber írás és olvasás szabályaival, a héber nyelvtan alapfogalmaival, a névszókkal és azok ragozásával, a birtokos szuffixumokkal, a héber igerendszer struktúrájával, az erős igék ragozásával, valamint az igei tárgyragokkal, a kiadott példamondatokon keresztül a megszerzett ismereteiket begyakorolják, illetve megalapozzák héber szókincsüket.

Héber nyelv [2]:

A hallgatók megismerkednek a gutturális és gyenge igék ragozásával, a kiadott példamondatokon keresztül pedig a megszerzett ismereteiket begyakorolják, valamint tovább bővítik alapszókincsüket.

Héber nyelv [3]:

A hallgatók megismerkednek a nyomtatott héber bibliakiadásokkal, megszerzett nyelvtani ismereteiket egyszerűbb ószövetségi héber szövegrészek csoportos nyelvi elemzése és fordítása révén elmélyítik, begyakorolják, alapszókincsüket pedig olyan szintre emelik,

hogy közepesen nehéz héber szövegek önálló nyelvi feldolgozására – a megfelelő nyomtatott kiadványok és számítógép-programok, internetes adatbázisok használatával – alkalmassá váljanak. A félév során elemezni kívánt igeszakaszokat az adott félévre érvényes tárgytematika rögzíti, az elemzett bibliai szakaszok hossza összesen 70–90 bibliai vers.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Héber nyelv [1]:

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A dolgozat megírására 45 perc áll rendelkezésre. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatokat legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhet.

A szóbeli kollokvium kiadott tételsor alapján történik, az adott félévre aktuális tételsort a tárgytematika rögzíti. A tételhúzást a félév elején kijelölt memoriterek kikérdezése előzi meg, melynek sikeressége előfeltétele a felelet megkezdésének. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 20 perc. Póttétel húzására van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. A sikertelen szóbeli vizsga „B” vizsga keretében javítható.

A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozatok összesített átlagának és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít. Megajánlott "jeles" osztályzatot kap az a hallgató, akinek a zárthelyi dolgozatok átlaga: 4,51-5,00. Megajánlott "jó" osztályzatot kap az a hallgató, akinek a zárthelyi dolgozatok átlaga: 4,01-4,50. Könnyített tételsor alapján vizsgázhat az a hallgató, akinek a zárthelyi dolgozatok átlaga legalább 3,51-4,00.

Héber nyelv [2]:

A Héber nyelv [1] szerint, az alábbi eltéréssel: A szóbeli vizsgára állás feltétele a félév elején kiadott memoriterek felmondása a szorgalmi időszakban.

Héber nyelv [3]:

A félév során rövid, egyszerűbb öszövétségi héber szövegrészek csoportos nyelvi elemzése és fordítása történik. A kiosztott versekről a beszámoló megértése a tantárgy teljesítésének feltétele. A szókincsepítés szóanyaga a szorgalmi időszakban megírt négy zárthelyi dolgozat formájában kerül számonkérésre. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat legfeljebb egyszer, "B" vizsga keretében, szintén a szorgalmi időszakban lehet kijavítani. Ha az elégtelen zárthelyi dolgozatot a hallgatónak nem sikerül kijavítania, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, írásbeli vizsgára nem állhat. Ha a hallgató valamennyi zárthelyi dolgozatát legalább elégséges szinten teljesítette, és a szorgalmi időszakban valamennyi szóbeli beszámolóját megtartotta, a vizsgaidőszakban a kreditek megszerzéséhez szükséges írásbeli vizsgára állhat. Azok a hallgatók, akik valamely korábbi félév során a négy zárthelyi dolgozatot sikeresen teljesítették, a félév során kérhetik ezek beszámítását.

Az írásbeli vizsga anyagát a félév során átvett szövegek nyelvi elemzése, valamint a bevezető két órában leadott szövegtörténeti tananyag alkotja. Az írásbeli vizsga időtartama 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

TÓTH K.: *A héber nyelvtan elemi szabályai. 5., javított és részben átdolgozott kiadás.*
Szerkesztette: Kustár Z. – Németh Á., Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2024, ISBN: 978-615-5853-66-1

KARASSZON D.: *Héber gyakorlókönyv és bibliai arám nyelvtan* (egyetemi jegyzet), Budapest, 1998

KUSTÁR Z.: *Héber–magyar szószedet ószövetségi nyelvgyakorlathoz – Dr. Karasszon Dezső, Héber gyakorlókönyv és bibliai arám nyelvtan c. jegyzetének héber szóanyaga, valamint az egyéb leggyakoribb héber szavak jegyzéke* (egyetemi jegyzet), Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2002

KUSTÁR Z.: *A héber Ószövetség szövege – A masszoréta szöveg hagyományozás és annak megjelenítése a Biblia Hebraicában*, Kálvin János Kiadó, Budapest, 2010, ISBN: 978-963-558-140-5

Ajánlott irodalom:

EGERESI L. S.: *Bibliai Héber–Magyar Szótár* [kiadó nélkül], Budapest, 2022, ISBN: 978-615-01-6282-9

ÁRUS L.: *Ószövetségi héber–magyar szómagyarázat*, Iránytű Kiadó, Budapest – Gödöllő, 1996, ISBN: 963-9055-01-8

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kustár Zoltán egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Németh Áron egyetemi docens, PhD, dr. habil.

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B013, B014 Tantárgy neve: Ószövetségi bevezetés [1, 2] Tantárgy neve angolul: Introduction to the Old Testament [1, 2]	Kreditértéke: 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: törzsanyag ismeretkörei	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 3., 4.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B031-A Bibliaismeret [2] [2]: B013 Ószövetségi bevezetés [1]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Cél: A tantárgy célja az, hogy a hallgatók megismerkedjenek az Ószövetség irodalomtörténeti kérdéseivel, valamint az egyes ószövetségi könyvek előállításának folyamatával, teológiájával és történeti háttérével. Ezek az ismeretek lehetővé teszik a hallgatók számára azt, hogy az adott könyvek magyarázatához a szükséges háttérinformációk birtokában és az alapvető szakirodalom ismeretében kezdhessenek neki, illetve azt, hogy az ószövetségi kommentárok, exegetikai monográfiák és tanulmányok hatalmas anyagában önálló kutatásaik során tájékozódni tudjanak. Tematika: <i>Ószövetségi bevezetés [1]:</i> ○ <i>Általános bevezetés:</i> az ószövetségi bevezetést fogalma, felosztása, története, kánontörténet, szöveg- és formatörténet, az ószövetségi irodalom általános jellemzői ○ <i>Speciális bevezetés: A Tóra és az Ószövetség történeti könyvei (1Móz – Eszter):</i> az egyes ószövetségi iratok és iratcsoportok tartalma, szerkezete, előállása, történeti háttére, tanítása, az újszövetségi iratokkal való kapcsolata, illetve ezeknek a témaköröknek a kutatástörténeti eredményei <i>Ószövetségi bevezetés [2]:</i> ○ <i>Speciális bevezetés: Az Ószövetség tanítói és prófétai könyvei (Zsolt – Mal):</i> az egyes ószövetségi iratok és iratcsoportok tartalma, szerkezete, előállása, történeti háttére, tanítása, az újszövetségi iratokkal való kapcsolata, illetve ezeknek a témaköröknek a kutatástörténeti eredményei
Számonkérési és értékelési rendszer:

Írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban.

A vizsga időtartama 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

KUSTÁR Z.: *Bevezetés az Ószövetség irodalmába. Az Ószövetség könyveinek előállása, tanítása és keresztyén üzenete*, Kálvin János Kiadó, Budapest, 2025, ISBN: 978-963-558-565-6.

Ajánlott irodalom:

CZIGLÁNYI ZS.: *Az Ószövetség története, 2., javított kiadás*, META Egyesület, Pécs, 2018, ISBN: 978-615-81155-0-6

RÓZSA H.: *Bevezetés az Ószövetség könyveibe – Bevezetés az Ószövetség könyveinek irodalom- és hagyománytörténetébe*, Szent István Társulat, Budapest, 2016, ISBN: 978-963-277-602-6

KUSTÁR Z.: *Ószövetségi bevezetés – Oktatási segédanyag*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, publikálatlan kéziratok, elérhetők: DRHE Neptun – Meet Street – Virtuális terek.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Elvégzi a szakterülete ismeretrendszerét alkotó diszciplínák alapfokú analízisét, az összefüggések szintetikus megfogalmazását és adekvát értékelését.
- Szakterülete eljárásrendjét, legfontosabb elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát feladatai végrehajtásakor alkalmazza.
- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

c) attitűdje

- Vállalja és hitelesen képviseli szakmája társadalmi szerepét, alapvető viszonyát a világhoz.
- Nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.
- Nyitott a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.

- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.

d) autonómiája és felelőssége

- Váratlan döntési helyzetekben is önállóan végzi az átfogó, megalapozó szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Felelősséggel részt vállal szakmai nézetek kialakításában, indoklásában.
- A szakterülete megalapozó nézeteit felelősséggel vállalja.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Kustár Zoltán egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Németh Áron egyetemi docens, PhD, dr. habil.

Dr. Koncz-Vágási Katalin, PhD., óraadó

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B015, B016, B017 Tantárgy neve: Ószövetségi írásmagyarázat [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Old Testament Exegesis [1, 2, 3]	Kreditértéke: 3, 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea., ea., ea. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5., 7., 8.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B011-A – Héber nyelv [2]; *B040-A – Exegetikai módszertan [2]: B015 – Ószövetségi írásmagyarázat [1]; B040-A – Exegetikai módszertan [3]: B016 – Ószövetségi írásmagyarázat [2]; B105 – Biblikus szigorlat	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Cél: A tantárgy célja az, hogy a hallgatók - o a bibliai héber szövegnek az oktató által előadás formájában ismertetett elemzésén keresztül megismerkedjenek az adott bibliai könyv alapvető bevezetéstani, exegetikai és hermeneutikai kérdéseivel, és ezáltal a szakirodalomban felmerülő megoldási kísérletek értékeléséhez kellő támpontot kapjanak, - o a kiválasztott szövegrészek elemzése révén lehetőséget kapjanak arra, hogy az Ószövetség teológiája, a Szentírás üzenete, valamint református hitvallásaink szempontjából kulcsfontosságú bibliai szövegekkel behatóbban, annak eredeti nyelvén is megismerkedjenek, - o megfelelő mintát kapjanak ahhoz, hogy az igemagyarázat jellegű gyülekezeti szolgálatok alkalmával egy adott szakasz tartalmi elemzését, üzenetének kibontását szóban, az egyes exegetikai munkafázisok eredményeit harmonikus rendszerbe foglalva, közérthető előadás formájában hogyan kell elvégezniük. Tematika: A tantárgy kurzusai során egy adott bibliai könyvből 70–120 versnyi szöveg nyelvi és exegetikai elemzése történik meg előadás formájában. A konkrét tematikát az adott félév aktuális tárgytematikája rögzíti
Számonkérési és értékelési rendszer:
Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban. A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészből áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz. Az „A” tételrész az adott bibliai könyv bevezetéstani kérdéseit, míg a „B” tételrész az átvett bibliai szakaszokat tartalmazza. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15,

legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 25 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrészlet legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség.

A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Kijelölése az adott kurzus témájától függően a Tárgyatematikában (NEPTUN) történik.

Ajánlott irodalom:

KARASSZON I.: *Az ószövetségi írásmagyarázat módszertana*, Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2005, ISBN: 963-86458-0-6

OSBORNE, G. R.: *A hermeneutika spirálisa – Részletes bevezetés a biblíamagyarázathoz*, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 2002, ISBN: 963-86148-3-8

KUSTÁR Z.: A tudományos írásmagyarázat szükségessége, in: *Theológiai Szemle* 59 (2016/4), 196–209.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analízisét, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Kustár Zoltán egyetemi tanár, PhD, dr. habil.
A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): Dr. Németh Áron egyetemi docens, PhD, dr. habil.
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B020-A, B021-A, B022 Tantárgy neve: Görög nyelv [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: New Testament Greek [1, 2, 3]	Kreditértéke: 5, 5, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 75, 75, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: szövegillusztrációk	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: Évközi tesztek, zárthelyi dolgozatok	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 55 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1., 2., 3.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: B 20-A Görög nyelv [1] [3]: B021-A Görög nyelv [2]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása Cél: A tantárgy célja az, hogy a hallgatók elsajátítsák az újszövetségi görög nyelv (koiné) alapjait (olvasás, írás, deklináció, konjugáció) és azt az alapszókincset, aminek a segítségével közepesen nehéz újszövetségi és egyéb ógörög szövegek önálló nyelvi elemzésére, értelmezésére és fordítására – a megfelelő nyomtatott kiadványok, illetve számítógép-programok és internetes adatbázisok használatával – alkalmassá váljanak. Tematika: <i>Görög nyelv [1]:</i> VARGA Zs.: <i>Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv</i> 1–8. olvasmánya szövegének olvasása, fordítása, nyelvtani anyaga (1–3. deklináció, a görög igeragozás rendszere, az ige imperfectumi, futurumi, aoristos /activum és medium/ alakjai). <i>Görög nyelv [2]:</i> VARGA Zs.: <i>Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv</i> 9–18. olvasmánya szövegének olvasása, fordítása, nyelvtani anyaga (névmások, az ige aoristos passivumi, perfectumi alakjai, a folyékony és a 2. aoristos). <i>Görög nyelv [3]:</i> A hallgatók megismerkednek a kritikai görög Újszövetség-kiadással, megszerzett nyelvtani ismereteiket a kiválasztott görög nyelvű szövegrészek csoportos nyelvi elemzése és fordítása révén elmélyítik, begyakorolják, alapszókincsüket pedig olyan
--

szintre emelik, hogy közepesen nehéz ógörög szövegek önálló nyelvi feldolgozására – a megfelelő nyomtatott kiadványok és számítógép-programok, internetes adatbázisok használatával – alkalmassá váljanak. Az elemzett szövegek az Újszövetségből, a keleti teológiai és az apokrif irodalom, valamint a teológiai és vallástörténeti szempontból releváns szepulkralis szövegek (sírfeliratok) közül kerülnek kijelölésre. Az elemezni kívánt szövegeket az adott félévre érvényes tárgyatematika rögzíti.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Görög nyelv [1], illetve a *Görög nyelv [2]*: Zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban, szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatokat legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli vizsgára (kollokviumra) jelentkezhet.

A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgyatematikája rögzít. A szóbeli vizsgán a hallgató számot ad olvasási, fordítási készségéről, a félév során szerzett nyelvtani ismereteiről (deklináció, konjugáció). A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. Póttétel húzására van lehetőség, ez esetben az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A félévi érdemjegyet a zárthelyi dolgozatok összesített átlagának és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít.

Amennyiben a zárthelyi dolgozatok átlaga 4,51 feletti, a hallgató megajánlott „jeles” (5) gyakorlati jegyet kaphat, így mentesülhet a szóbeli vizsga alól. A 4,0–4,5 közötti dolgozatátlagra a hallgató „jó” (4) megajánlott jegyet kap, amennyiben elfogadja, mentesül a szóbeli kollokvium alól. A 3,51–4,0 közötti dolgozat-átlaggal rendelkező hallgatók könnyített tételsor alapján felelhetnek a kollokviumon.

Görög nyelv [3]: Gyakorlati jegy a szorgalmi időszakban.

A számonkérés a szorgalmi időszakban történik rövid, átlagosan 10 perces villámtesztek formájában. A hallgatók minden óra elején az előző órai anyagból írják meg a rövid tesztet. A félévi osztályzatot ezek átlaga adja.

A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

DÉRI B. – HANULA G.: *Újszövetségi görög nyelvkönyv*, Argumentum, Budapest, 2000, ISBN: 963-446-152-2

VARGA Zs.: *Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv*, Sárospataki Református Teológiai Akadémia, Sárospatak, 2010, ISBN: 978-963-88090-4-9

Ajánlott irodalom:

MOUNCE, W. D.: *Basics of biblical Greek grammar*, Zondervan, Grand Rapids, 2003, ISBN: 0-310-25087-0

PERES I. – LEDAN M. I.: *Ókori görög sírfeliratok*, ÚTK-DRHE, Debrecen, 2023, ISBN: 978-615-5853-44-9

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (*tudás, képesség stb.*) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Ledan-Muntean István adjunktus, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):
Balog Margit nyelvtanár

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Újszövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B023, B024 Tantárgy neve: Újszövetségi bevezetés [1, 2] Tantárgy neve angolul: Introduction to the New Testament [1, 2]	Kreditértéke: 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: törzsanyag ismeretkörei	
A tanóra típusa: ea., ea és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: szünopszisok.	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: rövid szövegelemzések, témakidolgozások.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 3., 4.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B031-A Bibliaismeret [2] [2]: B023 Újszövetségi bevezetés [1]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Cél: A tantárgy célja az, hogy a hallgatók megismerkedjenek az Újszövetség irodalomtörténeti kérdéseivel, valamint az egyes újszövetségi iratok előállításával, teológiájával és történeti háttérével. Ezek az ismeretek lehetővé teszik a hallgatók számára azt, hogy az adott bibliai könyvek magyarázatához a szükséges háttérinformációk birtokában és az alapvető szakirodalom ismeretében kezdhessenek neki, illetve azt, hogy az újszövetségi kommentárok, exegetikai monográfiák és tanulmányok hatalmas anyagában önálló kutatásaik során tájékozódni tudjanak. Tematika: Az első félévben az Újszövetség kialakulásának történetével foglalkozunk (iratok, kánon), majd a Páli leveleket vesszük sorra, áttekintve a keletkezés körülményeit, főbb teológiai tanításait, végül a félévet a deuteropáli levelek zárják. A második félévben a Templom pusztulása utáni iratok áttekintésével folytatjuk a bevezetéstani vizsgálatot. A szinoptikus evangéliumok keletkezésének kérdéséről jutunk el a félév során a Jelenések könyvéig. Minden egyes irat esetében igyekszünk meghatározni a szerző kilétét, a keletkezés idejét, helyét, a címzettek körét és a könyvek legfőbb teológiai gondolatait, valamint az azokban felhasznált forrásokat. A tantárgy célja, hogy a hallgatók minden egyes bibliai könyv esetében tisztában legyenek a szöveg megértéséhez elengedhetetlenül szükséges információkkal: ki, kinek, mikor, mért, miről írta az adott iratot.
Számonkérési és értékelési rendszer:

Szöbéli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban, zárthelyi dolgozat a szorgalmi időszakban.

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban zárthelyi dolgozatot írnak az evangéliumok keletkezéséről. A dolgozat kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatot legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhet.

A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzíti. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozat és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

CARSON, D. A. – MOO, D. J.: *Bevezetés az Újszövetségbe*, KIA, Budapest, 2007, ISBN: 978-963-9390-44-7

BALLA P.: *Az újszövetségi iratok és kanonikus gyűjteményük kialakulásának története*, Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar Újszövetségi Tanszék, Budapest, 2005, ISBN: 963-857-857-2

VARGA ZS.: *Újszövetségi bevezetés*, Református Zsinati Iroda Doktorok Kollégiumának Főtitkári Hivatala, Budapest, 2000, ISBN: 963-8360-43-7

Órai anyag jegyzete a diákság honlapján:

(http://www.diaksag.ttre.hu/index.php?option=com_phocadownload&view=category&id=17:sz-bevezets&Itemid=205)

Ajánlott irodalom:

SCHNELLE, U.: *Einleitung in das Neue Testament*, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1994, ISBN: 3-525-03286-2

LEDÁN M. I.: Ókori csodák, csodatevők és csodaelbeszélések, in: *Studia Doctorum Theologiae Protestantis* (2023/1), 25–81

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri szakterülete fő elméleteinek ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Megért, illetve értelmez összefüggő szövegeket, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegeket, táblázatokat, adatsorokat, vizuális szövegeket mozgó-, állóképeket, térképeket, diagramokat.
- Rutin szakmai problémákat azonosít, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges elvi és gyakorlati hátteret, azokat standard műveletek gyakorlati alkalmazásával megoldja.
- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

c) attitűdje

- Nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.
- Komplex megközelítést kívánó, illetve váratlan döntési helyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végig gondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan végzi munkáját tevékenysége kritikus értékelése és folyamatos korrekciója mellett.
- Önálló továbbtanulással vagy szervezett továbbképzések segítségével meglévő készségeit fejleszti és olyan új kompetenciákat sajátít el, amelyek segítségével alkalmassá válhat egy szervezeten belül felelősségteljes munkakör vállalására.

Tantárgy felelőse: Dr. Ledan-Muntean István adjunktus, PhD

A tantárgy jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):
Balog Margit nyelvtanár

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Újszövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B025, B026, B027 Tantárgy neve: Újszövetségi írásmagyarázat [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Exegesis of the New Testament [1, 2, 3]	Kreditértéke: 2, 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea, ea, ea és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: Szöveg- és kortörténeti illusztrációk	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium, kollokvium, Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: évközi zárthelyi dolgozatok	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4., 5., 6.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B021-A Görög nyelv [2]; *B040-A Exegetikai módszertan [2]: B021-A Görög nyelv [2]; B040-A Exegetikai módszertan [3]: B021-A Görög nyelv [2]; B040-A Exegetikai módszertan; B105 Biblikus szigorlat	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Cél: A tantárgy célja az, hogy a hallgatók

- a bibliai görög szövegnek az oktató által előadás formájában ismertetett elemzésén keresztül megismerkedjenek az adott bibliai könyv alapvető bevezetéstani, exegetikai és hermeneutikai kérdéseivel, és ezáltal a szakirodalomban felmerülő megoldási kísérletek értékeléséhez kellő támpontot kapjanak,
- a kiválasztott szövegrészek elemzése révén lehetőséget kapjanak arra, hogy az Újszövetség teológiája, a Szentírás üzenete, valamint református hitvallásaink szempontjából kulcsfontosságú bibliai szövegekkel behatóbban, annak eredeti nyelvén is megismerkedjenek,
- megfelelő mintát kapjanak ahhoz, hogy az igemagyarázat jellegű gyülekezeti szolgálatok alkalmával egy adott szakasz tartalmi elemzését, üzenetének kibontását szóban, az egyes exegetikai munkafázisok eredményeit harmonikus rendszerbe foglalva, közérthető előadás formájában hogyan kell elvégezniük.

Tematika:

Az újszövetségi írásmagyarázati anyag a három félévnek megfelelően 3 blokkra tagolódik, ami szerint az oktatás rendje is alakul:

1. blokk anyaga: Mt, Mk, Lk, ApCsel.
2. blokk: a páli (+ dt-páli) levelek (Róm–Filem).
3. blokk: A jánosi iratok (JnEv, 1–3Jn, Jel) és a közönséges levek (Zsid, Jk, 1–2Pt, Júd).

A tantárgy kurzusai során egy adott bibliai könyvből 70–120 versnyi szöveg nyelvi és exegetikai elemzése történik meg előadás formájában.

A konkrét tematikát az adott félév aktuális tárgyatematikája rögzíti.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban, zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban.

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatokat legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhet.

A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgyatematikája rögzít. A vizsga egy A és egy B tételből áll, melyet a hallgató közös cédulán húz. Az A tételrész az adott bibliai könyv bevezetéstani ismereteit, a B tételrész az elemzésre kijelölt bibliai perikópa nyelvtani elemzését, illetve exegézisét tartalmazza. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az A, mind pedig a B tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozatok összesített átlagának és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít.

Amennyiben a zárthelyi dolgozatok átlaga 4,51 feletti, a hallgató megajánlott „jeles” (5) gyakorlati jegyet kaphat, így mentesülhet a szóbeli vizsga alól. A 4,0–4,5 közötti dolgozatátlagra a hallgató „jó” (4) megajánlott jegyet kap, amennyiben elfogadja, mentesül a szóbeli kollokvium alól. A 3,51–4,0 közötti dolgozat-átlaggal rendelkező hallgatók könnyített tételsor alapján felelhetnek a kollokviumon.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

WENHAM, D. – WALTON, S.: *Exploring the New Testament*, vol. 1, SPCK, London, 2001, ISBN: 978-0-281-05433-6

MARSHALL, H. – TRAVIS, S. – PAUL, I.: *Exploring the New Testament*, vol. 2, SPCK, London, 2002, ISBN: 978-0-281-05434-3

A további kötelező irodalom kijelölése az adott félév aktuális tárgyatematikájában, az elemzett bibliai könyvnek megfelelően történik.

Ajánlott irodalom:

PERES I.: *Jelenések könyve* (egyetemi jegyzet), Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2013 – online kiadvány (DRHE Neptun Meet Street).

PERES I.: *Péter 1. és 2. levelének magyarázata*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2011 – online kiadvány (DRHE Neptun Meet Street).

LEDÁN M. I.: *A halál mint álom*, ÚTK-DRHE, Debrecen, 2021, ISBN: 978-615-5853-38-8

LEDÁN M. I.: *Adakozás a Korinthusi levelekben*, Patmosz Kutatóintézet, Debrecen, 2024, ISBN: 978-615-5853-69-2

A magyar nyelvű mellett fontos megismerni az angol és a német nyelvű szakirodalmat is, az alábbi kommentársorozatok alapján: EKK, KEK, HNT, NTD, NICNT, NIGTC, WBC.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Ledan-Muntean István adjunktus, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): ---

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Újszövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B030-A, B031-A Tantárgy neve: Bibliaismeret [1, 2] Tantárgy neve angolul: Bible knowledge [1, 2]	Kreditértéke: 5, 5
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 60, 60 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: előadás, önálló és csoportos szövegelemzés, hallgatói előadás, csoportos beszámoló.	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: tesztek, félév közepén zárthelyi dolgozat (ezeken a részvétel nem kötelező, részletesen lásd lentebb).	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 1.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: B030-A Bibliaismeret [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Cél: A teológiai tanulmányok folytatásához nélkülözhetetlen bibliaismeret megszerzése. A hallgatók megszerzik a kellő jártasságot a Szentírás önálló és csoportos tanulmányozásához. Megismerik a bibliai történetek legfontosabb összefüggéseit és a bibliai irodalom egymásra épülő részeit. Alapozó tárgy, tehát a hallgatók képessé válnak az elmélyült, magas szintű biblikus tanulmányok folytatására. Tematika: Rövid, átfogó bevezetés a Szentírás tanulmányozásához (bibliai nyelvek, helyszínek, könyvek keletkezési folyamata, út a kanonizálás felé; nemzeti nyelvű bibliák.) <i>Bibliaismeret [1]</i> ○ <i>A Tóra:</i> 1–5Móz; ○ <i>Könyvek a választott nép történetéből:</i> Józs, Bír, Ruth, 1–2Sám, 1–2Kir, 1–2 Krón, Ezsd, Neh, Eszt; ○ <i>Költői szövegek és bölcsességirodalom az Ószövetségben:</i> Zsolt, Jób, Péld, Préd, Énekek, JSir <i>Bibliaismeret [2]</i> ○ <i>A prófétai irodalom:</i> Az Ószövetség prófétai könyvei; ○ <i>Az evangéliumok:</i> Mt, Mk, Lk, Jn; ○ <i>Az egyház az Újszövetségben:</i> ApCsel, Pál, deuteró-Páli levelek, pásztori levelek, katolikus levelek); ○ <i>Az újszövetségi apokaliptika:</i> Jel.	
Számonkérési és értékelési rendszer:	

Kollokvium, ami az évközi számonkérések során nyújtott teljesítmény alapján kiváltható.

A hallgatók lehetőséget kapnak a kollokvium kiváltására, a memoriterek felmondásának kivételével. A félév során megtanulandó memoriterek listáját az oktató a félév elején közli a hallgatókkal.

A kollokvium kiváltása érdekében a hallgatók félévente három tesztet és egy félév-közepi zárthelyi dolgozatot írhatnak. A tesztek 12-15 kérdést tartalmaznak, ezek mindegyike feleletválasztási lehetőséget kínál (négy válasz). A tesztek időkerete: 15 perc. A zárthelyi dolgozat esetében különböző kérdésekre kell megadott, egyértelműen jelzett terjedelmi keretek között választ megfogalmazni (rövid, néhány mondatos feleletek a kérdések nagy részében, illetve legfeljebb egy oldalban kell kifejtetni a választ dolgozatonként egy kérdés esetén). A zh. időkerete: 90 perc. Az évközi számonkérésen nem kötelező részt venni, ezekkel a hallgató könnyíthet vizsgaidőszaki leterheltségén. Minden számonkérés teljesítésével pontokat lehet szerezni, ezek félév végi összege alapján kerül sor a teljesítmény százalékos, valamint érdemjeggyel történő megállapítására. Ha valaki nem vett részt egy vagy több számonkérésen, akkor a pontszáma azokban az esetekben nulla. Az egyes számonkérések eredményéről az oktató a számonkérést követő hét munkanapon belül ad tájékoztatást. Az összesített pontszámmal meghatározott, megajánlott jegyet az oktató a félév utolsó hetében, az utolsó számonkérés után közli, ezt a jegyet a hallgató nem köteles elfogadni.

Minden hallgató jelentkezik kollokviumra. A kollokvium első részeként kerül sor a memoriterek felmondására, melynek teljesítése az érdemjegy megszerzésének előfeltétele (beugró), ezt a részt nem érdemjeggyel, hanem megfelelt/nem felelt meg minősítéssel értékeli az oktató. A memoriterek felmondását követően a hallgató jelzi, hogy kéri a megajánlott jegy rögzítését, vagy folytatja a kollokviumot.

Ha a hallgató vizsgázik, érdemjegye mindenképp felelete alapján kerül megállapításra (tehát a felelet után már nem kérheti inkább mégis a megajánlott jegyet). A vizsga a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § alapján zajlik. A hallgató a felelet előtt legalább 25 perc felkészülési időt kap, feleletre 20 perc áll rendelkezésre. Sikertelen felelet esetén póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a TVSz 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Biblia magyarázó jegyzetekkel – Revideált új fordítás (RÚF 2014), Kálvin Kiadó, Budapest, 2018, ISBN: 9789635583911

Ajánlott irodalom:

BARTHA T. (szerk.): *Keresztyén Bibliai Lexikon. 1–2. köt.*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1. kötet: 1993, 2. kötet: 1995, ISBN: 963-300-529-9

HODOSSY-TAKÁCS E.: Isten igéjéből jobbra tanítani: A II. Helvét Hitvallás és az Ószövetség, in: *Debreceni Szemle* 3 (2017), 318–325

HODOSSY-TAKÁCS E.: From Tribal Heritage to National Epic, in: HODOSSY-TAKÁCS, E. – KOFFEMAN, L. J. (szerk.): *Wichtige Wendepunkte. Veränderte und sich ändernde Traditionen in Zeiten des Umbruchs*, Leipzig, Evangelische Verlagsanstalt, 2014, 45–56.

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert.

b) képességei

- Ellátja a szakképzettségének megfelelő munkakört.
- Elvégzi a szakterülete ismeretrendszerét alkotó diszciplínák alapfokú analízisét, az összefüggések szintetikus megfogalmazását és adekvát értékelését.

c) attitűdje

- Vállalja és hitelesen képviseli szakmája társadalmi szerepét, alapvető viszonyát a világhoz.
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.

d) autonómiája és felelőssége

- Váratlan döntési helyzetekben is önállóan végzi az átfogó, megalapozó szakmai kérdések végig gondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- A szakterülete megalapozó nézeteit felelősséggel vállalja.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Hodossy-Takács Előd egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B032 Tantárgy neve: Vallástörténet Tantárgy neve angolul: History of Religions	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 2.	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: előadás, önálló olvasmány-feldolgozás, csoportos szövegelemzés.	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: tesztek, félév közepén zárthelyi dolgozat (ezeken a részvétel nem kötelező, részletesen lásd lentebb).	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3.	
Előtanulmányi feltételek: B031-A Bibliaismeret [2] R011-A Hitvallásismeret [2]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Cél: A tárgy általános vallástörténeti ismereteket nyújt, valamint bevezeti a hallgatókat néhány meghatározó vallás világába. Tematika: A tantárgy négy átfogó témakört ölel fel: A vallásfenomenológia alapkérdései: (a) Bevezetés a vallástörténetbe. A vallásfenomenológia kérdései és alapfogalmai. (b) Az istenfogalom. (c) Isten és ember közötti viszony. Az ókori Közel-Kelet vallásai: (a) Az ókori Közel-Kelet istenei. (b) Az ókori Közel-Kelet meghatározó mítoszai. (c) Kultuszi gyakorlatok: hivatalos kultusz és nép vallásosság az ókori Közel-Keleten. (d) Vallási élet a dél-levantei térségben. A görög vallás: (a) Istenek és emberek: kultusz, vallás, ünnep és társadalom Hellaszban. (b) Istenek és mitológiai csoportok a görög vallásban. Egy mai meghatározó vallás: az iszlám. (a) Mohamed élete. (b) A Korán. (c) Irányzatok az iszlámban, teológia és misztika.
Számonkérési és értékelési rendszer:

Kollokvium, ami az évközi számonkérések során nyújtott teljesítmény alapján kiváltható. A hallgatók lehetőséget kapnak a kollokvium kiváltására, ennek érdekében félévente három tesztet és egy félév-közepi zárthelyi dolgozatot írhatnak.

A tesztek 12-15 kérdést tartalmaznak, ezek mindegyike feleletválasztási lehetőséget kínál (négy válasz). Időkeret: 15 perc.

A zárthelyi dolgozat esetében különböző kérdésekre kell megadott, egyértelműen jelzett terjedelmi keretek között választ megfogalmazni (rövid, néhány mondatos feleletek a kérdések nagy részében, illetve legfeljebb egy oldalban kell kifejtetni a választ dolgozatunként egy kérdés esetén). Időkeret: 90 perc.

Az évközi számonkérésen nem kötelező részt venni, ezekkel a hallgató könnyíthet vizsgaidőszaki leterheltségén. Minden számonkérés teljesítésével pontokat lehet szerezni, ezek félév végi összege alapján kerül sor a teljesítmény százalékos, valamint érdemjeggyel történő megállapítására. Ha valaki nem vett részt egy vagy több számonkérésen, akkor a pontszáma azokban az esetekben nulla. Az egyes számonkérések eredményéről az oktató a számonkérést követő hét munkanapon belül ad tájékoztatást. Az összesített pontszámmal meghatározott, megajánlott jegyet az oktató a félév utolsó hetében, az utolsó számonkérés után közli, ezt a jegyet a hallgató nem köteles elfogadni. Minden hallgató jelentkezik kollokviumra, és a vizsga megkezdésekor jelzi, hogy kéri a megajánlott jegy rögzítését, vagy vizsgázni szeretne.

Ha a hallgató vizsgázik, érdemjegye mindenképp felelete alapján kerül megállapításra (tehát a felelet után már nem kérheti inkább mégis a megajánlott jegyet). A vizsga a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § alapján zajlik. A hallgató a felelet előtt legalább 25 perc felkészülési időt kap, feleletre 20 perc áll rendelkezésre. Sikertelen felelet esetén póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a TVSz 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

LEEuw, G., VAN DER: *A vallás fenomenológiája*, Osiris, Budapest, 2001, ISBN: 963-379-884-1

ELIADE, M.: *Vallási hiedelmek és eszmék története. I–III. kötet*, Osiris – Századvég, Budapest, 1. kötet: 1994, ISBN: 963-8384-79-4, 2. kötet: 1995, ISBN: 963-379-066-2, 3. kötet: 1996, ISBN: 3-963-379-145-6

Ajánlott irodalom:

HODOSSY-TAKÁCS E.: A verbális befolyásolás művészete, in: *Theologiai Szemle* 47 (2004/4), 184–187

HODOSSY-TAKÁCS E.: Isten elveszett háza: Jeruzsálem vaskori temploma, in: *Theologiai Szemle* 60 (2017/2), 74–79

GOLDZIER I.: *Az iszlám kultúrája: művelődéstörténeti tanulmányok*, Gondolat Kiadó, Budapest, 1981, ISBN: 963-280-607-7

HODOSSY-TAKÁCS E.: Amikor istenek a földön is jártak. Vallás és politika az ókori világban, in: FAZAKAS S. – KOVÁCS K. (szerk.): *Vallás és politika. Teológiai reflexiók egy komplex kapcsolat múltjáról és jelenéről*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem Szociáletikai Intézete, Debrecen, 2019, 11–23. ISBN: 9786155853210

HEGYI D.: *Polis és Vallás: bevezetés a görög vallástörténetbe*, Osiris Kiadó, Budapest, 2002, ISBN: 963-389-205-8

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Ismeri az általa tanított tudományág, szakterület (műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel.
- Ismeri a szaktárgy által közvetített fogalmak kialakulásának életkori sajátosságait, a tanulók fogalomrendszerének fejlesztésében játszott szerepét.

b) képességei

- Képes a szaktárgyában rejlő személyiségfejlesztési lehetőségeket kihasználni, a tanulók önálló ismeretszerzését támogatni a végzettségének megfelelő korosztály és a felnőttoktatás keretében is.
- Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos megértési nehézségek felismerésére és kezelésére.

c) attitűdje

- Az iskola világában tudatosan törekszik az értékek sokféleségének elfogadására, nyitott mások véleményének, értékeinek megismerésére, tiszteletben tartására, különös tekintettel az etnikumokra és nemzetiségekre.
- Belátja, hogy a konfliktusok is a közösségi élethez tartozhatnak.
- A tervezés során együttműködik a kollégákkal és a tanulókkal, kész figyelembe venni az adott tanulócsoport sajátosságait (motiváltság, előzetes tudás, képességek, szociális felkészültség).

d) autonómiája és felelőssége

- A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Hodossy-Takács Előd egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B033-A, B034-A Tantárgy neve: Újszövetségi bibliai teológia [1, 2] Tantárgy neve angolul: New Testament Biblical Theology [1, 2]	Kreditértéke: 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgybesorolása: kötelező	
A tantárgymintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 2.	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7., 8.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B038 Bibliai kortörténet [2]; B105 Biblikus szigorlat [2]: B033-A Újszövetségi bibliai teológia [1]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása Az újszövetségi teológia főbb problémáinak szerzők szerinti tematikus áttekintése, különös tekintettel az Újszövetségen belüli összefüggések feltárására. Kiemelt fontosságú az egyes nagy témák (istentan, krisztológia, ekkleziológia stb.) Újszövetségen belüli megjelenése. Miközben az előadások a bibliai szerzők, iratszoportok szerinti tematikus rendben történnek, a nagyobb összefüggések megismerése is hangsúlyossá válik (kortörténeti háttér, a szerző személye, gyülekezete stb.).
Számonkérési és értékelési rendszer: <i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i> A vizsga egy tételrészből áll, melyet a hallgató cédulán húz ki. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 15 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a feleletet legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti.
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN) Kötelező irodalom: STUHLMACHER, P.: <i>Az Újszövetség bibliai teológiája I.</i> , Kálvin Kiadó, Budapest, 2017, ISBN: 978-963-558-383-6 STUHLMACHER, P.: <i>Az Újszövetség bibliaiteológiája II.</i> , Kálvin Kiadó, Budapest, 2024, ISBN: 978-963-558-533-5

GNILKA, J.: *Az Újszövetség teológiája*, Szent István Társulat, Budapest, 2007, ISBN: 978-963-361-841-7

Ajánlott irodalom:

CULLMANN, O.: *A jánosi kör*, Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2007, ISBN: 978-963-9779-05-1

KÓKAI-NAGY V.: *A hegyi beszéd. A hegyi beszéd értelmezése a nagyobb igazság tükrében*, KRE HTK Doktori Iskola – L'Harmattan, Budapest, 2007, ISBN: 978-963-236-006-5

KÓKAI-NAGY V.: Főpap Melkisédek rendje szerint, in: Zsengellér J. (szerk.): *A nagy zarándok végleg célhoz ért. Tanulmányok Xeravits Géza 50. születésnapja alkalmából*, Budapest, Magyar Hebraisztikai Társaság – L'Harmattan, 2021, 173–194. ISBN: 978-963-414-834-0

KÓKAI-NAGY V.: Karizmatikus gyülekezetvezetés az Újszövetség korában. Próféták a páli gyülekezetekben, Kálvin Kiadó, Budapest, 2022, ISBN: 978-963-558-528-1

WICK, P.: *Pál, A keresztyénség tanítója*, Kálvin, Budap., 2007, ISBN: 978-963-558-094-1

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Ismeri a szaktárgy által közvetített fogalmak kialakulásának életkori sajátosságait, a tanulók fogalomrendszerének fejlesztésében játszott szerepét.
- Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során fejlesztendő speciális kompetenciákat, ezek fejlesztésének és diagnosztikus mérésének módszereit.
- Tisztában van a szaktárgynak a tanulók személyiségfejlődésében betöltött szerepével, lehetőségeivel.

b) képességei

- Képes reális képet kialakítani a tanulók világáról, a nevelés és a tanulói személyiség fejlesztésének lehetőségeiről.
- Képes tapasztalt kollégák, mentorok segítségével a tanulók egyéni szükségleteit figyelembe véve olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek elősegítik a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi fejlődését, az egészséges életvitel kialakítását.

c) attitűdje

- Nyitott a személyiségfejlesztés változatos módszereinek elsajátítására.
- Tiszteli a tanulók személyiségét, képes mindenkiben meglátni az értékeket és pozitív érzelmekkel (szeretettel) viszonyulni minden tanítványához.

d) autonómiája és felelőssége

- A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.
- Felelősséggel vállalja a kezdeményező szerepét a szakmai együttműködés kialakítására.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Kókai-Nagy Viktor egyetemi docens, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B035-A, B036-A Tantárgy neve: Ószövetségi bibliai teológia [1, 2] Tantárgy neve angolul: Theology of the Old Testament [1, 2]	Kreditértéke: 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 2.	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: előadás, önálló szövegfeldolgozás.	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7., 8.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B037 Bibliai kortörténet 1; B105 Biblikus szigorlat [2]: B035-A Ószövetségi bibliai teológia [1]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Cél: Az ószövetségi teológia főbb problémáinak áttekintése, melyek segítségével a hallgatók képessé válnak az Ószövetségben tükröződő teológiai gondolkodás értelmezésére, valamint önálló, biblikusan megalapozott teológiai érvek megfogalmazására. Tematika: ○ Bibliai teológia: történet, határterületek, problémák ○ Az ószövetségi kánon mint teológiai kérdés ○ Isten megismerhetősége, kijelentése titokzatossága ○ Isten Lelke, szentsége, egysége ○ Az ószövetségi antropológia, az ember jelentősége ○ A kezdetek teológiája: káosz és teremtés ○ A szabadulás témája és jelentősége az Ószövetségben ○ Az ószövetségi képek, a képek hatása ○ Szövetség, jog, állam, hatalom ○ Ünnepek, kultusz, áldozat és kiengesztelés ○ Eszkhatológia a Héber Bibliában ○ Történetírás, történelemszemlélet, történeti hagyományok ○ Próféta hagyományok teológiája ○ A törvény teológiai vizsgálata ○ Költészet és bölcsesség teológiai jellegzetességei Számonkérési és értékelési rendszer: <i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i>

A vizsga a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § alapján zajlik. A hallgató a felelet előtt legalább 25 perc felkészülési időt kap, feleletre 20 perc áll rendelkezésre. Sikertelen felelet esetén póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a TVSz 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

KNIGHT, G. A. F.: *Az Ószövetség keresztyén teológiája*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2006, ISBN: 978-963-558-076-2

RAD, G. VON: *Az Ószövetség teológiája. 1–2. kötet*, Osiris Kiadó, Budapest, 1. kötet: 2000, ISBN: 963-379-668-7, 2. kötet: 2001, ISBN: 963-379-822-1

HODOSSY-TAKÁCS E. (szerk.): *A tíz ige. Tanulmánykötet Marjovszky Tibor tiszteletére, 60. születésnapja alkalmából, Acta Theologica Debrecinensis 5.*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2013, ISBN: 978-963-8429-77-3

Ajánlott irodalom:

HODOSSY-TAKÁCS E.: Pusztulás, gyász, remény. Bibliai teológiai szempontok a közösséget ért veszteség feldolgozásához, in: STUDIA UNIVERSITATIS BABES-BOLYAI THEOLOGIA REFORMATA TRANSYLVANICA 65 (2020/1), 46–60.

HODOSSY-TAKÁCS E. „Ellenségeinket Ő tapossa el”. Háború-ideológia az ókori Izraelben, in: SZÉCSI J. (szerk.): *Keresztény-zsidó teológiai évkönyv 2004*, Keresztény-Zsidó Társaság, Budapest, 2013, 100–105.

HODOSSY-TAKÁCS E.: Civilizációs feszültségek – bibliai teológiai dilemmák, in: FEKETE K. – KUSTÁR Z. – KOVÁCS Á. (szerk.): *Átjárható határok. Ünnepi kötet dr. Gaál Botond professzor 65. születésnapjára* (Acta Theologica Debrecinensis 2), Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2011, 97–109, ISBN: 978-963-842-966-7

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Ismeri a szaktárgy által közvetített fogalmak kialakulásának életkori sajátosságait, a tanulók fogalomrendszerének fejlesztésében játszott szerepét.
- Ismeri az adott szakterület társadalomban betöltött szerepét, a szaktárgy tanításának céljait, feladatait, a tanulók személyiségfejlődésének és gondolkodásfejlesztésének segítésében.

b) képességei

- Képes reális képet kialakítani a tanulók világáról, a nevelés és a tanulói személyiség fejlesztésének lehetőségeiről.
- Képes a célokhoz és az adott szituációhoz alkalmazkodva kreatívan, különböző megoldásokban gondolkodni, tudatos döntést hozni.

c) attitűdje

- A végzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt.
- Elismeri, hogy a megfelelő tanulási légkör megteremtéséhez figyelembe kell venni a tanulók sajátos igényeit, ötleteit, kezdeményezéseit.

d) autonómiaja és felelőssége

- A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Hodossy-Takács Előd egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B037, B038 Tantárgy neve: Bibliai kortörténet [1, 2] Tantárgy neve angolul: History of the Biblical World [1, 2]	Kreditértéke: 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: előadás, önálló olvasmány-feldolgozás, csoportos szövegelemzés.	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: tesztek, félév közepén zárthelyi dolgozat (ezeken a részvétel nem kötelező, részletesen lásd lentebb).	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 3., 4.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B030-A Bibliaismeret [2] [2]: B038 Bibliai kortörténet [1]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

A tárgy megismerteti a hallgatókkal a Szentírás történelmi környezetét. Elemzésre kerülnek politikai, gazdaságtörténeti, társadalomtörténeti, és kulturális folyamatok, melyek meghatározták Izrael népének helyzetét és az egyház születését.

Témakörök:

1. Elvi kérdések (periodizáció, kronológia, a régészet alapfogalmai).
2. Palesztina földrajzának áttekintése.
3. A bronzkori civilizációk, Palesztina a bronzkorban.
4. Izrael kezdetei (ősatyák, exodus, letelepedés).
5. A kora vaskor: a bírák kora.
6. Korai állam és dinasztikus királyság: Saul, Dávid, Salamon.
7. A perszonálunió vége. Omri dinasztiaja. Jéhú: egy puccs és következményei.
8. Izrael utolsó korszaka: Jóástól a királyság bukásáig.
9. Júda a Kr.e. 7. század végéig: Ezékiás, Manassé, Jósiás.
10. Mindennapi élet és gazdálkodás a vaskori Palesztinában.
11. Júda bukása. A babiloni fogság.
12. Babilon bukása. A perzsa kor kezdetei. Yehud.
13. A hellénizmus. Ptolemaiosz, Szeleükosz és utódaik Palesztinában. A makkabeusok. A hasmóneusok.
14. A római császárkor társadalma. A kora római kor Palesztinában.
15. Nagy Heródes és utódai.
16. Palesztina társadalma, vallási csoportok és irányzatok Jézus korában.

17. Qumrán.
18. Jézus életének történeti kérdései.
19. A második szentély pusztulása és a zsidó háborúk.
20. Keresztyének és zsidók a római birodalomban.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Kollokvium, ami az évközi számonkérések során nyújtott teljesítmény alapján kiváltható.
A hallgatók lehetőséget kapnak a kollokvium kiváltására, ennek érdekében félévente három tesztet és egy félév-közepi zárthelyi dolgozatot írhatnak.
A tesztek 12-15 kérdést tartalmaznak, ezek mindegyike feleletválasztási lehetőséget kínál (négy válasz). Időkeret: 15 perc.
A zárthelyi dolgozat esetében különböző kérdésekre kell megadott, egyértelműen jelzett terjedelmi keretek között választ megfogalmazni (rövid, néhány mondatos feleletek a kérdések nagy részében, illetve legfeljebb egy oldalon kell kifejteni a választ dolgozatunként egy kérdés esetén). Időkeret: 90 perc.
Az évközi számonkérésen nem kötelező részt venni, ezekkel a hallgató könnyíthet vizsgaidőszaki leterheltségén. Minden számonkérés teljesítésével pontokat lehet szerezni, ezek félév végi összege alapján kerül sor a teljesítmény százalékos, valamint érdemjeggyel történő megállapítására. Ha valaki nem vett részt egy vagy több számonkérésen, akkor a pontszáma azokban az esetekben nulla. Az egyes számonkérések eredményéről az oktató a számonkérést követő hét munkanapon belül ad tájékoztatást. Az összesített pontszámmal meghatározott, megajánlott jegyet az oktató a félév utolsó hetében, az utolsó számonkérés után közli, ezt a jegyet a hallgató nem köteles elfogadni. Minden hallgató jelentkezik kollokviumra, és a vizsga megkezdésekor jelzi, hogy kéri a megajánlott jegy rögzítését, vagy vizsgázni szeretne.
Ha a hallgató vizsgázik, érdemjegye mindenképp felelete alapján kerül megállapításra (tehát a felelet után már nem kérheti inkább mégis a megajánlott jegyet). A vizsga a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § alapján zajlik. A hallgató a felelet előtt legalább 25 perc felkészülési időt kap, feleletre 20 perc áll rendelkezésre. Sikertelen felelet esetén póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a TVSz 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

KARASSZON I.: *Izrael története – A kezdetektől Bar-Kochbáig*, Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2009, ISBN: 978-963-9609-61-7
BÁCSKAY A.: Az ókori Kelet (Kr. e. VI. évezred – Kr. u. 4. század), in: SALAMON K. (szerk.): *Világtörténet*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006, 84–193, ISBN: 963-05-7412-3
HODOSSY-TAKÁCS E.: *Móáb – Egy vaskori nép Izrael szomszédjában*, Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2008, ISBN: 978-963-960-984-6

Ajánlott irodalom:

GNILKA, J.: *A názáreti Jézus – Üzenet és történelem*, Szent István Társulat, Budapest, 2001, ISBN: 963-361-224-1
HODOSSY-TAKÁCS E.: Heródes gazdaságpolitikájáról, in: KÓKAI-NAGY V. (szerk.): *Heródes*, Selye János Egyetem Református Teológiai Kar – Josephus Kutatóintézet, Komárom (Szlovákia), 2022, 64–76.

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert.

b) képességei

- Szakterülete eljárásrendjét, legfontosabb elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát feladatai végrehajtásakor alkalmazza.
- Megérti és használja szakterületének jellemző online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen nyelven, rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.
- Törekszik arra, hogy a problémákat lehetőleg másokkal együttműködésben oldja meg.

d) autonómiája és felelőssége

- Váratlan döntési helyzetekben is önállóan végzi az átfogó, megalapozó szakmai kérdések végig gondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- A szakterülete megalapozó nézeteit felelősséggel vállalja.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Hodossy-Takács Előd egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B040-A Tantárgy neve: Exegetikai módszertan Tantárgy neve angolul: Methodology of the Biblical Exegesis	Kreditértéke: 4
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: gyak. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4.	
Előtanulmányi feltételek: B012-A vagy B022-A Héber nyelv [3] vagy Görög nyelv [3]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Cél: Kiválasztott bibliai szöveg(ek) közös elemzése révén a hallgatók megismerkednek az írásmagyarázat módszertanával. A tantárgy célja az, hogy a hallgatók képessé váljanak a kommentárok, exegetikai tanulmányok és cikkek értő, kritikai olvasására, valamint az önálló, tudományos igényű exegetikai munkára. Tematika: A tantárgy két kurzusban, egy ószövetségi és egy újszövetségi kurzusban kerül meghirdetésre: a hallgatók kötelező jelleggel szabadon választhatnak a két kurzus között; a két előtanulmányi feltétel közül értelemszerűen csak a választott tanszék által oktatott tantárgyat kell teljesíteni. A módszertani ismeretek átadása közös, kiscsoportos gyakorlat formájában történik. Az elméleti ismeretek átadása után az adott exegetikai munkafázist a csoport a kiválasztott próba-szöveg(ek)en közösen végzi el. A csoportos munka mellett minden hallgatónak önállóan is el kell végeznie az oktató által kiadott szövegen az oktató által megadott exegetikai munkafázisokat.	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<i>A számonkérés egy írásbeli dolgozat alapján történik, melyre a hallgatók gyakorlati jegyet kapnak. A dolgozatot a szorgalmi időszak végéig kell benyújtani, ebben a hallgatónak önállóan el kell végeznie az oktató által kijelölt bibliai szakasz elemzését a tárgytematikában megadott szempontok szerint. A hallgató általában az Exegetikai alapidolgozat (A001) tantárgy keretében ugyanennek a bibliai szakasznak a magyarázatát viszi tovább, elvégezve rajta a minden exegetikai munkafázist. A dolgozat értékelés a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 26. §-ban rögzített ötfokozatú osztályzattal történik.</i>	
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	

Kötelező irodalom:

- Karasszon I.: *Az ószövetségi írásmagyarázat módszertana*, Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2005, ISBN: 963-864580-6
- Kustár Z.: *A héber Ószövetség szövege. Kézikönyv a Biblia Hebraica Stuttgartensiához*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2000, ISBN: 963-842928-3
- Kustár Z.: A tudományos írásmagyarázat szükségessége, in: *Theologiai Szemle* 59 (2016/4), 196–209.
- Luz, U.: *A vizsály könyve? Egy biblia – sokféle értelmezés* (Hermeneutikai Füzetek 10), Hermeneutikai Kutatóközpont, Budapest, 1996, ISBN: 963-85240-8-1
- Tökés I.: *Új hermeneutika* (Hermeneutikai Füzetek 18), Hermeneutikai Kutatóközpont, Budapest, 1999, ISBN: 978-963-795-200-5

Ajánlott irodalom:

- Becker, U.: *Exegese des Alten Testaments – Ein Methoden- und Arbeitsbuch* (UTB 2664), Tübingen, Mohr Siebeck, ²2005, ISBN: 978-382-522-664-0
- Zimmer, S.: *Árt-e a hitnek a bibliatudomány? Egy konfliktus tisztázása*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2009, ISBN: 978-963-558-126-9

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít

c) attitűdje

- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.

- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Németh Áron egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Kustár Zoltán egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

Dr. Ledan-Muntean István adjunktus, PhD

Balog Margit nyelvi lektor

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B105 Tantárgy neve: Biblikus szigorlat Tantárgy neve angolul: Comprehensive Exam – Biblical Studies	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: törzsanyag ismeretkörei	
A tanóra típusa: — és óraszám: 0 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: szigorlat Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 4.	
Előtanulmányi feltételek: B030-A Bibliaismeret [1]; B031-A Bibliaismeret [2]; B013 Ószövetségi bevezetés [1]; *B014 Ószövetségi bevezetés [2]; B023 Újszövetségi bevezetés [1]; *B024 Újszövetségi bevezetés [2]; *B038 Ókori és középkori egyháztörténeti alapvonalai	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Cél: A szigorlat a biblikus alapozó tantárgyak (Bibliaismeret, Bibliai kortörténet, Ószövetségi bevezetés, Újszövetségi bevezetés) keretében elsajátított ismeretek integrált számonkérését szolgálja. Tematika: A szigorlati kollokvium során a hallgató szóbeli felelt formájában, komplex tételesor alapján számot ad arról, hogy az egyes biblikus tantárgyak során elsajátított ismereteket képes rendszerbe foglalni, és így egy adott bibliai korszak, könyv vagy iratcsoport elemzéséhez szükséges alapvető információkat egészében áttekinteni. A szigorlat tételesorát az aktuális félév tárgytematikája tartalmazza.
Számonkérési és értékelési rendszer:
<i>Szigorlati szóbeli vizsga a vizsgaidőszakban.</i> A vizsga során a tétel egy „A” és egy „B” tételrészéből áll. Az adott félévre érvényes tételesort az adott félévre kiírt tárgytematika rögzíti. A hallgató az „A” és a „B” tételrészt egy közös cédulán húzza ki, majd legalább 20, legfeljebb 40 perc készülési idő áll a rendelkezésére, hogy a feleletét kidolgozza. A vizsga a szigorlati bizottság előtt zajlik; a bizottság legalább két tagjának a felelet teljes ideje alatt a vizsgán jelen kell lennie. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrészt legalább elégséges szinten teljesítette. A két felelet együttes átlagos időtartama 30 perc. A vizsga során egy póttétel húzására van lehetőség: amennyiben az első tétel „A” vagy „B” tételrészéből a feleletet a bizottság elfogadta, úgy a póttételből csak a nem teljesített tételrészt kell megismételni. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felelet

osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

KUSTÁR Z.: *Bevezetés az Ószövetség irodalmába. Az Ószövetség könyveinek előállása, tanítása és keresztyén üzenete*, Kálvin János Kiadó, Budapest, 2025, ISBN: 978-963-558-565-6.

RÓZSA H.: *Bevezetés az Ószövetség könyveibe – Bevezetés az Ószövetség könyveinek irodalom- és hagyománytörténetébe*, Szent István Társaság, Budapest, 2016, ISBN: 978-963-277-602-6

KOCSIS I.: *Bevezetés az Újszövetség kortörténetébe és irodalmába I–II*, 3. kiadás, Szent István Társulat, Budapest, 1. kötet: 2015, ISBN: 978-963-277-168-7, 2. kötet: 2016, ISBN: 978-963-277-295-0

KARASSZON I.: *Izrael története. A kezdetektől Bar-Kochbáig* (Kréné 10), Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2009, ISBN: 978-963-9609-61-7

Ajánlott irodalom:

ZENGER, E. et al.: *Einleitung in das Alte Testament* (5. Auflage), Verl. W. Kohlhammer, Stuttgart – Berlin – Köln, 2006, ISBN: 3-17-019526-3

SCHNELLE, U.: *Einleitung in das Neue Testament* (3. Auflage), Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1999, ISBN: 3-525-03299-4

MILLER, J. M. – HAYES, J. H.: *Az Ókori Izrael és Júda története*, PPKE Bölcsészettudományi Kar, Piliscsaba, 2003, ISBN: 963-9296-77-5

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri szakterülete fő elméleteinek ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Elvégzi a szakterülete ismeretrendszerét alkotó diszciplínák alapfokú analízisét, az összefüggések szintetikus megfogalmazását és adekvát értékelését.
- Szakterülete eljárásrendjét, legfontosabb elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát feladatai végrehajtásakor alkalmazza.
- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

c) attitűdje

- Nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.
- Nyitott a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.

- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.

d) autonómiája és felelőssége

- Váratlan döntési helyzetekben is önállóan végzi az átfogó, megalapozó szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan végzi munkáját tevékenysége kritikus értékelése és folyamatos korrekciója mellett.
- Felelősséggel részt vállal szakmai nézetek kialakításában, indoklásában.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Kustár Zoltán egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Németh Áron egyetemi docens, PhD, dr. habil.

Dr. Ledán-Munteán István adjunktus, PhD

Dr. Hodossy-Takács Előd egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G011, G012 Tantárgy neve: Beszédművelés és retorika [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Communication Skills and Rhetorics [1, 2,3]	Kreditértéke: 1, 1, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapoató modul	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak és óraszám: 15, 15, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: -	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: improvizációs feladatok és témakidolgozások	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 65 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1., 2., 3.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: G011 Beszédművelés és retorika [1] [3]: G011 Beszédművelés és retorika [2]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Beszédművelés és retorika [1]: A félév során a hallgatók megismerkednek a nyelvhasználattal kapcsolatos legfontosabb nyelvhelyességi kérdésekkel. Az írásbeli nyelvhasználati kultúra mellett kiemelt hangsúlyt kapnak a szóbeli megnyilvánulások. Az első kurzusrész elsősorban beszédtechnikai gyakorlati ismereteket tartalmaz, a második rész részben elméleti ismeretekkel alapozza meg a hallgatók szakmai felkészítését a szóbeli nyelvhasználat terén. Az anyanyelvi műveltséget helyzetgyakorlatokkal fejlesztjük: egyéni és csoportos beszédtechnikai gyakorlatok; szöveg- és mondatfonetikai eszközök (hangsúly, hanglejtés, hangfekvés, tempó, ritmus, szünet, dinamika) helyes használata. Beszédművelés és retorika [2]: A félév során a helyes nyelvhasználat követelményeit a leggyakrabban előforduló nyelvi hibák felismerésével és javításával sajátítják el a hallgatók. Az órákon különböző műfajú bibliai szövegek értelmező felolvasása mellett szituációs gyakorlatok, rögtönzött megszólalások segítik a lelkesítő pálya tipikus kommunikációs helyzeteire való felkészülést. Beszédművelés és retorika [3]: A félév során a retorika történetével, valamint alapvető retorika elméletekkel ismerkednek meg a hallgatók. Az elméleti ismeretek gyakorlati felhasználása is célja a félévnek. Ennek elérésére különböző műfajú szövegek alkotása, illetve készen kapott szövegek elemzése

a feladat. A hallgatók megismerik a klasszikus retorikai alakzatokat és új retorikai lehetőségeket, a beszédművek elemzési szempontjait és módszereit.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Gyakorlati jegy.

Beszédművelés és retorika [1]:

Az artikulációs és légzőgyakorlatok kivitelezésére adott gyakorlati jegy mellett egy nyelvhelyességi feladatsort tartalmazó zárthelyi dolgozat eredményének az átlaga adja a félévi osztályzatot. A zárthelyi dolgozat időtartama 30 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév elméleti tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

Beszédművelés és retorika [2]:

A félév osztályzatát az órai munka eredményességére adott gyakorlati jegy, valamint egy zárthelyi dolgozat eredményének az átlaga adja. Az adott félév elméleti tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti. A zárthelyi dolgozat időtartama 30 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A zárthelyi dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik.

Beszédművelés és retorika [3]:

A félév osztályzatát az elméleti és történeti anyagrészből írt zárthelyi dolgozat, valamint a szövegalkotási gyakorlatok kivitelezésére adott érdemjegy átlaga adja. Az adott félév elméleti tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti. A zárthelyi dolgozat időtartama 80 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik.

Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat mindhárom félév esetében a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

HERNÁDI S.: *Beszédművelés*, Osiris, Budapest, 1996, ISBN: 963-379-2126

FISCHER S.: *A beszéd művészete*, 3. kiadás, Gondolat, Budapest, 1974, ISBN: 9632800273

MONTÁGH I.: *Tiszta beszéd*, Calibra Kiadó, Budapest, 1995, ISBN: 963-686-426-8

A. JÁSZÓ A. – ACZÉL P. (szerk.): *A szónoki beszéd részei és a beszéd fajták*, Trezor, Budapest, 2001, ISBN: 963-9088-51-X

ADAMIK T. – ADAMIKNÉ JÁSZÓ A. – ACZÉL P.: *Retorika*, Osiris, Budapest, 2004, ISBN: 963-389-466-2

MARGITAY T.: *Az érvelés mestersége*, Typotex, Budapest, 2007, ISBN: 978963-9664-37-1

Ajánlott irodalom:

HERNÁDI S.: *Mondd mondatban!* Gondolat, Budapest, 1991, ISBN: 963282-481-4

VITÉZ F.: *Beszédgyakorlatok*, Néző Pont, Debrecen, 2008, ISBN: 978-96388320-0-9
ACZÉL P. – BENCZE L.: *Hatékonyság és meggyőzés a kommunikációban*, L'Harmattan –
Zsigmond Király Főiskola, Budapest, 2007, ISBN: 978-963236-025-6
ACZÉL P.: *Új retorika*, Kalligram, Pozsony, 2009, ISBN: 978-80-8101-053-8

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Hodossi Sándor főiskolai docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G015 Tantárgy neve: Homiletika [1, 2] Tantárgy neve angolul: Homiletics [1, 2]	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus (prédikáció) prezentáció	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: -	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6.	
Előtanulmányi feltételek: G014 Homiletika [1] G020 Liturgia [2] R011-A Hitvallásismeret [2]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Cél: A tantárgy a lelkész szakos hallgatókat a lelkipásztorok egyik legfontosabb feladatára, az igehirdetés szolgálatára készíti fel. Ennek keretében a hallgatók megismerik az igehirdetés bibliai alapjait, teológiai összefüggéseit, az igehirdetés történetét, a különböző gyülekezeti alkalmak homiletikumát, valamint a prédikáció készítésének szabályait és a felkészülés folyamatát. Tematika: <i>Homiletika [1]:</i> 1. A homiletika neve, fogalma, feladata; 2. Az igehirdetés fontossága; 3. A különböző prédikáció szemléletek bemutatása; 4. A kérügma megtalálása és útja az átadásig; 5. A textus szükségessége, 6. Az exegézis, 7. A meditáció, 8. A prédikáció formája, tagolása, szerkezete, 9. A prédikáció nyelvezete, leírása, elmondása, 10. A prédikáció kiértékelése. <i>Homiletika [2]:</i> 1. Az igehirdetés teológiai összefüggései – csoda és emberi alkotás; 2. Prédikáció és Kijelentés;

3. Prédikáció és Szentírás;
4. Prédikáció és sákramentum;
5. Prédikáció és istentisztelet;
6. Az igehirdetés gyülekezetszerűsége;
7. Prédikáció és Szentlélek;
8. Az igehirdető személye;
9. Igihirdetés és retorika; igehirdetés és kommunikáció;
10. Igihirdetés a médiákban;
11. Az igehirdetés lelkigondozói aspektusa;
12. A különböző alkalmak homiletikuma: a nagyünnepi prédikálás, igehirdetés a sákramentumok kiszolgáltatásánál.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A vizsgázó a szemeszter elején ismertetett tételsor alapján a külön cédulákon nevesített tételekből egyet húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 15 perc. Póttétel húzására van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

- Fekete K.: *Homiletika*, Debreceni Református Teológiai Akadémia, Debrecen, 1993
- Hanula G. (szerk.): *Logos és akeés – Az ige megszólalása és megszólaltatása*, Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2012, ISBN: 978-963-9779-16-7
- Piper, H. C.: *Prédikáció elemzések – Kommunikáció és kommunikációs zavarok a prédikációban*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszéke, Debrecen, 1997
- Szabó L. (szerk.): *Homiletika ökumenikus palettán*, Luther Kiadó, Budapest, 2013, ISBN: 978-963-380-024-9
- Steinbach J.: *„Istenből szólunk” – Homiletikai tanulmányok*, Dunántúli Református Egyházkerület, Pápa, 2016, ISBN: 978-615-5523-09-0
- Seitz, M.: *Der Weg vom Text zur Predigt – gepredigt* In: Praxis des Glaubens, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1979, ISBN: - 13: 9783525606162

Ajánlott irodalom: —

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati háttérrel.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Kis Klára egyetemi docens, PhD
A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G020, G021 Tantárgy neve: Liturgia [1, 2] Tantárgy neve angolul: Liturgics [1, 2]	Kreditértéke: 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: törzsanyag ismeretkörei	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 3., 4.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B031-A Bibliaismeret [2]; G031-A Felekezetismeret [1]; R010-A Hitvallásismeret [1] [2]: Liturgia [1]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Cél: A hallgató ismerje meg a református keresztyén istentisztelet történetét, célját, annak alkotó elemeit és rendjét. Tematika: <i>Elvi rész:</i> az istentisztelet bibliai alapjai, teológiája és tartalmi vonatkozásai. <i>Történeti rész:</i> Jézus és az ősegyház istentisztelete, a liturgia fejlődése a VI. századig, nyugati és keleti rítuskörök, római liturgia a középkorban, a tridenti zsinat hatása, a reformáció liturgiai fordulata, és a magyar református liturgiátörténet áttekintése. <i>Elemi rész:</i> a liturgia elemei és részei, az istentisztelet szerkezete és alkotó elemei. <i>Gyakorlati rész:</i> homíliás, sákramentumos és szimbolikus istentiszteletek.
Számonkérési és értékelési rendszer:
<i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i> A vizsgázó a szemeszter elején ismertetett tételsorból a külön cédlákon nevesített tételekből egyet húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 15 perc. Póttétel húzására van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti.
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

CZEGLÉDY S.: *Liturgia*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 1996, ISBN 978-615-5523-61-8

PÁSZTOR J.: *Liturgia*, Calvin János Teológiai Akadémia, Komarno, 2002, ISBN: 80-968727-1-0

KÁDÁR F.: *Liturgia*, SRTA – Hernád Kiadó, Sárospatak, 2013, ISBN: 978-963-880-296-5

HAFENSCHER K.: *A keresztyén istentisztelet*, Magyar Egyházzenei Társaság – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Budapest, 1999

BARTHA T.: *Istentiszteleti rendtartások, 1931*, Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, Budapest, 1985, ISBN: 963-300-191-9

Ajánlott irodalom: —

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri a liturgia tudományának történetét, meghatározó területeit, irányvonalait, elméletét.
- Rendszerben látja a liturgia tudományának elméleti kapcsolódásait a teológia más tudományterületeihez (bibliai tudományok, rendszeres teológiai tudományok, történeti tudományok).

b) képességei

- A liturgia tudományának elméleti meghatározásait és elvárásait képes analizálni, rendszerezni, és a gyakorlati eljárásokban alkalmazni.
- Az istentisztelet elemeit képes analizálni.
- Képes az egyházi év legkülönbözőbb alkalmaira megfelelő istentiszteleti rendet összeállítani, készíteni (Ürnap, ünnepek, kazuáliák).

c) attitűdje

- Érett szakmai identitással rendelkezik, és hitelesen közvetíti a lelkipásztorkodás összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Hivatása megélésében reflektív lelkipásztori személyiség.

d) autonómiája és felelőssége

- Önállóan és felelősen tervezi és végzi igeszolgálati tevékenységét.
- Kialakított szakmai véleményét önállóan képviseli, környezete visszajelzéseit megfelelően építi be szolgálatába.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kis Klára egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): ---

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G030 Tantárgy neve: Egyházismeret Tantárgy neve angolul: Ecclesiastics	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: témafeldolgozás.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 1.	
Előtanulmányi feltételek: —	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása A kurzus során bemutatásra kerül az egyház lényege a Szentírásban, valamint a református hitvallásokban. Az egyház egysége, szentsége, egyetemessége és apostoli jellege a református tanítás szerint kerül ismertetésre. A hallgatók az elméleti ismeret mellett áttekinthetik a Magyarországi Református Egyház szervezeti felépítését, és annak jelenlegi működését.
Számonkérési és értékelési rendszer: A vizsgára állás feltétele egy elemző esszé elkészítése, megadott szempontok alapján, Makkai Sándor: <i>Holttenger</i> című regényéről. <i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i> A vizsgán a hallgató a külön cédulákra kiírt tételekből egyet húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a feleletét legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti.
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)
<i>Kötelező irodalom:</i> MAKKAI S.: <i>Az egyház missziói munkája</i> , Révai, Budapest, 1938, [ISBN nélkül] KUIPER, R. B.: <i>Az egyház: Krisztus dicsőséges teste</i> , Kálvin Kiadó, Budapest, 1994, ISBN: 963-300-567-1

II. Helvét Hitvallás, Heidelbergi Káté.

A Magyarországi Református Egyház alkotmányáról és kormányzatáról szóló 2013. évi törvény

MAKKAI S.: *Holttenger* (regény), Kráter Kiadó, Pomáz, 2012, ISBN: 978-963-298-046-1

Ajánlott irodalom:

GAÁL S.: „A kezdeményező egyház”. Victor János egyházépítő szolgálata különös tekintettel a misszióra és a gyülekezetépítésre, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2006, ISBN: 978-963-8429-55-1

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri szakterülete fő elméleteinek ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.
- Átfogóan ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Szakterülete eljárásrendjét, legfontosabb elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát feladatai végrehajtásakor alkalmazza.
- Megérti és használja szakterületének jellemző online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen nyelven, rendelkezik a hatékony információ-keresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

c) attitűdje

- Nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.
- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végig gondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan végzi munkáját tevékenysége kritikus értékelése és folyamatos korrekciója mellett.
- A szakterülete megalapozó nézeteit felelősséggel vállalja.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Gaál Sándor egyetemi docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G031-A, G037 Tantárgy neve: Felekezetismeret [1, 2] Tantárgy neve angolul: Ecumenical Studies [1, 2]	Kreditértéke: 3, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea., ea., és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: témakidolgozások, esszék.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 2., 4.	
Előtanulmányi feltételek: —	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Cél: A tantárgy célja, hogy a hallgatóval megismertesse a legfontosabb keresztyén felekezeteket azok önértelmezése alapján, az ökumenikus mozgalom történetét, a legfontosabb nemzetközi egyházi szervezeteket, illetve hogy bevezesse a hallgatót az ökumenikus teológia művelésébe annak érdekében, hogy hivatása gyakorlása során képes legyen felelős és teológiailag megalapozott döntéseket hozni felekezetközi és az ökumenét érintő kérdésekben.

Tematika:

Felekezetismeret [1]:

1. Bevezetés, fogalmak
2. Egyházak a világban
3. Az egyház fogalma az állami egyházjogban
4. Az Ortodox Egyház
5. A Görögkatolikus Egyház
6. A Római Katolikus Egyház
7. Az Anglikán Egyház
8. A világ reformátussága
9. Az Evangélikus Egyház
10. A Valdens Egyház
11. A Metodista Egyház
12. A Baptista Egyház
13. A Pünkösdi Egyház és a karizmatikus mozgalom
14. Új vallási mozgalmak

Felekezetismeret [2]:

1. Bevezetés az ökumenikus mozgalom történetébe
2. Bevezetés az ökumené teológiájába
3. A Római Katolikus Egyház és az ökumené
4. Az Egyházak Világtanácsa
5. Az Európai Egyházak Konferenciája
6. A Református Egyházak Világközössége
7. A Lutheránus Világszövetség
8. Az Európai Protestáns Egyházak Közössége
9. Az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsa

Számonkérési és értékelési rendszer:

Felekezetismeret [1]:

Tereplátogatási napló és szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A hallgató a szorgalmi időszak során 3 felekezet istentiszteletét látgatja meg majd tapasztalatairól, előre megadott szempontok alapján tereplátogatási naplót készít. A napló minimális terjedelme 6000 szó. A napló beadása a szóbeli vizsgára állás feltétele.

A szóbeli vizsga egy „A” és egy „B” tételrészből áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz. Az „A” tételsor az egyes keresztyén felekezetek ismertetését, a „B” tételsor a szentségek értelmezését tartalmazza (összehasonlító szentségtan). A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrészt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

Felekezetismeret [2]:

Olvasónaplók elkészítése és kollokvium a vizsgaidőszakban

A szóbeli vizsga egy „A” és egy „B” tételrészből áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz. Az „A” tételsor az ökumenikus mozgalom történetét, a „B” tételsor kötelező irodalomjegyzékben felsorolt forrásszövegek értelmezését tartalmazza. A forrásszövegekről a hallgató olvasónaplót készít előre kiadott kérdéssor alapján. Az olvasónaplók beadása a vizsgára állás feltétele. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrészt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Felekezetismeret [1]

Kötelező irodalom:

BAJUSZ F.: *Az ökumenikus mozgalom története és mai problémái* (akadémiai jegyzet), Budapesti Református Teológiai Akadémia Ökumenikai Tanszéke, Budapest, 1985

GESZTELYI T. (szerk.): *Egyházak és vallások a mai Magyarországon*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1991 ISBN: 963-055-893-9
2011/CCVI. sz. törvény „A lelkiismereti és a vallásszabadság jogáról valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról”.

Ajánlott irodalom:

HUNYADI L.: *A világ vallásföldrajza*, Végeken Kiadó, Budapest, 1995, ISBN: 963-848-600-7

DÖRNYEI L. – KÖVÁGÓ S. – SIMONNÉ PALLOS P. (szerk.): *Egyháztörténeti Szöveggyűjtemény. Válogatás a magyarországi egyházak történeti irodalmából*, Kaposvári Egyetem Csokonai Vitéz Mihály Pedagógiai Főiskolai Kar, Kaposvár, 2000, ISBN: 963-717-293-9

ÉRSZEGI M. A.: *Pápa, Szentszék, Vatikán*, Szent István Társulat, Budapest, 2014, ISBN: 978-963-27747-2-5

Felekezetismeret [2]

Kötelező irodalom:

LADÁNYI S. – PAPP K. – TÓKÉCZKY L. (szerk.): *Egyháztörténet 2.*, RPI, Budapest, 1998, ebben: 195–212. oldalak

PÁSZTOR J.: *Ötven éves az Egyházak Világtanácsa I–IV*, in: Református Egyház 51 (1999), 65kk, 87kk, 133kk, 166kk. oldalak

BAJUSZ F.: *Az ökumenikus mozgalom története és mai problémái. Missziói világkonferenciák...*, Budapesti Református Teológiai Akadémia, Budapest, 1980, ebben: 1–37. oldalak (akadémiai jegyzet; egy példány kölcsönözhető a Missziói Tanszékről)

HAFENSCHER K. et al. (szerk.): *„Hogy mindnyájan egyek legyenek...”*. 50 éves az Ökumenikus Tanács Magyarországon, MEÖT, Budapest [1993], ebben: 75–168. oldalak

Európai Ökumenikus Charta

A Hittani Kongregáció DOMINUS IESUS nyilatkozata (Ford. Dr. Diós István), lásd: <http://www.katolikus.hu/roma/domiesus.html>

Közös nyilatkozat a megigazulásról, lásd: <http://www.lutheran.hu/nyilatkozat/> + a REV csatlakozó nyilatkozata, Wittenberg 2017

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri szakterülete fő elméleteinek ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.
- Átfogóan ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Szakterülete eljárásrendjét, legfontosabb elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát feladatai végrehajtásakor alkalmazza.

- Megérti és használja szakterületének jellemző online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen nyelven, rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

c) attitűdje

- Nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.
- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.
- Komplex megközelítést kívánó, illetve váratlan döntési helyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan végzi munkáját tevékenysége kritikus értékelése és folyamatos korrekciója mellett.
- A szakterülete megalapozó nézeteit felelősséggel vállalja.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Gonda László egyetemi docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G034-A, G035-A Tantárgy neve: Missziológia [1, 2] Tantárgy neve angolul: Missiology [1, 2]	Kreditértéke: 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: -	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium, Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: témakidolgozások, esszék	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7., 8.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: G030 Egyházismeret; G031-A Felekezetismeret [1]; B031-A Bibliaismeret [2]; R011-A Hitvallásismeret [2] [2]: G034-A Missziológia [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Cél: A missziológia arra vállalkozik, hogy teológiailag reflektáljon az egyház és a világ találkozásának bonyolult és roppant izgalmas problémáira, felhasználva azt a sok évszázados tapasztalatot, melyet az egyház az idegen kultúrákkal való találkozásai során halmozott fel. A tárgy bevezetést nyújt a missziológia mint teológiai tudományág főbb témaköreibe, ismerteti azok tárgyalásának történelmi és jelenkori modelljeit, valamint a misszió szempontjából kulcsfontosságú teológiai kérdéseket vizsgálja és megismerteti a hallgatókat olyan fontos missziológiai témákkal, mint az inkulturáció, vallások közötti dialógus vagy missziói ekkleziológia. A hallgatók orientációs segítséget és értékelési kritériumokat kapnak, melyek szükségesek ahhoz, hogy itthoni vagy külföldi szolgálatuk során felelős, teológiailag megalapozott missziológiai döntéseket hozhassanak. Tematika: <i>Missziológia [1]:</i> 1. Mi a misszió? 2. A missziológia mint teológiai diszciplína 3. A misszió a Bibliában 4. A misszió ószövetségi alapjai 1. 5. A misszió ószövetségi alapjai 2. 6. A misszió újszövetségi alapjai 1. Máté, Lukács 7. A misszió újszövetségi alapjai 2. Pál 8. A keleti missziói paradigma. Cyrill és Metod 9. A középkori missziói paradigma. R. de Nobili 10. A reformáció missziói paradigmája. W. Carey	

11. A Felvilágosodás és a misszió. D. Livingstone
12. A modern missziói paradigma. Molnár Mária

Missziológia [2]:

1. Missio Dei
2. Misszió és ekkleziológia
3. Misszió és szotériológia
4. Misszió és a társadalmi igazságosság
5. Evangélizáció
6. Inkulturáció
7. Kontextualizáció
8. Misszió és a felszabadítás
9. Misszió és ökumené
10. Misszió és az egyetemes papság elve
11. Misszió és/vagy vallásközi dialógus?
12. Misszió és teológia – missziói teológia?

Számonkérési és értékelési rendszer:

Zárthelyi dolgozat, beadandó, kollokvium a vizsgaidőszakban

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban egy *zárhelyi dolgozatot* írnak. A zárhelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárhelyi dolgozatot a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárhelyi dolgozatot legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhet.

A kiadott szakirodalom feldolgozásáról a hallgató *olvasónaplót készít*, előre kiadott szempontrendszer szerint. Az olvasónaplók beadása a szóbeli vizsgára állás feltétele.

A *szóbeli vizsga* kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy „A” és egy „B” tételből áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz. Az „A” tételsor a misszió bibliai teológiai alapvetését, a „B” tételsor a misszió értelmezésének történelmi paradigmáit tartalmazza. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A félévi osztályzatot a zárhelyi dolgozat érdemjegye és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

BÜTÖSI J.: *A missziológia mint teológiai tudomány*, Bütösi Missziói Alapítvány, Debrecen, 1999, ebben: 3–201. oldalak. ISBN: 963-8571-38-1

GONDA L.: A találkozás esélyei? A keresztyén misszió lehetőségei a mai nyugati kultúrában, in: *Lelkipásztor* 76 (2001/7–8), 242–244.

LENKEYNÉ SEMSEY K.: Pál apostol missziói szemlélete, in: Gaál S. (szerk.): *En Christo*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2004, 19–37.

BOSCH, D. J.: *Paradigmaváltások a misszió teológiájában*, PMTI – Harmat, Budapest, 2005, (ebben: a félév során kijelölt részek).

PÁSZTOR J.: A keresztyén misszió esélyei az egyesülő Európában, in: Gaál S. (szerk.): *En Christo*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2004, 38–74.

GOHEEN, M. W.: Evangélium, kultúra és kultúrák. Lesslie Newbigin hozzájárulása a missziói gondolkodáshoz, in: *Lelkipásztor* 76 (2001/9), 322–327.

Együtt az Élet felé. Misszió és evangélizáció egy változó világban. Egyházak Világtanácsa, Busan, 2013 lásd: https://www.reformatus.hu/.../CWME_Mission_Statement_HU_FIN.

Kötelező film: Roland Joffé: *A misszió*.

Ajánlott irodalom:

GONDA, L.: *The Service of Evangelism, the Evangelism of Service*, Boekencentrum, Utrecht, 2008

GOHEEN, M.W.: *Keresztyén misszió ma*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2019

ROSS, K.R. – KEUM, J. – AVTZI, K. – HEWITT, R. (eds.): *Ecumenical Missiology: Changing Landscapes and New Conceptions of Mission*, Regnum, WCC, Oxford, Geneva, 2016

KIM, K. – JORGENSEN, K. – FITCHETT-CLIMENHANGA, A. (eds.): *The Oxford Handbook of Mission Studies*, Oxford University Press, Oxford, 2022

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.

- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Gonda László egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: GR002 Tantárgy neve: Romológia [1, 2] Tantárgy neve angolul: Romology [1, 2] (History, Culture, Tradition)	Kreditértéke: 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: törzsanyag ismeretkörei	
A tanóra típusa: gyak., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: [2]: Tanulmányi kirándulások, terepgyakorlatok, részvétel cigánysághoz kapcsolódó eseményeken (konferencia, kiállítás, könyvbemutató, megemlékezések) dokumentumfilmek, videofilmek megtekintése, zenehallgatás, személyes találkozás cigány/roma emberekkel (életutak megismerése), roma média követése, cigány/roma programokon részvétel.	
A számonkérés módja: vizsga (kollokvium), vizsga (írásbeli) Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: [2]: Írásbeli reflexió készítése, beadása	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 1., 2.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: GR001 Romológia [1]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Cél: A tantárgy célja az, hogy a hallgatókat megismertesse a magyarországi cigány/roma közösségek történetével, kultúrájával és hagyományaival annak érdekében, hogy pasztorációs vagy pedagógiai munkájuk során megfelelő ismeretek birtokában legyenek képesek foglalkozni cigány/roma felnőttekkel és gyermekekkel és képesek legyenek küzdeni a társadalmi előítéletek ellen valamint képviselni tudják az inklúzió szempontjait. Tematika: <i>Romológia [1]:</i> 1. Alapfogalmak (Ki a cigány? Mi a cigány?) 2. A cigányság eredete, vándorlása Kr. u. 4–11. sz. (Mítoszok, tények, források) 3. Cigányok Európába érkezése, fogadtatásuk, korai történetük 13–14. sz. 4. A magyarországi cigányság története 15–20. század 5. A cigányság differenciálódása 6. Cigányok szerepe a magyar történelemben 7. Az államszocializmus és a cigányság 8. A cigányok önszerveződése, nemzeti jelképek 9. A rendszerváltozás és a cigányság

10. A cigányok helyzete a 21. század elején – oktatás, lakhatás, foglalkoztatás, egészségügy

Romológia [2]:

1. A kultúra fogalma, összetevői. A cigányság kultúrája; etnikus kultúra, szegénykultúra
2. A magyarországi cigányság csoportjai, rétegei, területi elhelyezkedés, a hagyományörzés mértéke
3. Test, testkép, szennyezettség, tisztasági szabályok. A test mint kommunikációs eszköz a cigány kultúrában
4. Étrend, táplálkozás a cigányság körében. Hagyományos cigány ételek
5. Gyermekvárás, szülés, csecsemőgondozás a cigányság különböző csoportjaiban, rétegeiben
6. A cigány/roma családok; nemi és életkori szerepek
7. A halál, halott körüli teendők, gyász a hazai hagyományörző cigányok kultúrájában. A 21. századi halottkultusz jelei.
8. Jeles napok; társadalmi és vallási ünnepek, emléknapiak; ápr. 8., máj. 16., aug. 2. ünnepkörökhöz kapcsolódó szokások (karácsony, húsvét)
9. A cigány mese- és mondavilág; eredetmondák, a cigány mesék jellemzői. Cigány irodalom.
10. A cigány zenekultúra; a szolgáltatott cigányzene és az autentikus cigány zene
11. A cigány tánc kultúra; gyűjtések, típusai, jellemzői
12. Képzőművészet és a cigányság; naiv és tanult művészek, jeles alkotások a múltban és a jelenben

Számonkérési és értékelési rendszer:

Romológia [1]: Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban

A szóbeli vizsga egy tételből áll, melyet a hallgató egy cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 10 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

Romológia [2]: Beadandók a szorgalmi időszakban, írásbeli vizsga

A hallgatók a szorgalmi időszakban egy dokumentumfilmről reflexiót készítenek az oktató által megadott formai és tartalmi követelmények szerint. A dokumentumfilmek körének kijelölése a félév során történik, amelyből a hallgatók egyet választhatnak. A reflexiókat a szorgalmi időszak végéig kell az oktató által megszabott tartalmi és formai követelmények szerint, az általa kitűzött határidőig elkészíteni és azt az oktatónak leadni. A reflexió teljesítése a félév teljesítésének minimumkövetelménye, így az aláírás megadásának és a vizsgára állásnak előfeltétele.

A hallgatók a félév végén írásbeli vizsgát teljesítenek. A vizsga időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatot legfeljebb egyszer lehet megkísérelni kijavítani.

Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

FORRAY R. K. (szerk.): *Romológia – Ciganológia*, Dialóg Campus Kiadó, Budapest – Pécs, 2000, ISBN: 963-9310-02-6

CSERTI-CSAPÓ T. (szerk.): *Alapirodalmak a hazai cigány/roma népességre vonatkozó társadalomtörténet, társadalomismeret oktatásához* (Gypsy Studies 36), PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs, 2015, ISBN: 978-963-642-867-9

NAGY P.: *A magyarországi cigányok története a rendi társadalom korában*, Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola, Kaposvár, 1998, ISBN: 963-717-258-0

SZABÓNÉ KÁRMÁN J.: *A magyarországi cigányság I. (Cigányok és romák)*, Semmelweis Kiadó, Budapest, 2016, ISBN: 978-963-331-394-7

ARANY-MICHELS R.: *Egy hajdú-bihari község cigányságának temetési szokásai és annak lelkipozíciói lehetőségei* (Romológiai Füzetek 1), Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2017, ISBN: 978-963-8429-99-5

SZABÓNÉ KÁRMÁN J.: *A magyarországi cigány/roma népesség kultúrantropológiai és orvosantropológiai megközelítésben* (Romológiai Füzetek 2), Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2018, ISBN: 978-615-5853-03-6

Ajánlott irodalom:

FÁTYOL T. – FLECK G. – KÖSZEGI E. – SZUHAY P. (szerk.): *A Roma Kultúra virtuális Háza*, Multimediális DVD-ROM, Virtuális téralkotás: Macrobite Bt. Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium – Phare, „Összetartó társadalom megteremtése” program, Budapest, 2006, http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_i_romak.php

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete fő elméleteinek ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.
- Átfogóan ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Rutin szakmai problémákat azonosít, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges elvi és gyakorlati háttérrel, azokat standard műveletek gyakorlati alkalmazásával megoldja.
- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

c) attitűdje

- Nyitott a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.
- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.

d) autonómiája és felelőssége

- Váratlan döntési helyzetekben is önállóan végzi az átfogó, megalapozó szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Gonda László egyetemi docens, PhD**A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):**
Lovász Márton református lelkipásztor, óraadó tanár**A tantárgy oktatásáért felelős tanszék:** Romológia Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G040, G041, G042, G043 Tantárgy neve: Egyházi ének [1, 2, 3, 4] Tantárgy neve angolul: Church Hymns [1, 2, 3, 4]	Kreditértéke: 1, 1, 1, 1
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: törzsanyag ismeretkörei	
A tanóra típusa: ea., ea., ea., ea. és óraszám: 30, 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: az elméleti ismeretek azonnali gyakorlatba-ültetése csoportos munka révén.	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium, kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 1., 2., 3., 4.	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): [1]: — [2]: G040 Egyházi ének [1] [3]: G041 Egyházi ének [2] [4]: G042 Egyházi ének [3]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

A tantárgy célja:

Lelkipásztorok és kántorok fölkészítése a gyülekezeti éneklés irányítására. Nevezetesen arra, hogy

- a lelkipásztor képes legyen a kántor segítségével jól, a kántor segítségével nélkül elfogadhatóan vezetni a gyülekezet éneklését;
- a kántor a megfelelő ismeretek birtokában közvetlenül vagy közvetetten hatékony segítője és munkatársa legyen a lelkipásztornak vagy a hitoktatónak.

A tantárgy tartalma:

1. Az éneklés helye és szerepe a liturgiában
2. A gyülekezeti Énekeskönyv tematikus szerkezete
3. A gyülekezeti Énekeskönyv dallamainak típusai, műfajai (középkori ének, genfi zsoltár, korál, régi magyar ének, angolszász himnusz stb.)
4. Gyülekezeti énekeink himnológiai, egyháztörténeti háttere, ünnepkörökhöz, illetve néphagyományhoz való kapcsolódása
5. Gyülekezeti énekeink megjelenése az egyházi műzene történetében.
6. A dallamok stílusos megszólaltatása; a közös éneklés irányítása
7. A gyülekezeti Énekeskönyv énekeinek elsajátítása

Tananyag (a vastag betűvel írt énekek első versszakát fejből, a normál betűvel írtakét kottából kell tudni elénekelni):

Egyházi ének [1]: [20 dallam fejből, 28 kottából]

23, 25, 32, 65, 66, 84, 119, 130; 157, 158, 201, 222, 225, 230, 371, 375, 401, 501, 720, 741;

1, 12, 27, 55, 77, 92, 103, 121, 137; 184, 194, 204, 298, 381, 414, 417, 449, 475, 581, 584, 590, 601, 602, 603, 691, 713, 721, 756.

Egyházi ének [2]: [20 dallam fejből, 28 kottából]

5, 8, 24, 74, 81, 105, 128, 138; 165, 168, 211, 227, 292, 332, 493, 531, 541, 545, 561, 718;
14, 30, 97, 100, 107, 114, 134, 135, 141; 160, 205, 207, 228, 262, 267, 284, 476, 494, 497, 543, 548, 621, 711, 715, 719, 726, 742, 821.

Egyházi ének [3]: [20 dallam fejből, 28 kottából]

6, 42, 46, 68, 80, 90, 96, 136, 150; 173, 196, 224, 374, 390, 412, 462, 465, 474, 658, 772;
9, 19, 33, 99, 101, 102, 125; 163, 167, 178, 186, 192, 221, 261, 268, 281, 313, 403, 434, 444, 456, 567, 612, 698, 744, 761, 768, 797.

Egyházi ének [4]: [20 dallam fejből, 27 kottából]

3, 26, 35, 47, 51, 89, 91, 133; 170, 223, 238, 453, 481, 485, 491, 591, 723, 758, 773, 824;
10, 22, 28, 34, 40, 50, 104, 148; 154, 202, 234, 249, 251, 266, 269, 289, 291, 469, 490, 508, 513, 542, 581, 604, 608, 624, 796.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban:

A vizsga egy „A” és egy „B” részből áll; az „A” részt a könyv nélkül fölidézendő, a „B” részt a könyvből éneklendő dallamok eléneklése alkotja. A dallamokat a vizsgázónak fennakadás nélkül egyedül kell megszólaltatnia. A két felelet együttes átlagos időtartama 15-20 perc.

Tételhúzás nincsen; az énekeket a vizsgáztató választja ki, de az „A” dallamai közül egyet, a „B” dallamai közül hármat a vizsgázó jelölhet meg.

Aki nem tud (vagy úgy gondolja, hogy nem tud) énekelni, annak könyv nélkül és hibátlanul kell elmondani 6 „A” dallam első és egy további strófájának, továbbá 10 „B” dallam első strófájának szövegét. Ez esetben mindegyik éneket a vizsgáztató választja ki. A szövegmondásos vizsgával elérhető legjobb osztályzat a 4 (jó).

Értékelés:

Az „A” dallamok éneklését a vizsgáztató 1-10, a „B” dallamokét 1-5 ponttal minősíti. Az összegyűjthető összpontszám így 110; szövegmondás esetén ennek 90%-a.

A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok figyelembe vételével történik.

Az adott félév vizsgaanyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Református Énekeskönyv, Magyarországi Református Egyház, Kálvin János Kiadója, Budapest, 2021 [vagy későbbi kiadás], ISBN: 978-963-558-467-3

CSOMASZ TÓTH K.: *Dicsérvételek az Urat*, a Magyarországi Református Egyház Kálvin Kiadója, Budapest, 1995, ISBN 963-300-609-0

BERKESI S. (szerk.): *Az Úrnak zengjen az ének – ifjúsági énekeskönyv*, MRETZS és MRE Kálvin Kiadó, Budapest, 2006, ISBN: 978-963-558-035-4

Ajánlott irodalom:

BERKESI S.: *Te néked zengek éneket*, Országos Református Tanáregyesület, Debrecen, 1994, ISBN: 963-044-303-1

CSOMASZ TÓTH K.: *A református gyülekezeti éneklés*, Református Egyetemes Konvent kiadása, Budapest, 1950, [ISBN nélkül]

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert.
- Rendelkezik azzal a tudással, azokkal a képességekkel, attitűdökkel, amelyek szakmáját az állampolgári műveltség meghatározott köréhez kötik.

b) képességei

- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.
- Munkahelye erőforrásaival gazdálkodik, felhasználva szakmai tudását.

c) attitűdje (hozzáállása)

- Vállalja és hitelesen képviseli szakmája társadalmi szerepét, alapvető viszonyát a világhoz.
- Törekszik arra, hogy a problémákat lehetőleg másokkal együttműködésben oldja meg.

d) autonómiája (önállósága) és felelőssége

- Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végig-gondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan végzi munkáját tevékenysége kritikus értékelése és folyamatos korrekciója mellett.

Tantárgyfelelős: Szabóné Fodor Adrienne tanársegéd

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Sárosi Dániel adjunktus, DLA

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyházzenei Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G050-A Tantárgy neve: Valláspedagógia és -lélektan Tantárgy neve angolul: Pedagogy and Psychology of Religion	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6.	
Előtanulmányi feltételek: —	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Cél: A kurzus célja betekintést nyújtani a valláspedagógia és valláslélektan alapfolyamataiba.
Tematika: A félév során megbeszélendő témakörök: ○ Általános pedagógiai elméletek, alapelvek, fogalmak, neveléstörténeti fordulópontok, reformpedagógiák, a nevelhetőség kérdései. ○ Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága, pl. a tanári kommunikáció, énkép és iskolai teljesítmény, vezetési stílusok. ○ A református iskolarendszer alakulása Magyarországon a második világháború végétől napjainkig. A református iskolák tanárai ○ A hitoktatás gyakorlati, pedagógiai kérdései (értékelés, fegyelmezés, tanulási környezet hittan órán) ○ A valláslélektan alapfogalmai ○ Erikson életciklusokról, valamint Fowler a hit fejlődésének fázisairól szóló modelljének megismerése. ○ Vallásosság és egészség kapcsolata.
Számonkérési és értékelési rendszer:
Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban. A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészből áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz. Az „A” tételsor valláspedagógiából, a „B” valláslélektanból kerül összeállításra. A felelet előtt a felkészülésre legalább 20, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 25 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrészt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására mindkét tételrész esetében van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A

felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

SCHWEITZER, F.: Vallás és életút – Vallásis fejlődés és keresztyén nevelés gyermek - és ifjúkorban, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999, ISBN: 963-300-773-9

SIBA B. – SZABÓNÉ LÁSZLÓ L. – PÁNGYÁNSZKY Á. (szerk.): *Együtt a hit útján. Gyülekezet-pedagógiai kézikönyv*, Kálvin kiadó, Budapest, 2019, ISBN: 9789635584284

VERGOTE, A.: *Valláslelektan*, Semmelweis Egyetem – TF – párbeszéd (Dialogus) Alapítvány – HÍD Alapítvány, Budapest, 2001, ISBN: 963-00-8699-0

Ajánlott irodalom:

KOPP E.: Református középiskolák identitása, in: *Educatio* 14 (2005/3), 554–572.

BACSKAI K.: Református iskolák tanárai, in: *Magyar Pedagógia* 108 (2008/4), 359–378.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végig gondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Hodossi Sándor főiskolai docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

A szakmai gyakorlat kódja: GY01, GY02 A szakmai gyakorlat neve: Gyülekezeti és gyűjteményi gyakorlat [1, 2] neve angolul: Field Practice at Local Churches and at Ecclesial Collections [1, 2]	Kreditértéke: 0, 0
A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar	
A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 40 óra, 40 óra	
A szakmai gyakorlat jellege: évközi	
A szakmai gyakorlat tantervi helye (<i>hányadik félév</i>): 3., 5.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: G031-A Felekezetismeret [1] [2]: Gyülekezeti és gyűjteményi gyakorlat [1]	

A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok
A teológia szak hallgatói tanpályájuk során két alkalommal az őszi félévben erre fenntartott, oktatásmentes időszakban egy 40 órás évközi gyakorlatot kötelesek teljesíteni. A teológia szak lelkész szakirány hallgatói a gyakorlatot a fenntartó egyházkerület valamelyik gyülekezetében kötelesek teljesíteni. A gyakorlat célja, hogy a hallgatók valóságos gyülekezeti közegben lássák a lelkipásztori munkakörrel együtt járó feladatokat, valamint ennek a szolgálatnak a kihívásait. A gyakorlóhelyet és a gyakorlatvezető lelkipásztort az intézményi felelős véleményének figyelembe vételével a Teológiai Intézet vezetője jelöli ki. A gyakorlat vasárnap reggel 8 órakor kezdődik és a következő vasárnap délután 16 óráig tart, időtartama 8 nap, 40 munkaóra. A gyakorlat részletes szakmai programját a felkért gyakorlatvezető állítja össze úgy, hogy a gyakorlóhelyen gyakorlattal eltöltött idő napi 4 óránál ne legyen kevesebb. A hallgató a gyakorlat szakmai programját köteles a kijelölt helyszínen, a gyakorlatvezető utasításainak megfelelően teljesíteni. A gyakorlat során teljesített feladatokról, illetve az ott szerzett tapasztalatokról a hallgató a Teológiai Intézet által előzetesen kiadott formanyomtatványon munkanaplót vezet, ebben rögzítve a gyakorlat során teljesített hospitálásokat, amit a gyakorlatvezető, illetve a gyakorlat lebonyolításába bevont illetékes munkatársa ellenjegyez. A munkanaplóban a hallgató egy összegzésben foglalja össze a tapasztalatait, kitérve arra, hogy a lelkészi szolgálat mely területén kapott új impulzusokat, mennyire erősödött meg elhívásában, illetve tanulmányai során mely pontokon szorul további elmélyülésre. A gyakorlatvezető a gyakorlat teljesítéséről a munkanapló megfelelő rovatának kitöltésével igazolást állít ki, valamint összegzően véleményezi a hallgató érdeklődését, aktivitását, elköteleződését a lelkipásztori szolgálat iránt. A teológiai szak (nem lelkész szakirányon tanuló) hallgatói az évközi gyakorlatot az egyetem által megjelölt, lehetőség szerint egyházi közgyűjteményben (levéltárban, könyvtárban, múzeumban stb.) kötelesek teljesíteni. A gyakorlat célja, hogy az adott gyűjtemény munkatársainak segítségével, az ott végzett gyakorlati feladatok révén betekintést nyerjenek az egyházi gyűjtemények működésébe, megismerjék az ott tárolt

kulturális és tudományos értékeket, és betekintést nyerjenek ezek tudományos feldolgozásának módszertanába, illetve hasznosításuk lehetséges módozataiba a közművelődés vonatkozásában.

A gyakorlóléhelyet és a gyakorlatvezetőt az intézményi felelős véleményének figyelembe vételével a Teológiai Intézet vezetője jelöli ki. A gyakorlat hétfő reggel 8 órakor kezdődik és péntek délután 16 óráig tart, időtartama 5 nap, 40 munkaóra. A gyakorlat részletes szakmai programját a felkért gyakorlatvezető állítja össze. A hallgató a gyakorlat szakmai programját köteles a kijelölt helyszínen, a gyakorlatvezető utasításainak megfelelően teljesíteni. A gyakorlat során teljesített feladatokról, illetve az ott szerzett tapasztalatokról a hallgató munkanaplót vezet, amit a gyakorlatvezető ellenjegyez. A munkanaplóban a hallgató azt is megfogalmazza, hogy a gyakorlat mely területén kapott új impulzusokat, illetve tanulmányaik során mely pontokon látják a lehetőségét annak, hogy a megszerzett tapasztalatokat hasznosítsák majd.

A gyakorlatvezető a gyakorlat teljesítéséről igazolást állít ki, valamint véleményezi a hallgató érdeklődését, szorgalmát, aktivitását.

A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei

A gyakorlat teljesítését a leadott munkanapló és a gyakorlatvezető értékelése alapján a gyakorlat intézményi felelőse igazolja le. Amennyiben a hallgató a munkanaplóval a gyakorlatvezető által kijelölt feladatok teljesítését nem tudja igazolni, vagy a leigazolt feladatok teljes időtartama az előírt 40 munkaóra 70%-át nem éri el, vagy a hallgató viselkedése, érdeklődése, aktivitása, együttműködési készsége nem volt megfelelő, az intézményi felelős a gyakorlat teljesítésének leigazolását megtagadhatja.

A szakmai gyakorlóléhely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött

Tanévenként szükségszerűen változik.

A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése

A gyakorlóléhelyet és a gyakorlatvezető lelkipásztort az intézményi felelős véleményének figyelembe vételével az intézetvezető jelöli ki, és a gyakorlatban való közreműködésre írásban kéri fel. A gyakorlóléhelyre és a gyakorlatvezető személyére az adott hallgató vonatkozásában az intézményi felelős tesz javaslatot.

A szakmai gyakorlóléhelyek kiválasztása során az intézményi felelős a DRHE Minőségbiztosítási Szabályzatának 19. § 3–5. bekezdésében rögzített feltételek teljesülését mérlegelve hoz javaslatot.

Intézményi felelős: Dr. Gaál Sándor egyetemi docens, PhD

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: L010, L011, L012 Tantárgy neve: Latin nyelv [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Latin Language [1, 2, 3]	Kreditértéke: 2, 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további módok, jellemzők: tematikus prezentáció	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további módok: évközi zárthelyi dolgozatok, témakidolgozás, dolgozat	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 55 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 3., 4., 5.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: --- [2]: L010 Latin nyelv [1] [3]: L011 Latin nyelv [2]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Cél: A három féléves oktatási folyamat célja ○ megfelelő latin nyelvismeret megszerzése annak érdekében, hogy a teológiai fogalmak nyelvi szinten is érthetőkké és könnyen megjegyezhetőkké váljanak, ○ a nyelvi készségek, nyelvszemléleti ismeretek elmélyítése, ○ a latin nyelvismeret alkalmazható legyen a latin nyelvű Bibliák, egyház- és teológiatörténeti források nyelvi feldolgozása, valamint az exegézisben a görög–magyar–latin komparatív szövegkezelés érdekében. Tematika: Az elsajátítandó ismeretanyag: ○ az öt declinatio és ezek legfontosabb rendhagyó elemei, ○ a coniugatio rendszere, és ezek rendhagyói (létige, possum, eo, fero, volo ige család etc.), ○ participiumok és ezek szerkezetes alkalmazása: participium coniunctum, gerundium, gerundivum, ablativus absolutus, coniugatio periphrastica, passiv perfectumok, etc., ○ igeneves szerkezetek: accusativus cum infinitivo, nominativus cum infinitivo, ○ az alkalmazott szövegek szavainak, szótári alakjának ismerete, a szövegek fordítása csekély segítséggel, ○ az első és második szemeszterben a Vulgáta igeverseinek fordítása, rövidebb klasszikus szövegek és memoriterek,

○ a harmadik szemeszterben az előrehaladás ütemétől függően újlatin, teológiai tárgyú szövegek, latin prédikációk részleteinek közös fordítása.
Számonkérési és értékelési rendszer:
Gyakorlati jegy a szorgalmi időszakban. A gyakorlati jegy óránkénti 15-20 perces írásbeli dolgozatok teljesítményéből, és az előszóban elmondott, vagy írásban ellenőrzött memoriterek értékeléséből összegződik. Az írásbeli dolgozat kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, feladatonként eltérő pontértékkel. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)
<i>Kötelező irodalom:</i> SZABADI I.: <i>Latin nyelvtan református teológiai hallgatók számára</i>, Sárospataki Református Teológiai Akadémia, Sárospatak, 2002, ISBN: 963-204-223-9 <i>Ajánlott irodalom:</i> NAGY F. – KOVÁTS GY. – PÉTER GY.: <i>Latin nyelvtan – A középiskolák számára</i>, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2009, ISBN: 978-963-193-703-9 BÖLCSKEI G. – LENKEY I.: <i>Idegen eredetű vallási szavak és fogalmak szótára</i>, Ethnica Alapítvány – Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszéke, Debrecen, 1991, ISBN: 963-7974-05-9 GULYÁS ISTVÁNNÉ – MUHARI K.: <i>Dicta aurea (Aranymondások). Latin közmondás- és feladatgyűjtemény jogászhallgatók részére</i>, Tankönyvkiadó, Budapest, 1987
Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul
a) tudása • Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez. • Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát. • Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven. • Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez. b) képességei • Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret. • A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza. • Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel. c) attitűdje • Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.

- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közös szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Mikó Gyula óraadó, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: L231, L232, L233 Tantárgy neve: Angol nyelvi alapozó [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Foreign language basics [1, 2, 3]	Kreditértéke: 2, 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: nyelvi sáv	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 75 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 1., 2., 3.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: L231 Angol nyelvi alapozó [1] [3]: L232 Angol nyelvi alapozó [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Cél: A kurzus a hallgatók korábban megszerzett angol nyelvtudását rendszerezi, és arra építve változatos témakörökben fejleszti a hallgatók szókincsét és nyelvtani ismereteit és kommunikatív készségeit (hallás utáni értés, olvasott szöveg megértése, beszéd- és íráskészség). Cél, hogy a hallgatók képesek legyenek valós élethelyzetekben (ismerkedés, bemutatkozás, meghívás, jegyvásárlás, üzleti vásárlás) komplex nyelvtudásukat adekvát módon használni, megérteni másokat és megértetni magukat írásban és szóban. Tematika: <i>Angol nyelvi alapozó [1]:</i> Témakörök, készségek: jegyzetelés, szövegrekonstrukció, tartalmi összefoglaló készítése, állítások megfogalmazása, érdeklődés kifejezése, reagálás hallottakra / olvasottakra Nyelvtan: egyszerű jelen, folyamatos jelen, egyszerű múlt folyamatos múlt, mennyiségi kifejezések, névelők, melléknév-fokozás, hasonlító szerkezetek. <i>Angol nyelvi alapozó [2]:</i> Témakörök, készségek: téma feldolgozása, összefoglalása, problémafelvetés, érvelés, álláspont kifejtése, indoklás szóban és írásban Nyelvtan: befejezett jelen és egyszerű múlt idők, feltételes mód különböző típusai, segédigék (must, mustn't, needn't) <i>Angol nyelvi alapozó [3]:</i> Témakörök, készségek: közvetítés, vélemények ütköztetése, lehetőségek felvázolása, megoldás kidolgozása, közös álláspont elérése	

Nyelvtan: befejezett múlt idő, függő beszéd, szenvedő szerkezet, segédigék (may, can, can't, could, couldn't).

Számonkérési és értékelési rendszer:

A témák feldolgozása elsősorban szövegértés, szövegalkotás, illetve társalgás formájában részben az órán közösen, részben egyénileg/önállóan tanórán kívül történik. Elvárt a rendszeres óralátogatás és az órai aktivitás.

Az órák során rendszeresen rövid (írásbeli v. szóbeli) számonkérésre kerül sor, melyek osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. Elvárt a rendszeres óralátogatás és az órai aktivitás.

A gyakorlati jegy elemei: órai aktivitás, évközi számonkérések, és a feldolgozott témákból történő beszámoló.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

SOARS, L. & J. – HANCOCK, P.: *Headway, Pre-Intermediate: Student's Book*, 5th Edition, Oxford University Press, Oxford, 2019, ISBN: 9780194527699, www.breakingnewsenglish.com

Ajánlott irodalom:

SOARS, L. & J. – HANCOCK, P.: *Headway, Pre-Intermediate: Workbook*, 5th Edition, Oxford University Press, Oxford, 2019, ISBN: 9780194529143

EASTWOOD, J.: *Oxford Practice Grammar*, Oxford University Press, Oxford, 1992, ISBN: 0-19-431-352-2

ALEXANDER, L. G.: *Longman English Grammar Practice*, Longman, London – New York, 1990, ISBN: 058-204-500-2

MURPHY, R.: *Essential Grammar In Use*, Cambridge University Press, Cambridge, 2002, ISBN: 0-521-55928-6

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Megérti és használja szakterületének jellemző online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen nyelven, rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Rutin szakmai problémákat azonosít, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges elvi és gyakorlati hátteret, azokat standard műveletek gyakorlati alkalmazásával megoldja.

c) attitűdje

- Vállalja és hitelesen képviseli szakmája társadalmi szerepét, alapvető viszonyát a világhoz.

- Törekszik arra, hogy a problémákat lehetőleg másokkal együttműködésben oldja meg.

d) autonómiája és felelőssége

- Váratlan döntési helyzetekben is önállóan végzi az átfogó, megalapozó szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önálló továbbtanulással vagy szervezett továbbképzések segítségével meglévő készségeit fejleszti és olyan új kompetenciákat sajátít el, amelyek segítségével alkalmassá válhat egy szervezeten belül felelősségteljes munkakör vállalására.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Szirmai Erika nyelvtanár

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Idegen Nyelvi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: L241, L242, L243 Tantárgy neve: Német nyelvi alapozó [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Foreign language basics [1, 2, 3]	Kreditértéke: 2, 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: nyelvi sáv	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: zárthelyi dolgozat, szóbeli beszámoló, esszé.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 70 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 1., 2., 3.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: L241 Német nyelvi alapozó [1] [3]: L242 Német nyelvi alapozó [2]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Ismeretanyag:

A hallgató a három félév alatt biztos nyelvtani alapokon nyugvó produktív tudást szerez: megismeri a német nyelv alapvető szerkezeti és nyelvtani sajátosságait, elsajátítja a meghatározott köznapi társalgási témák szókincsét, amivel egyben fejleszti kommunikatív készségeit is (hallás utáni értés, olvasott szöveg megértése, beszéd- és íráskészség).

1. Témakörök:

Inhalte wiedergeben, Überraschung zeigen, Vermutungen anstellen, Aussagen einschränken, Interesse zeigen, die eigene Meinung zeigen, diskutieren; von einem Erlebnis berichten, etwas Besonderes beschreiben; Notizen schreiben, einen Text schreiben, Gefühle beschreiben; Buch oder Film beschreiben, eine Arbeitssituation beschreiben, kritisch Stellung nehmen, über Ziele sprechen.

Nyelvtan: kausale Angaben, Ergänzungssätze, konzessive Angaben, modale Angaben, Adjektive: Verwendung, Steigerung, Nominalisierung, Graduierung, temporale Angaben, Zeitformen; Personalpronomen, Demonstrativpronomen, indirekte Frage, finale Angaben; reflexive Verben, Konjunktiv II mit Modalverb.

2. Témakörök:

Telefonat, spontan Interesse äußern, Information zu einem Thema einholen, über ein Lieblingsprojekt sprechen; Vorteile/Nachteile erörtern, ein Problem darstellen, über den Tagesablauf sprechen; Leserbrief schreiben, eine Präsentation planen; eine Entscheidung begründen, etwas bewerten.

Nyelvtan: Präpositionen, Futur I/II, Personalpronomen es, Relativsatz, adversative Angaben, Adverb, Infinitiv mit zu; Aufforderungen, das Verb lassen, indirekte Rede, Konjunktiv I/II; Partizip I/II, Zweck/Absicht formulieren.

3. Témakörök:

Beschwerdebrief, über Vorurteile reden, einen Kompromiss finden; Argumente/Informationen zusammenfassen, den eigenen Standpunkt begründen, jmdn beschreiben, Notizen, Möglichkeiten erörtern, Ratschläge geben, Informationen vergleichen, Vermutungen äußern, Vorschläge bewerten.

Nyelvtan: Konjunktionen, Aufforderungen, modale Angaben; Negation, Wortbildung, Nominalisierung; Adjektive mit Präpositionen, subjektive Äußerungen mit Modalverben.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Minden egyes félév végén a szorgalmi időszak utolsó hetében gyakorlati jegyet kapnak a hallgatók. Az esetleges elégtelen osztályzat javítására a TVSZ 26. § (4) a) pontja alapján kerülhet sor.

A témák feldolgozása elsősorban szövegértés, szövegalkotás, illetve társalgás formájában részben az órán közösen, részben egyénileg, tanórán kívül történik. A félév során több alkalommal rövid írásbeli és szóbeli számonkérésre kerül sor, amelyek pontértéke hozzáadódik a félév végi számonkérés pontjaihoz. A félévközi felelésekkel a félév végi számonkérés pontszámának legfeljebb felét lehet megszerezni.

A félév végén a félév során tárgyalt témákból 30-45 perces zárhelyi dolgozat írására kerül sor, melyet szóbeli beszámoló követ. Az írásbeli és a szóbeli számonkérések megfelelési küszöbe a legalább 50-50%-os teljesítmény. A félév végi írásbeli dolgozat és a szóbeli felelet fele-fele arányban alakítják a végső osztályzatot.

Elvárt a rendszeres óralátogatás és az órai aktivitás. A megengedett hiányzás mértéke nem haladhatja meg a 3 heti óraszámot.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

DREYER, H. – SCHMITT, R.: *Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik - aktuell: Lehrbuch*. Max Hueber Verlag, München, 2012, ISBN: 978-319-307-255-9

FÖLDEAK H.: *Sag's besser! Ein Arbeitsbuch für Fortgeschrittene 1–2*, Verlag für Deutsch, München, 1994, ISBN: 1. kötet: 3-88532-655-8, 2. kötet: 3-88532-656-6

HUSZTI V. K. – KISS T. – SOMINÉ H. O.: *Einfach-Hören*, Maxim, Szeged, 2021, ISBN: 978-963-499-412-1

PÉNTEK B. – SZOMBATINÉ F. I.: *Test- und Übungsbuch - Ösd Mittelstufe Deutsch B2 - CD melléklettel*, Nordwest, Győr, 2016, ISBN: 978-963-898-23-9

Ajánlott irodalom:

CSÖRGŐ Z. – MATÁLYA E. – TAMÁSI A.: *B2 - Tests neu*, Budapest, Raabe Klett, 2016, ISBN: 978-615-532-862-6

Azoknak a **KKK-ban** előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.
- Rendelkezik azzal a tudással, azokkal a képességekkel, attitűdökkel, amelyek szakmáját az állampolgári műveltség meghatározott köréhez kötik.

b) képességei

- Megérti és használja szakterületének jellemző online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen nyelven, rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

c) attitűdje

- Vállalja és hitelesen képviseli szakmája társadalmi szerepét, alapvető viszonyát a világhoz.
- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.

d) autonómiája és felelőssége

- Önálló továbbtanulással vagy szervezett továbbképzések segítségével meglévő készségeit fejleszti és olyan új kompetenciákat sajátít el, amelyek segítségével alkalmassá válhat egy szervezeten belül felelősségteljes munkakör vállalására.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Eged Alice főiskolai docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Idegen Nyelvi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: L101-A/L111-A, L102-A/L112-A, L103/L113 Tantárgy neve: Angol/Német teológiai szakfordítás [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: English/German Translation of Theological Texts [1, 2, 3]	Kreditértéke: 3, 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: konzultáció, konzultáció, konzultáció és óraszám: 3, 3, 3 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők:	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: folyamatos számonkérés (pl. évközi zárthelyi dolgozatok), évközi beszámoló - tematikus prezentációk, fordítási gyakorlatok bemutatása	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 55 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7., 8., 10.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: L233/L243 Angol/Német nyelvi alapozó [3] [2]: L101-A/L111-A Angol/Német teológiai szakfordítás [1] [3]: L102-A/L112-A Angol/Német teológiai szakfordítás [2]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Az előadások célja, hogy elméleti szempontból megalapozza a nyelvi közvetítés gyakorlatát, áttekintse a fordításra vonatkozó különböző elméleteket és modelleket. A tantárgy olyan háttérismereteket közvetít, amelyek birtokában a fordítók képesek feladataikat magas színvonalon, a megrendelő elvárásainak és a fordítás etikai normáinak megfelelően ellátni.

Továbbá: Fordítási alapismeretek megtanítása, egyházi, teológiai szövegek idegen nyelvről magyarra történő fordításának gyakorlása. A hallgatók képesek a teológiai szakkifejezéseket adekvát és releváns módon használni szóban és írásban, rendelkeznek az alapvető fordítástechnikai ismeretekkel. A fordítás technikai ismeretek alkalmazása. A kiválasztott szakszöveg szerzője által megfogalmazott mondanivaló egyértelmű és maradéktalan megfogalmazása a magyar nyelv szabályainak felhasználásával. Mivel szakszövegről van szó, elvárás a szakterületre jellemző szaknyelvi kifejezések alkalmazása.

Tematika:

1. A nyelvészeti fordításelmélet keletkezése
2. A fordítói tevékenység jellege, eszköze, tárgya, a fordítás mint szakma, mint tantárgy, mint kutatási tárgy

3. Fordításelmélet és szociolingvisztika (egyéni beszéd-sajátosságok visszaadása, tájnyelvi jellegzetességek visszaadása)
4. Az ekvivalens nélküli lexika fordítása
5. Fordíthatóság, fordíthatatlanság
6. Fordításelmélet és pszicholingvisztika (percepció és produkció a fordításban)
7. Fordításelmélet és szövegnyelvészet (kohézió és koherencia, informatív, expresszív és operatív szövegek fordítása)
8. A fordítás folyamatának nyelvészeti modelljei (denotatív modell, transzformációs modell)
9. A fordítás folyamatának nyelvészeti modelljei (szemantikai modell, az ekvivalencia szintek modellje)
10. Az ekvivalencia fogalma a fordításelméletben (formális ekvivalencia, szöveg-ekvivalencia).
11. Az ekvivalencia fogalma a fordításelméletben (dinamikus ekvivalencia, az ekvivalencia fogalmának tagadása)
12. A nyelvészeti fordításelmélet legfontosabb képviselői (R. Jakobson, J. Catford, E. Nida, P. Newmark)
13. A nyelvészeti fordításelmélet legfontosabb képviselői (G. Steiner, G. Toury, J. P. Vinay és J. Darbelnet)
14. A fordítás mint kulturális transzfer

Számonkérési és értékelési rendszer:

A fordítandó szöveg kiválasztása egyéni megbeszélés alapján történik, minden diák esetében más. A szövegek kiválasztásában a teológiai tanári kar tagjai adnak útmutatást.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Angol teológiai szakfordítás

Kötelező irodalom:

KLAUDY K.: *Bevezetés a fordítás elméletébe*, Scholastica, Budapest, 1999, ISBN: 963-859-126-9

HELTAI P.: *Mitől fordítás a fordítás? Válogatott fordítástudományi tanulmányok*, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2014, ISBN: 978-963-995-549-3

DRAHOTA-SZABÓ E.: *Fordíthatóság, fordíthatatlanság és ami közöttük van – A kultúraspecifikus nyelvi elemek átültetéséről*, Grimm Kiadó, Szeged, 2015, ISBN: 978-963-869-6

Ajánlott irodalom:

ALBERT S.: *A fővényre épített ház – A fordításelméletek tudomány- és nyelvfilozófiai alapjai*, Áron Kiadó, Budapest, 2011, ISBN: 978-963-921-078-3

MUNDAY, J.: *Introducing Translation Studies – Theories and Applications*, Routledge, London – New York, 2001, ISBN: 978-041-558-489-0

Német teológiai szakfordítás

Kötelező irodalom:

ZALÁN P.: *Német fordítóiskola*, Corvina, Budapest, 1997, ISBN: 963-134-207-7

MOLNÁR J.: *Német fordítástechnika*, Holnap Kiadó, Budapest, 2002, ISBN: 978-963-346-500-4

KLAUDY K. – SALÁNKI Á.: *Német-magyar fordítástechnika – A fordítás lexikája és grammatikája*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2000, ISBN: 978-963-190-353-9

Ajánlott irodalom:

STOLZE, R.: *Übersetzungstheorien – Eine Einführung*, Günter Narr Verlag, Tübingen, 2008, ISBN: 978-3-8233-6431-3

KUBMAUL, P.: *Verstehen und Übersetzen – Ein Lehr- und Arbeitsbuch*, Günter Narr Verlag, Tübingen, 2007, ISBN: 978-3-8233-6350-7

KLAUDY K. (szerk.): *Fordítás és tolmácsolás az ezredfordulón – 30 éves az ELTE BTK Fordító és Tolmácsképző Központja – Jubileumi évkönyv*, Scholastica, Budapest, 2003, (Kurián Ágnes, Szabadi Krisztina vagy Horváth Ildikó tanulmánya), ISBN: 963-861-413-7

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizisét, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért..

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Csillag Andrea Ilona főiskolai docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Balog Margit nyelvtanár

Dr. Csillag Andrea Ilona főiskolai docens, PhD Dr. Gaál-Szabó Péter főiskolai tanár, PhD, dr. habil. Dr. Ittész Gábor egyetemi docens, PhD
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Idegen Nyelvi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R001 Tantárgy neve: Rendszeres teológiai szigorlat Tantárgy neve angolul: Systematic Theology – Comprehensive Exam	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 1.	
A tanóra típusa: — és óraszám: 0 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / <u>egyéb</u>): szigorlat Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 20 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 8.	
Elő- és *melléktanulmányi feltételek: R011-A Hitvallásismeret [2] R016 Dogmatika [2] *R025 Etika [2]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Cél: ○ Megismertetni a hallgatókkal a keresztyén tanítás klasszikus elemeit, az egyház egyetemes zsinatainak dogma-alkotó munkáját, valamint a bibliai-reformátori felismeréseken nyugvó keresztyén tantételeket. ○ A református teológiai tudományos gondolkodás elsajátítása, fegyelmezett teológiaművelés. ○ A keresztyén tantételek tudományos és interdiszciplináris szemlélete. ○ A keresztyén gondolkodás és a társadalmi változások egymásra gyakorolt hatásának felismerése, az etika a legújabb kor, s egyben napjaink teológiai kérdésfeltevéseinek, illetve válaszainak megfogalmazása. ○ Az egyes parancsolatok látószögébe kerülő etikai kihívások kezelése, valamint a konkrét teológiai megalapozás (fogalmak, történeti háttér) mellett a partnertudományokkal való párbeszédre való felkészítés, teológiai-etikai reflexiók megfogalmazása, önálló erkölcsi véleményformálás elősegítése A szigorlati tételsort az aktuális félév tárgytematikája tartalmazza.
Számonkérési és értékelési rendszer:
<i>Szigorlati szóbeli vizsga a vizsgaidőszakban.</i> A vizsga során a tétel egy "A" és egy "B" tétel-részből áll. Az A tételsor tárgyköre a dogmatikai, a B tételsor tárgyköre az etikai ismeretere vonatkozik. Az adott félév tételsorát az adott félévre érvényes tárgytematika rögzíti. A hallgató az "A" és a "B" tétel-

részt egy két külön cédulán húzza ki, majd legalább 20, legfeljebb 40 perc készülési idő áll a rendelkezésére, hogy a feleletét kidolgozza. A vizsga a szigorlati bizottság előtt zajlik; a bizottság legalább két tagjának a felelet teljes ideje alatt a vizsgán jelen kell lennie.

A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az "A", mind pedig a "B" tétel-részt legalább elégséges szinten teljesítette. A két felelet együttes átlagos időtartama 30 perc. A vizsga során egy póttétel húzására van lehetőség: amennyiben az első tétel "A" vagy "B" tétel-részből a feleletet a bizottság elfogadta, úgy a póttételből csak a nem teljesített tétel-részt kell megismételni. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

FAZAKAS S. (szerk.): *A protestáns etika kézikönyve*, Budapest, Kálvin Kiadó-Luther Kiadó, 2017

KÁLVIN, J.: *A keresztyén tanítás rendszere (Institutio)*, Magyar Református Egyház, Pápa, 1909

KOCSIS E.: *Dogmatika*, Debrecen, 2003

LOCHMANN, J. M.: *A szabadság útjelzői*, Kálvin János Kiadó, Budapest, 1994

SEBESTYÉN J.: *Református dogmatika*, Budapesti Református Theológiai Akadémia, Budapest, 1940 (új kiadás)

SZÜCS F.: *Teológiai etika*. Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1993

TÖRÖK I.: *Dogmatika*, Free University Press, Amsterdam, 1985

TÖRÖK I.: *Etika*, Free University Press, Amsterdam, 1988

Ajánlott irodalom:

KANTZENBACH, F. W.: *Teológiai irányzatok*. Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1996

TAVASZ S.: *Református keresztyén dogmatika*, Erdélyi Református Egyházkerület, Kolozsvár, 2006

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- A végzett tanár rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel.
- Ismeri az általa tanított tudományág, szakterület (műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel.
- Ismeri a különböző tudásterületek közötti összefüggéseket és képes a különböző tudományterületi, szaktárgyi tartalmak integrációjára.

b) képességei

- A szakképzett tanár szakmai témában képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban.
- Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére.
- Képes az alkotó információ- és könyvtárhasználatra és az információ-kommunikációs technológia használatára.

c) attitűdje

- A végzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt.
- Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban betöltött szerepét.
- Törekszik az aktív együttműködésre a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival.

d) autonómiája és felelőssége

- A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja.
- A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Fazakas Sándor egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Fazakas Sándor egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

Dr. Kovács Ábrahám egyetemi docens, PhD, dr. habil.

Dr. Kovács Krisztián egyetemi docens, PhD

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Dogmatikai Tanszék, Szociáletikai és Egyházzsociológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R002 Tantárgy neve: Egyháztörténet szigorlat (I–XVIII. sz.) Tantárgy neve angolul: Church History – Comprehensive Exam (I–XVIIIth Century)	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: - és óraszám: 0 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: szigorlat Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 8.	
Elő- és *melléktanulmányi feltételek: *R033-A A felvilágosodás korának egyháztörténete R035-A Kora újkori egyháztörténet [2]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Ismeretanyag: A teológiai tanulmányok során egyháztörténetből elsajátított ismeretek rendszerező áttekintése a kezdetektől a XVIII. század végéig. Az aktuális tételsort az adott félévi tantárgytematika rögzíti.
Számonkérési és értékelési rendszer:
Szigorlati szóbeli vizsga a vizsgaidőszakban. A szigorlati vizsga során a hallgató az egyetemes és a magyar tételsorokból is egy-egy tételt húz ki és ismertet. A hallgató az "A" és a "B" tételrészről külön cédulán húzza ki, majd legalább 20, legfeljebb 40 perc készülési idő áll a rendelkezésére, hogy a feleletét kidolgozza. A vizsga a szigorlati bizottság előtt zajlik; a bizottság legalább két tagjának a felelet teljes ideje alatt a vizsgán jelen kell lennie. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az "A", mind pedig a "B" tételrészről legalább elégséges szinten teljesítette. A két felelet együttes átlagos időtartama 30 perc. A vizsga során egy póttétel húzására van lehetőség: amennyiben az első tétel "A" vagy "B" tételrészéből a feleletet a bizottság elfogadta, úgy a póttételből csak a nem teljesített tételrészről kell megismételni. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Lásd a kapcsolódó tanegységekhez ajánlott szakirodalmat.

Ajánlott irodalom: —

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R010-A, R011-A Tantárgy neve: Hitvallásismeret [1-2] Tantárgy neve angolul: Reformed Confessions [1-2]	Kreditértéke: 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea, ea és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk.	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: a leadott kátékérdésekből írásbeli rendszeres számonkérés.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 1., 2.	
Előtanulmányi feltételek: —	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás megismerése, hogy a hallgatók a teológia tudományának művelése és a lelkeszi munkára való készülés alapvetően szükséges ismeretanyagának egy részét már itt elsajátítsák. Az előadások hangsúlyt helyeznek a Hitvallás Heidelbergi Kátéval való összehasonlítására, és segítséget kívánnak nyújtani a rendszeres teológia műveléséhez és a teológiai gondolkodás útján való elinduláshoz. A Hitvallások tanulása folyamán hangsúly esik a jellegzetes református tanítások megismerésére.
Számonkérési és értékelési rendszer:
<i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i> A szóbeli vizsgára állás feltétele a Heidelbergi Káté kijelölt kérdés–feleleteinek felmondása (szóban vagy írásban) a szorgalmi időszakban, amely akkor tekinthető sikeresnek, ha a 10 káté kérdés–feleletből a hallgató legalább 6-ot tud hibátlanul. A felmondás a szorgalmi időszak végéig teljesítendő. A felmondandó kérdés–feleletek kijelölése a kurzus elején, az első órán történik. A vizsga egy tételrészből áll, melyet a hallgató egy cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 15 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti.
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

SZÜCS F.: *Hitvallásismeret*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2000, ISBN: 978-963-980-802-7
A Heidelbergi Káté és a Második Helvét Hitvallás, Kálvin Kiadó, Budapest, 2020, ISBN: 978-963-558-4307

Ajánlott irodalom:

FEKETE K.: *A heidelbergi káté magyarázata, Hálaadásra vezető vigasztalás 129 kérdés-feleletben*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2013, ISBN: 978-963-558-226-6
BARTH, K.: *A keresztyén tanítás a Heidelbergi Káté alapján*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2013, ISBN: 978-963-558-227-3
TÖKÉS I.: *A Második Helvét Hitvallás magyarázata*, Királyhágómelléki Református Egyházkerület, Nagyvárad, 2006. ISBN: 973-834-178-7

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert.

b) képességei

- Ellátja a szakképzettségének megfelelő munkakört.
- Elvégzi a szakterülete ismeretrendszerét alkotó diszciplínák alapfokú analízisét, az összefüggések szintetikus megfogalmazását és adekvát értékelését.
- Megért, illetve értelmez összefüggő szövegeket, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegeket, táblázatokat, adatsorokat, vizuális szövegeket mozgó-, állóképeket, térképeket, diagramokat.

c) attitűdje

- Vállalja és hitelesen képviseli szakmája társadalmi szerepét, alapvető viszonyát a világhoz.
- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.
- Komplex megközelítést kívánó, illetve váratlan döntési helyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.

d) autonómiája és felelőssége

- Váratlan döntési helyzetekben is önállóan végzi az átfogó, megalapozó szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kovács Krisztián egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Dogmatikai Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R012-A Tantárgy neve: Teológiai enciklopédia Tantárgy neve angolul: Introduction to Theology	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk, szerepjáték.	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: tematikus prezentációk, folyamatos számonkérés (pl. évközi zárthelyi dolgozatok), évközi beszámoló.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1.	
Előtanulmányi feltételek: —	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Cél: A tantárgy célja megismertetni a hallgatót a keresztyén teológiai gondolkodás történetével és irányzataival. Bevezetést kíván nyújtani a teológia tudományának műveléséhez. A félév folyamán sor kerül a teológiának más tudományok között való elhelyezésére. Ezek mellett a tantárgy bemutatja a teológia tudományának belső rendszerét, felépítését és kitér az egyes kutatási területek egymáshoz való viszonyának a meghatározására és rámutat, hogy a teológiai építménye a rendszeres teológiában csúcsosodik ki.

Tematika:

1. Az enciklopédia, teológia meghatározása, a teológiatudomány felépítése
2. Jézus és az ősegyház, az újszövetségi kánon meghatározása, a hagyomány szerepe, az egyetemes (ökumenikus) zsinatok és tanításai
3. A patrisztikus kor (fogalom, áttekintés, kiemelkedő teológusok)
4. A középkor és a reneszánsz (reneszánsz, skolasztika, realizmus és nominalizmus, modern út, ágostoni iskola)
5. Humanizmus és annak területi sajátosságai
6. Kiemelkedő középkori teológusok, a teológiai fejlődés fő irányai a középkorban és a patrisztikus örökség
7. A reformáció és irányzatai, jelentős teológusok a reformáció korában, a reformáció fő teológiai tanításai
8. A reformáció utáni mozgalmak (protestáns ortodoxia, pietizmus, puritanizmus, methodizmus)
9. A modern kor (felvilágosodás, protestantizmus és a kritikák)
10. Romantika, marxizmus, liberális protestantizmus, modernizmus
11. Neo-orthodoxia, feminizmus, posztmodernizmus

12. Felszabadítás-teológia, fekete teológia, evangélikalizmus, posztliberalizmus
13. Teologia religiorium: keresztyénség és más vallási hagyományok, világvallások

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban, zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban.

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatokat legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhet.

A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy tételből áll. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozatok összesített átlagának és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít. Amennyiben a zárthelyi dolgozatok átlaga 4,51 feletti, a hallgató megajánlott „jeles” (5) gyakorlati jegyet kaphat, így mentesülhet a szóbeli vizsga alól. A 4,0–4,5 közötti dolgozatátlagra a hallgató „jó” (4) megajánlott jegyet kap, amennyiben elfogadja, mentesül a szóbeli kollokvium alól. A 3,51–4,0 közötti dolgozat-átlaggal rendelkező hallgatók könnyített tételsor alapján felelhetnek a kollokviumon.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

MCGRATH, A. E.: *Bevezetés a keresztyén teológiába*, Osiris, Budapest, 1995, ISBN: 963-379-119-7

KOVÁCS, Á.: *Hitvédelem és egyháziasság – A debreceni újortodoxia vitája a liberális teológiával*, L'Harmatan, Budapest, 2010, ISBN: 978-963-236-306-6

LANE, T.: *A keresztyén gondolkodás rövid története*, Harmat – Kálvin, Budapest, 2011, ISBN: 978-963-558-338-6

Ajánlott irodalom:

KOCSIS E.: *Theológiai enciklopédia*, DRTA nyomda, Debrecen, 1982

TÖRÖK I.: *Theológiai enciklopédia*, DRTA nyomda, Debrecen, 1959

MOLNÁR J.: *A keresztyén gondolkodás évszázadai*, Tillinger nyomda, Szentendre, 2014, ISBN 978 963 893598

VISCHER, L. (Hrg.): *Reformiertes Zeugnis heute. Eine Sammlung neuerer Bekenntnistexte aus der reformierten Tradition*, Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn, 1988, ISBN: 978-378-870-773-6

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- A végzett tanár rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel.
- Ismeri az általa tanított tudományág, szakterület (műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel.
- Ismeri a különböző tudásterületek közötti összefüggéseket és képes a különböző tudományterületi, szaktárgyi tartalmak integrációjára.

b) képességei

- A szakképzett tanár szakmai témában képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban.
- Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére.
- Képes az alkotó információ- és könyvtárhasználatra és az információ-kommunikációs technológia használatára.

c) attitűdje

- A végzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt.
- Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban betöltött szerepét.
- Törekszik az aktív együttműködésre a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival.

d) autonómiája és felelőssége

- A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja.
- A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kovács Ábrahám egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Dogmatikai Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R013 Tantárgy neve: Filozófiatörténet. A vallás és filozófia kapcsolata Tantárgy neve angolul: History of Philosophical Theology	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3.	
Előtanulmányi feltételek: R012-A Teológiai enciklopédia	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Cél:

A filozófiai gondolkodás története a kezdetektől a 20. századig, különös tekintettel a valásfilozófiai kérdésekre. Ennek keretében tételesen előadtnak az ókori hellén filozófiai iskolák, a nagy görög filozófusok, a filozófia és keresztyénség találkozása, a középkor és újkor filozófiája, a kartéziánus és deista szemlélet, a modern német gondolkodók Kanttól Hegelig.

Tematika:

1. A keresztyén filozófia problematikája és viszonya a teológiához
2. A görög filozófiai gondolkodás (ión természetfilozófiától – eleai iskoláig)
3. A világmagyarázó rendszerek kora (szofisták, Szókratész, Platón, Arisztotelész)
4. A vallás és filozófia kapcsolata (Philón és Plótinosz) és istenfogalmak az ókorban
5. Filozófia és keresztyénség Augustinus gondolkodásában
6. A skolasztika (Canterbury Anselmus, Petrus Abelardus, Aquinói Tamás, Bonaventúra és Johannes Duns Scotus filozófiai és teológiai szintézisei)
7. A felvilágosodás filozófiája (David Hume, Voltaire, Rousseau). Valláskritikák
8. Keresztyén filozófiai törekvések az újkorban és az iszlámhoz, zsidósághoz való viszony kérdése (B. Pascal és G. W. Leibniz, G. E. Lessing)
9. A klasszikus német filozófia és a vallás/keresztyénség (Kant, Fichte, Schelling, Hegel)
10. A pozitivizmus (Comte), empirizmus és vallásfenomenológia (J.S. Mill, E. Husserl)
11. A német idealizmus programjának keresztyén kritikusai (Bernard Bolzano, Søren Kierkegaard) és Heidegger

12. Az újskolasztika és a vallás (J. H. Newman, Etienne Gilson, Jacques Maritain, Horváth Sándor) 13. A transzcendentális módszerek (Karl Rahner, Bernard Lonergan) és Hans Küng vallásfelfogása. Párbeszéd a világvallásokkal 14. Perszonalizmus (Martin Buber, F. Rozenzweig, E. Lévinas)
Számonkérési és értékelési rendszer:
<i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i> A vizsga egy tételből áll, melyet a hallgató egy cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti.
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)
<i>Kötelező irodalom:</i> NYÍRI T.: <i>A filozófiai gondolkodás fejlődése</i>, Szent István Társulat, Budapest, 1977, ISBN: 963-360-046-4 SAWYER, F.: <i>Filozófiai perspektívák III. Reneszánsz, reformáció, felvilágosodás</i>, SRTA, Sárospatak, 2002. ISBN: 963-204-088-0 DAVIES, B.: <i>Bevezetés a vallásfilozófiába</i>, Kossuth, Budapest, 1999. ISBN: 963-094-116-3 <i>Ajánlott irodalom:</i> MEZEI B.: <i>Mai vallásfilozófia</i>, Kairosz Kiadó, Budapest, 2010, ISBN: 978-976-662-404-0 HALASSY-NAGY J.: <i>A filozófia története</i>, Pantheon, Budapest, 1927 PÁSZTORI KUPÁN I.: <i>Ókori görög gondolkodók – Filozófiai bevezetés a teológiai tanulmányozásához</i>, PTI, Kolozsvár, 2010. ISBN: 978-973-887-996-6 KOVÁCS Á.: <i>A vallástudomány és a protestáns teológia határkérdései és mai relevanciájuk</i> Kovács Ödön rendszeralkotása kapcsán, in: <i>Vallástudományi Szemle</i> 11 (2015/2), 105–121.
Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul
a) tudása • A végzett tanár rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. • Ismeri az általa tanított tudományág, szakterület (műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel. • Ismeri a különböző tudásterületek közötti összefüggéseket és képes a különböző tudományterületi, szaktárgyi tartalmak integrációjára.

b) képességei

- A szakképzett tanár szakmai témában képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban.
- Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére.
- Képes az alkotó információ- és könyvtárhasználatra és az információ-kommunikációs technológia használatára.

c) attitűdje

- A végzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt.
- Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban betöltött szerepét. Törekszik az aktív együttműködésre a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival.

d) autonómiája és felelőssége

- A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja.
- A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kovács Ábrahám egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): ---

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Dogmatikai Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R014 Tantárgy neve: Korai dogmatörténet Tantárgy neve angolul: Early History of Christian Doctrine	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: évközi zárthelyi dolgozatok	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5.	
Előtanulmányi feltételek: R011-A Hitvallásismeret [2]; R012-A Teológiai enciklopédia; B031-A Bibliaismeret [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Cél: A tantárgy célja az ókeresztyén kor dogmatörténetének megismerése és elsajátítása. A kurzus alapot nyújt a magasabb szintű, későbbi dogmatikai tanulmányokhoz az alapvető teológiai kérdések tisztázása által. A korai dogmatörténetben való elmélyülés megalapozza a hallgató rendszeres teológiai tudását, kiszélesíti a szaktantárgyra való rálátását és a teológiai problémák sajátosságaira rávilágít. Az elsajátított tudás révén a hallgató képes lesz megérteni Kálvin, Luther és a többi reformátor műveit és eljut annak felismerésére, miért is volt fontos számukra az ókeresztyén teológia. Tematika: 1. Dogma, dogmatika, dogmatizmus 2. Dogmatörténet, dogmafejlődés, a korai dogmatörténet felosztása 3. A Szentírás, tradíció és egyház. Antik vallások 4. Adopcionizmus. A zsidókeresztyénség (ebionitizmus), hellenizmus (Artemon, Szamoszatai Pál és Antiochiai Lukiánosz) 5. Gnoszticizmus (Valentinosz, Markion, Mani – manicheizmus) és az apostoli tan, ker. teológia. Dinamikus és modalista monarchianizmus 6. Órigenész élete, Szentháromságtan, megváltás, krisztológia, comm. id. 7. Órigenész írásmagyarázati elvei, egyháztan, eszkatológia, lelkek pre-egzisztenciája 8. Hitszabály egyházi és teológiai kifejtése 9. Donatizmus és pelagianizmus 10. Krisztológia I. és II. (dogmatikai és bibliai alapozás). ANikeai zsinat és tanítása (Athanásziosz és Arius) és a Szentlélek Istensége 11. Krisztológia III. Efézusi zsinat (nesztorianizmus és Kürillosz)	

12. Krisztológia IV. Khalkedóni zsinat (monofizitizmus, monotheizmus, monergizmus)

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban, zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban.

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatokat legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhet.

A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy tételsorból áll, amelyből a vizsgatételt a hallgató egy cédulán húzza ki. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozatok összesített átlagának és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít.

Amennyiben a zárthelyi dolgozatok átlaga 4,51 feletti, a hallgató megajánlott „jeles” (5) gyakorlati jegyet kaphat, így mentesülhet a szóbeli vizsga alól. A 4,0–4,5 közötti dolgozatátlagra a hallgató „jó” (4) megajánlott jegyet kap, amennyiben elfogadja, mentesül a szóbeli kollokvium alól. A 3,51–4,0 közötti dolgozat-átlaggal rendelkező hallgatók könnyített tételsor alapján felelhetnek a kollokviumon.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

PÁSZTORI KUPÁN, I.: *Követvén a szent atyákat – Az ógyház dogmatörténete 381-ig*, Napoca Star – Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 2009, ISBN: 978-973-647-694-5

PÁSZTORI KUPÁN, I.: *Mindnyájan egybehangzóan tanítjuk – Az ógyház dogmatörténete 381-től 451-ig*, Napoca Star – Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 2010, ISBN: 978-973-647-694-5

VANYÓ, L.: *Bevezetés az ókeresztény kor dogmatörténetébe*, Szent István társulat, Budapest, 1998, ISBN: 978-963-277-136-6

HARNACK, VON A.: *Dogmatörténet*, P. Tillinger, Sopron, 1998, ISBN: 963-550-601-5

Ajánlott irodalom:

MCGRATH, A. E.: *Bevezetés a keresztény teológiába*, Osiris, Budapest, 1995, ISBN: 963-379-119-7

KOVÁCS, Á.: Hitvallás, millennializmus és az evangélium hirdetése, in: KUSTÁR Z. – BARÁTH B. – GONDA L. – HODOSSY-TAKÁCS E. (szerk.): *Orando et laborando: A Debreceni Református Hittudományi Egyetem 2006/2007. évi értesítője (469. tanév)*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2007, 149–156. ISSN: 1786-3112

KELLY, J. N. D.: *Early Christian Creeds*, Continuum, London, 2001, ISBN: 978-082-649-216-6

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kovács Ábrahám egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Dogmatikai Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R015, R016 Tantárgy neve: Dogmatika [1, 2] Tantárgy neve angolul: Dogmatics [1, 2]	Kreditértéke: 4, 4
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 1.	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 45, 45 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5., 6.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: R011-A Hitvallásismeret [2]; R012-A Teológiai enciklopédia; R013 Filozófiatörténet [2]: R015 Dogmatika [1]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Cél: A Credo hitcikkelyeinek tematikus követése nyomán a keresztyén tanítás részletes és tételes kifejtése, úgymint Isten megismerése, az inspiráció tana és története, a verbális inspiráció kifejlődése és lényege, a trinitástan, Isten lényege, az Atya-Isten személye, Isten teremtő munkája, az antropikus kozmológiai elvek és az ember teremtéséről szóló bibliai tanítás, az emberről szóló keresztyén tanítás, a bűn, az isteni gondviselés, az egyetemes kegyelem, Krisztus istensége, az inkarnáció, Krisztus halála, feltámadása, mennybemenetele, pneumatológia, ekkleziológia, örökélet, kegyelmi kiválasztás, sákramentumok tételes előadása.

Tematika:

1. A református dogmatika fő jellemvonásai és a teológia tudományos művelése
2. Az Istenről szóló tan. Isten megismerése, nevei, lényegi nevei vagy erényei
3. A Szentírás ihletettsége
4. A trinitástan
5. Teremtés és gondviselés
6. Antropológia. Az emberről szóló keresztyén tanítás és a bűn
7. Krisztus eljövetele, inkarnációja, a történeti Jézus, mariológia, finitum non capax infiniti
8. Krisztus halála és feltámadása
9. A Szentlélekről szóló tanítás és az egyház lényege
10. A keresztség ekkleziológiai értelme
11. Az úrvacsoráról szóló római katolikus és protestáns tanítás
12. A predestináció tana. Kiválasztás, szabad akarat és szövetség teológia
13. Eszkatológia. A végső dolgokról való tanítás

Számonkérési és értékelési rendszer:
<i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i> A vizsga egy tételbőlrészből áll, melyet a hallgató egy cédulánról kihúz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti.
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)
<i>Kötelező irodalom:</i> KÁLVIN, J.: <i>A keresztyén tanítás rendszere (Institutio Christianae Religionis)</i>, Magyar Református Egyház Kálvin János Kiadója, Budapest, 2014, ISBN: 978-963-5582-81-5 TÖRÖK I.: <i>Dogmatika</i>, Free University Press, Amsterdam, 1985, ISBN: 90-6256-356-2 SEBESTYÉN J.: <i>Református dogmatika</i>, Budapesti Református Theológiai Akadémia kurzustára, Budapest, 1940 (új kiadás) KOVÁCS Á.: <i>Hitvédelem és egyháziasság – A debreceni újortodoxia vitája a liberális teológiával</i>, L'Harmattan, Budapest, 2010, ISBN: 978-963-236-306-6 <i>Ajánlott irodalom:</i> GAÁL B.: <i>A keresztyén tanítás rendszere, Tiszántúli Református Egyházkerület, Debrecen, 2022, ISBN: 978-615-5909-08-05</i> BRINK, G. van den – KOOL, C. van der: <i>Keresztyén Dogmatika, Exit kiadó, Kolozsvár, 2022, ISBN: 978-973-7803-25-2</i> TAVASZY S.: <i>Református keresztyén dogmatika</i>, Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 2006 KOCSIS E.: <i>Dogmatika. A református keresztyén tanítás rendszere</i>, 2. bővített kiadás, Debrecen, kézirat gyanánt, 1987 BARTH, K.: <i>Kisdogmatika</i> (ford. Pilder Mária), Országos Református Missziói Munkaközösség, Budapest [é. n.]
Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul
a) tudása • A végzett tanár rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. • Ismeri az általa tanított tudományág, szakterület (műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel. • Ismeri a különböző tudásterületek közötti összefüggéseket és képes a különböző tudományterületi, szaktárgyi tartalmak integrációjára. b) képességei

- A szakképzett tanár szakmai témában képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban.
- Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére.
- Képes az alkotó információ- és könyvtárhasználatra és az információ-kommunikációs technológia használatára.

c) attitűdje

- A végzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt.
- Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban betöltött szerepét.
- Törekszik az aktív együttműködésre a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival.

d) autonómiája és felelőssége

- A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja.
- A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kovács Ábrahám egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Dogmatikai Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R021 Tantárgy neve: Etika prolegomena Tantárgy neve angolul: Introduction to Christian Ethics	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: törzsanyag ismeretkörei	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: erkölcsi véleményformálás módszertani lépéseinek begyakorlása, elsajátítása.	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: erkölcsi véleményformálás módszertani lépéseinek alkalmazása.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 20 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 5.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: R011-A Hitvallásismeret [2]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Cél: A hallgatók ismerkedjenek meg a reformátori etika főbb kérdéseivel, a reformátori etika témaköreivel, valamint az erkölcsi ítéletalkotás kialakításának módszertani kérdéseivel. Tematika: ○ Az etikai meghatározása és feladata; ○ Morál. Ethosz. Etika; ○ Filozófiai és vallásbölcseleti etika; ○ Az etika forrásai: Újszövetségi etika, a szeretet kettős parancsa; ○ Az erkölcsi ítéletalkotás kialakításának módszertana; ○ Teológiai etika. A Szentírás és etika. A keresztyén etika summája; ○ Az etika, mint teológiai diszciplína; ○ teológiai etika és a többi teológiai tudományág; ○ Az etika strukturálása, felosztási lehetőségei; ○ A keresztyén teológiai etika alapjai: szabadság, bűn; ○ A keresztyén teológiai etika alapjai: evangélium és törvény. A törvény radikalizálódása. A törvény hármas haszna; ○ A keresztyén teológiai etika alapjai: krisztuskövetés, lelkiismeret; ○ Megigazulás és megszentelődés; ○ Erények, aszkézis és jócselekedetek.
Számonkérési és értékelési rendszer:
<i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i>

A vizsgaanyag egy tételsorból áll, melyből a vizsgán a hallgató egy külön cédulára kiírt tételt húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a feleletét legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

BONHOEFFER, D.: *Etika*, Exit Kiadó, Kolozsvár, 2015, ISBN: 978-973-7803-13-9

FAZAKAS S. (szerk.): *A protestáns etika kézikönyve*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2017, ISBN: 978-963-558-381-2

KODÁCSY-SIMON E. (szerk.): *Értelmes szívvel – Etikai témák az evangélikus oktatásban*, Luther Kiadó, Budapest, 2016, ISBN: 978-963-380-090-4

NAGY L.: *Református keresztyén közösségi etika*, Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontja, Kolozsvár, 1998

RAE, S. B.: *Erkölcsei döntések – Bevezetés az etikába*, Harmat Kiadó, Budapest, 2015, ISBN: 978-963-288-282-6

SZÜCS F.: *Teológiai etika*, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1993, ISBN: 963-836-001-1

TÖRÖK I.: *Etika*, Egyetemi Fokú Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 1997

Ajánlott irodalom:

ARISZTOTELÉSZ: *Nikomákhoszi Etika*, Európa Kiadó, Budapest, 1997, ISBN: 963-074-045-1

HONECKER, M.: *Einführung in die theologische Ethik: Grundlagen und Grundbegriffe*, de Gruyter, Berlin – New York, 1990, ISBN: 3-11-008146-6

HUPPENBAUER, M. – DE BERNARDI, J.: *Kompetenz Ethik für Wirtschaft, Wissenschaft und Politik – Ein Tool für Argumentation und Entscheidungsfindung*, Versus, Zürich, 2000, ISBN: 3-03909-009-7

ENCYCLOPEDIA OF APPLIED ETHICS, **Reference Work**, Second Edition, 2012, <https://www.sciencedirect.com/referencework/9780123739322/encyclopedia-of-applied-ethics>

ETHIK-LEXIKON, <https://www.ethik-lexikon.de/>

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert.
- Ismeri szakterülete fő elméleteinek ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.
- Átfogóan ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Ellátja a szakképzettségének megfelelő munkakört.

- Elvégzi a szakterülete ismeretrendszerét alkotó diszciplínák alapfokú analízisét, az összefüggések szintetikus megfogalmazását és adekvát értékelését.
- Szakterülete eljárásrendjét, legfontosabb elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát feladatai végrehajtásakor alkalmazza.

c) attitűdje

- Komplex megközelítést kívánó, illetve váratlan döntési helyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Törekszik arra, hogy a problémákat lehetőleg másokkal együttműködésben oldja meg.
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.

d) autonómiája és felelőssége

- Váratlan döntési helyzetekben is önállóan végzi az átfogó, megalapozó szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan végzi munkáját tevékenysége kritikus értékelése és folyamatos korrekciója mellett.
- Felelősséggel részt vállal szakmai nézetek kialakításában, indoklásában.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Fazakas Sándor egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Kovács Krisztián egyetemi docens, PhD.

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyházszociológiai és Szociáletikai Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R024, R025 Tantárgy neve: Etika [1, 2] Tantárgy neve angolul: Ethics [1, 2]	Kreditértéke: 4, 4
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 1.	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 20 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7., 8.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: R011-A Hitvallásismeret [2]; R012-A Teológiai enciklopédia; R021 Etika prolegomena [2]: R024 Etika [1]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Cél:

A tanegység során a reformátori (protestáns) etika kifejtésére kerül sor. A foglalkozások során a cél nem az elvárás, még kevésbé valamely vallási vagy erkölcsi tekintélynek való engedelmisség munkálása, hanem segítségnyújtás az erkölcsi értékítélet kialakításához, adott helyen, időben és szituációban. Az előadások során a lehető legszélesebb körben mutatjuk be az emberi élet alapvető kapcsolataihhoz és feltételeihez való viszonyulások etikai szempontjait és lehetséges megoldásait.

Tematika:

Az utóbbi évtizedek gyors társadalmi fejlődése, valamint a technikai civilizáció vívmányai is állandó változást eredményeznek életünkben: az emberi cselekvés olyan területei és lehetőségei nyíltak meg, amelyek kérdésessé teszik a korábbi világszemlélet és morális elképzelések hatékonyságát. A korábbi erkölcsi válaszok helyén tanácstalanság, elbizonytalanodás vagy – jobb esetben is – az etikai tájékozódás iránti fokozottabb igény figyelhető meg.

Napjainkban felértékelődött az etikai tájékozódás iránti igény. A technikai civilizáció áldásai és kockázatai, az életformák pluralizálódása, a globális gazdasági és politikai érdekek érvényesítése, a kommunikáció új formái elkerülhetlenné teszik a mindennapi életet érintő kérdések és jelenségek tudatos reflektálását, a szabad és kényszer nélküli erkölcsi vélemény megfogalmazását. Ezt a törekvést az értékek és megoldási lehetőségek iránti tájékozódás sokfélesége jellemzi: a vallási hagyományoktól független ún. szekuláris erkölcsi minták és megoldások igénye éppúgy jelen van társadalmunkban, mint az új vallási mozgalmak és spirituális élmények élet- és világszemlélete által inspirált

moralitás. A beszéd és a képi kommunikáció síkján jelentkező erkölcsi dilemmák és megoldásra váró kérdések tisztázása után az emberi élet, érzelmek és kapcsolatok megélésének legelemibb és legintimebb köre (a házasság, család és szexualitás etikája) kerül tárgyalásra, majd az életet körülvevő további feltételekhez, úgy mint a technikához, a környezethez, a gazdaság és a politika világához való viszonyulás formáit elemezzük. Az etika – Bonhoeffer szerint – „bátor vállalkozás”. Így az egyes témakörök kifejtése és a részletkérdésekbe való bevezetés impulzusokat és módszertani segítséget kíván nyújtani a hitéleti szakos hallgatóknak, saját erkölcsi ítéletalkotás megfogalmazásához.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A vizsgaanyag egy tételsorból áll, melyből a vizsgán a hallgató egy külön cédulára kiírt tételt húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a feleletét legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

BONHOEFFER, D.: *Etika*, Exit Kiadó, Kolozsvár, 2015, ISBN: 978-973-7803-13-9

FAZAKAS S. (szerk.): *A protestáns etika kézikönyve*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2017, ISBN: 978-963-558-381-2

KODÁCSY-SIMON E. (szerk.): *Értelmes szívvel – Etikai témák az evangélikus oktatásban*, Luther Kiadó, Budapest, 2016, ISBN: 978-963-380-090-4

LOCHMANN, J. M.: *A szabadság útjelzői*, Kálvin János Kiadó, Budapest, 1994, ISBN: 963-300-571-x.

SZÜCS F.: *Teológiai etika*, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1993, ISBN: 963-836-001-1

TÖRÖK I.: *Etika*, Egyetemi Fokú Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 1997

Ajánlott irodalom:

HONECKER, M.: *Einführung in die theologische Ethik: Grundlagen und Grundbegriffe*, de Gruyter, Berlin – New York, 1990, ISBN: 3-11-008146-6

FREY, C. – DABROCK, P. – KNAUF, S.: *Repetitorium der Ethik*, Hartmut Spinner, Waltrop, 1997, ISBN: 3-927718-70-X

HUPPENBAUER, M. – DE BERNARDI, J.: *Kompetenz Ethik für Wirtschaft, Wissenschaft und Politik. Ein Tool für Argumentation und Entscheidungsfindung*, Versus, Zürich, 2000, ISBN: 3-03909-009-7

ENCYCLOPEDIA OF APPLIED ETHICS, Reference Work. Second Edition, 2012

<https://www.sciencedirect.com/referencework/9780123739322/encyclopedia-of-applied-ethics>

ETHIK-LEXIKON, <https://www.ethik-lexikon.de/>

Azoknak a **KKK-ban** előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- A végzett tanár alapvető tudással rendelkezik a társadalmi és csoportközi folyamatokról, a demokrácia működéséről, az inkulturációról és a multikulturalizmusról.
- Ismeri a csoport, a csoportfejlődés és a közösségek pszichológiai, szociológiai és kulturális sajátosságait.
- Ismeri a csoportok és a tanulók társas helyzetére vonatkozó fontosabb feltáró módszereket, a közösség kialakítását, fejlesztését elősegítő pedagógiai módszereket.

b) képességei

- A végzett/szakképzett tanár képes a csoportok, közösségek számára olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek biztosítják a csoport közösséggé fejlődését és egészséges működését.
- Képes a konfliktusok hatékony kezelésére.
- Segíti a csoporttagok közösség iránti elkötelezettségének kialakulását, a demokratikus társadalomban való felelős, aktív szerepvállalás tanulását, a helyi, nemzeti és egyetemes emberi értékek elfogadását.
- Képes értelmezni és a tanulók érdekében felhasználni azokat a társadalmi-kulturális jelenségeket, amelyek befolyásolják a tanulók esélyeit, iskolai, illetve iskolán kívüli életét.
- Képes hozzájárulni az iskolai és osztálytermi toleráns, nyitott légkör megteremtéséhez.

c) attitűdje

- A végzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt.
- Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban betöltött szerepét.
- Törekszik az aktív együttműködésre a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival.
- Tudatosan él a transzferhatás kihasználásának lehetőségeivel.
- Nyitott a megismerés, illetve a tapasztalatszerzés iránt, törekszik a tanulók megismerési és alkotási vágyának, önművelési igényeinek a felébresztésére és fenntartására.

d) autonómiája és felelőssége

- A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.
- Felelősséggel vállalja a kezdeményező szerepét a szakmai együttműködés kialakítására.
- Egyenrangú partner a szakmai kooperációban.
- Végiggondolja és képviseli az adott szakterület etikai kérdéseit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Fazakas Sándor egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Kovács Krisztián egyetemi docens, PhD

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Szociáletikai és Egyházszociológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R026 Tantárgy neve: Vallás- és egyházzociológia Tantárgy neve angolul: Sociology of Religions and Churches	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk (statisztikák, felmérések eredményei)	
A számonkérés módja: kollokvium, Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: saját gyűlekezet empirikus elemzése (esszé formájában)	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 9.	
Előtanulmányi feltételek: R021 Etika prolegomena	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Cél:

Elméleti felkészítést követő gyakorlati felmérésben és azok eredményeinek kiértékelésében vizsgáljuk, hogy milyen formákat ölt az egyháziasság és vallásosság a XXI. század küszöbén, Európaszerte és Magyarországon.

Tematika:

Az egyházak és vallásfelekezetek nagy átalakuláson mentek át az utóbbi évtizedek alatt. Látszatstabilitásuk meginogni látszik Európaszerte, az egyháztagság már nem magától értetődő, mint korábban, sokan megkérdőjelezik az egyházak társadalomban való jelenlétének legitimitását. Egyes vélemények szerint az egyház a folyamatos szekularizáció és a "piacon megjelenő" új vallások keresztüzébe került. Az egyházak elvesztették korábbi "monopolhelyzetüket", ami az értékközvetítést és értékteremtést illeti. Mit nyújthat az egyház a mai kor emberének? Hol a helye a történelmi egyházaknak a társadalom életében, a közéletben, a nyilvánosság előtt?

Témakörök:

1. Vallásszociológia, egyházzociológia
2. Szekularizáció és pluralizmus
3. A vallási közösség intézménnyé és szervezetté válásának folyamata
4. Posztmodern vallásosság
5. Az egyház tagságának differenciálódás
6. Népegyház, államegyház, hitvalló egyház
7. Népegyházi gyakorlat és az Újszövetség
8. A vallásosság alakulása Magyarországon a második világháború után

9. Milyen lesz a 3. évezred vallásossága?

10. Egyház, politika, közélet

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban, empirikus esettanulmány előzetes megírása a szorgalmi időszakban.

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszak végén az elméleti felkészítésben kapott támpontok és szempontok alapján esszé jellegű empirikus elemzést ír saját gyűlekezetének vallásszociológiai arculatáról (felhasználva a KSH, valamint a saját lelkészi hivatal statisztikai adatait is). A vizsga első részében számot ad a tételsor alapján az ismeretanyagról, a második részében bizonyítja a dolgozat segítségével az ismeretek alkalmazhatóságát. A dolgozat, illetve a tapasztalt valóság közös kiértékelésére kerül sor.

Elméleti ismeret elégtelensége esetén a vizsga megismételhető, ebben az esetben a benyújtott dolgozat érvényben marad. Amennyiben az empirikus dolgozat nem felel meg a követelményeknek, újat kell írnia. A vizsga akkor felelt meg, ha mindkét része elfogadható a teljesítménynek.

KZ: A félév osztályzatát a szóbeli vizsgára és az esettanulmányra adott osztályzat milyen arányban adja ki? Az elmélet 70%, esettanulmány 30%

A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Casanova, J.: Vallás és közösség Kelet- és Nyugat-Európában, in: 2000 Folyóirat 7 (1995/4), 6–11.

Fazakas S.: A szekularizáció és a kommunizmus öröksége, in: Kool, A-M. (szerk.): *Egyház és misszió a szekularizált magyar társadalomban*, Protestáns Missziói Tanulmányi Intézet, Budapest, 2002, (29–46). ISBN: 963-202-353-6

Fazakas S.: *Népegyház - krízis vagy lehetőség?*, in: Theológiai Szemle 37 (1994/6), 332–344.

Fazakas S.: *Vétkeztünk... Egyház a történelmi és társadalmi bűnösszefüggések rendszerében*, L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2017, 229–296. ISBN: 978-963-414-284-3

Fazakas S.: *Megszámláltattunk?: Reformátusok a Tiszántúlon a 2022-es népszámlálás tükrében*, in: *Igazság és Élet* 18 (2024/1), 203–212.

Szántó J.: *Vallásosság egy szekularizált társadalomban*, Új Mandátum, Budapest, 1988. ISBN: 963-7476-70-9

Ajánlott irodalom:

Kamarás I.: Új vallási mozgalmak világszerte és Magyarországon, in: *Magyar Tudomány* 44 (1999/5), 560–569.

Hegedűs R.: A vallásosság a társadalomban, in: *Századvég*, 6 (2001/21), 51–68.

Davie, G.: *A vallás szociológiája*, Bencés Kiadó, Pannonhalma, 2010. ISBN: 978-963-314-006-2

Máté-Tóth A. – Rosta G.: Vallási riport, 1991–2022. Magyarországi trendek nemzetközi összehasonlításban, in: Kolosi T. – Szelényi I. – Tóth I. Gy. (szerk.): *Társadalmi R riport 2022*, Budapest, TÁRKI, 2022, 457–458.

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizisét, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.

c) attitűdje

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Fazakas Sándor egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Szociáletikai és Egyházszociológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R028 Tantárgy neve: Etikatörténet Tantárgy neve angolul: History of Ethics	Kreditértéke: 4
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 1.	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: két zárthelyi dolgozat a szorgalmi időszakban.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4.	
Előtanulmányi feltételek: R021 Etika prolegomena	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Cél: Az előadásokon és a kötelező olvasmányok tanulmányozásán keresztül a hallgató megismerkedhet a keresztyén etikai gondolkodás történetével, illetve a "teológiai iskolák" szociáletikai sajátosságaival a reformációtól kezdve napjainkig. A kurzus során megismerkednek a hallgatók mindenekelőtt a protestáns teológiai szociáletikai tanításával; átfogó képet kapnak a sajátos protestáns etikai véleményformálásáról, annak kontextuális és mai módszertanáról, alkalmazhatóságáról.

Tematika:

1. A reformátori etika alapjai
2. Kálvin etikája és ekkleziológiája
3. Luther megigazulás-tana
4. Az etika története Schleiermachertől Harnackig
5. A dialektika teológia etikai felismerései
6. Barth etikai gondolkodása az „Egyházi dogmatikában”
7. Barth politikai etikája
8. A Barmeni teológiai nyilatkozat etikai üzenete
9. Brunner etikája és a természeti teológia
10. Bonhoeffer etikája
11. Tillich rendszeres teológiája
12. Az 1948-at követő időszak etikai és ekkleziológia útkeresése a Magyarországi Református Egyházban
13. A politikai teológia fogalma a XX. században (Moltmann, Metz, Volf, Huber stb.)

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A vizsga egy tételrészből áll, melyet a hallgató egy cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 15 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

BUSCH, E.: *Református. Egy felekezet arcultata*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2008, ISBN: 978-963-558-118-4

ZAHRNT, H.: *Az Isten-kérdés – Protestáns teológia a XX. században*, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1997, ISBN: 963-8360-17-8

KANTZENBACH, F. W.: *Teológiai irányzatok*, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1996, ISBN: 963-836-016-X

Ajánlott irodalom:

BUSCH, E.: *Istenismeret és emberség: betekintés Kálvin teológiájába*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2009, ISBN: 978-963-558-130-6

KOVÁCS K.: *Határmezsgyén. A református egyház a történelmi örökség és a megújulás esélyei között az 1989–90-es rendszerváltást követően*, L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2018, ISBN: 978-963-414-417-5 (ebből: 47–126. oldalak)

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- A végzett tanár alapvető tudással rendelkezik a társadalmi és csoportközi folyamatokról, a demokrácia működéséről, az inkulturációról és a multikulturalizmusról.
- Ismeri az általa tanított tudományág, szakterület (műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel.

b) képességei

- A szakképzett tanár szakmai témában képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban.
- Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére.

c) attitűdje

- A szakképzett tanár elkötelezett az alapvető demokratikus értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi.
- Elkötelezett a nemzeti értékek és azonosságtudat iránt, nyitott a demokratikus gondolkodásra és magatartásra nevelés, valamint a környezettudatosság iránt.

d) autonómiája és felelőssége

- A végzett tanár önállóan képes szakmája, a szaktárgyainak tanításával-tanulásműveléssel kapcsolatos átfogó, megalapozó szakmai kérdések átgondolására és az ide vonatkozó források alapján megfelelő válaszok kidolgozására.
- A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Kovács Krisztián egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Szociáletikai és Egyházszociológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R030-A, R031-A Tantárgy neve: Ókori és középkori egyháztörténet [1, 2] Tantárgy neve angolul: Church History of the Antiquity and of the Middle Ages [1, 2]	Kreditértéke: 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3., 4.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: R011-A Hitvallásismeret [2] [2]: R030-A Ókori és középkori egyháztörténet [1]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Ismeretanyag: Az ókori egyháztörténet rendszerezett tanulmányozása. A hallgatók ismerjék meg és elemezzék az adott korszak egyházszervezetének, teológiatörténetének, egyházi művelődésének jellegzetes folyamatait, meghatározó fordulatait. A virágzó és a hanyatló középkor (1054–1517) egyetemes és magyarországi egyháztörténetének rendszerezett tanulmányozása.

Tematika:

Ókori és középkori egyháztörténet [1]:

1. Bevezetés az egyháztörténetbe
2. Az ősegyház kialakulása és a keresztyénség terjedése 313-ig
3. Nagy Konstantinnak és utódainak egyházpolitikája
4. A keresztyén tanrendszer kikristályosodása, ökumenikus zsinatok
5. A keresztyén Kelet és Nyugat fokozatos szétválása
6. A szerzetesség kialakulása
7. A népvándorlás és az iszlám hatása a keresztyénségre
8. A germánok megtérése és a korabeli szerzetesség
9. A frank állam szerepe a nyugati keresztyénség és a pápai hatalom kialakulásában
10. A bizánci birodalom és a keleti keresztyénség a trullloszi zsinattól a nagy szkizmáig (1054)

Ókori és középkori egyháztörténet [2]:

1. A virágzó középkor politika-, társadalom- és gazdaságtörténetének általános áttekintése

2. A szláv népek keresztyén hitre térése és a nagy egyházszakadás
3. Szerzetesi reformmozgalmak és a pápaság helyzetének erősödése az ezredforduló táján, az investitúra harc
4. A keresztes háborúk és következményeik. A lovagrendek, a középkori eretnokségek és az inkvizíció kibontakozása. Új szerzetesrendek jelentkezése a XI–XIII. században, jellemzésük
5. A pápaság világi befolyása tetőpontján szerepe a virágzó középkorban, III. Ince pápasága és a IV. lateráni zsinat
6. A virágzó középkor teológiai gondolkodása, egyházi életének, művelődésének jellemzői. A középkor jeles teológus egyéniségei különös tekintettel Aquinói Tamásra
7. A magyarság és a keresztyénség kapcsolata Géza fejedelem uralkodása végéig. A keresztyénség felvétele, István király egyházszervező tevékenysége
8. A magyar keresztyénség válságai és megerősödése Árpád-házi uralkodóink további időszakában
9. A „középkor alkonya” politika-, társadalom- és gazdaságtörténetének általános áttekintése
10. A középkori katolikus egyház válsága a XIV–XV. században, a pápaság „avignoni fogsága”, a kettős és hármas pápaság létrejötte, reformzsinatok
11. Az egyház megújításának általános igénye, Wyclif és Husz előreformátori tevékenysége, a huszitizmus
12. A magyarországi keresztyénség az Árpád-ház kihalása után a reformáció kezdetéig
13. Az egyház a reformáció előestéjén: devotio moderna, a humanizmus és reneszánsz, a reneszánsz pápaság

Számonkérési és értékelési rendszer:

Írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban.

A vizsga időtartama 90 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik.

Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

CHADWICK, H.: *A korai egyház*, Osiris, Budapest, 1999, ISBN: 963-379-434-X

COLIJN, J.: *Egyháztörténelem*, Iránytű Kiadó, h. n., 1996, ISBN: 963-905-508-5

DIENES D. (szerk.): *Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához*, Hernád Kiadó, Sárospatak, 2020, ISBN: 978-615-5787-16-4

DIENES D.: *A keresztyénség Magyarországon 1526 előtt*, SRTA, Sárospatak, 1997, ISBN: 963-04-8584-2

ENGEL P. – MAKK F: *Korai Magyar Történeti Lexikon (9–14. század)*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1994 (ebben: kijelölt szócikkek)

HEUSSI, K.: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Osiris Kiadó, Budapest, 2000, ISBN: 963-379-686-5

RÉVÉSZ I. – SEGESVÁRY L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, DRTA, Debrecen, 1994, ISBN: 963-852-827-3

Ajánlott irodalom:

BROWN, P.: *Az európai kereszténység kialakulása. 200–1000*, Atlantisz Könyvkiadó, Budapest, 1999, ISBN: 963-9165-32-8

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Hörcsik Richárd egyetemi tanár, CSc, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R039-A, R040-A Tantárgy neve: Kora újkori egyháztörténet [1, 2] Tantárgy neve angolul: Church History of the Early Modern Period [1, 2]	Kreditértéke: 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium, gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 20 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 3., 4.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: R038-A Ókori és középkori egyháztörténet alapvonalai [2]: R039-A Kora újkori egyháztörténet [1]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Ismeretanyag: A reformáció és ellenreformáció kora (1517–1648) egyetemes és magyar egyháztörténetének rendszerezett tanulmányozása. A hallgatók ismerjék meg és elemezzék az adott korszak egyházszervezetének, teológiatörténetének, egyházi művelődésének jellegzetes folyamatait, meghatározó fordulatait. Sajátítsák el a kapcsolódó alapvető fogalomkészletet. Tematika: <i>Kora újkori egyháztörténet [1]:</i> 1. A reformáció előzményei 2. Luther élete és teológiája, a protestantizmus helyzete Németországban az augsburgi vallásbékéig 3. Zwingli élete és teológiája, a svájci reformáció 4. Kálvin élete és teológiája, hatása 5. A reformáció balszárnya 6. A tridenti zsinat és az ellenreformáció Európa államaiban 1598-ig 7. A reformáció Angliában és Skóciában 8. A reformáció és ellenreformáció kora Franciaország és Hollandia történetében 9. A XVII. század. első felének egyháztörténeti folyamatai, a harmincéves háború 10. A protestáns ortodoxa és a puritanizmus kora. Lelkeszi szolgálat, istentiszteleti és 11. kegyességi élet a kor protestáns egyházaiban <i>Kora újkori egyháztörténet [2]:</i>

1. A reformáció terjedésének általános feltételei és jellemzői Magyarországon 1517-től az 1540-es évekig.
2. A reformáció első generációjának néhány jeles képviselője: Dévai Bíró Mátyás, Sztárai Mihály, Huszár Gál, Szegedi Kis István
3. A helvét irány előretörése az 1550-es, 60-as években, Kálmáncsehi Sánta Márton
4. A reformáció "balszárnya" hazánkban: az unitáriusok megjelenése és előretörése, Dávid Ferenc, szombatosok, anabaptisták
5. A reformátusok védekezése és megerősödése velük szemben, Melius Juhász Péter reformatori működése, a helvét hitvallású ref. egyház szervezeti megerősödése
6. A magyarországi reformáció teológiája, jelentősége művelődéstörténetünkben, néhány jeles személyiség bemutatása
7. Az ellenreformáció kezdetei és a protestánsok védekezése, a Bocskai szabadságharc
8. Az ellenreformáció erőteljes előretörése, Pázmány Péter munkássága
9. Bethlen Gábor és a Rákócziak korának küzdelmei a szabad vallásgyakorlat érdekében
10. A magyar protestantizmus teológiája és egyházi élete a XVII. században, a virágzó Erdélyi Fejedelemség művelődéspolitikai törekvései
11. A Debreceni Református Kollégium történetének áttekintése 1538 és 1703 között

Számonkérési és értékelési rendszer:

Kora újkori egyháztörténet [1]: Írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban

A vizsga időtartama 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik.

Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

Kora újkori egyháztörténet [2]: Szóbeli vagy írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban

A vizsgára állás feltétele egy rövid írásbeli beszámoló készítése valamelyik ajánlott, vagy az oktatóval előre egyeztetett kapcsolódó szakirodalmi alkotás alapján. Ennek benyújtási határideje, a zárthelyi dolgozatok alapján megajánlott jegy esetén a jegybeírás, szóbeli vizsga esetén a kollokvium megkezdése előtti munkanap 24.00 óra.

A hallgatók szabadon dönthetnek el, hogy írásban szóban kívánnak vizsgázni.

Az írásbeli vizsga időtartama a vizsgaidőszakban 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgyatematikája rögzít. A vizsga egy tételtől áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

- BÍRÓ S. – BUCSAY M. – VARGA Z. – TÓTH E.: *A magyar református egyház története*, SRTA, Sárospatak, 1995, ISBN: 963-04-609-5
- BUCSAY M.: *A protestantizmus története Magyarországon 1521–1945*, Gondolat Kiadó, Budapest, 1985, ISBN: 963-281-532-7
- COLIJN, J.: *Egyháztörténelem*, Iránytű Kiadó [h. n.], 1996, ISBN: 963-9055-085
- DIENES D. (szerk.): *Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához*, Hernád Kiadó, Sárospatak, 2020, ISBN: 978-615-5787-16-4
- DIENES D.: *A keresztyénség Magyarországon 1526 előtt*, SRTA, Sárospatak, 1997, ISBN: 963-04-8584-2
- HEUSSI, K.: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Osiris Kiadó, Budapest, 2000, ISBN: 963-379-6865
- RÉVÉSZ I. – SEGESVÁRY L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, DRTA, Debrecen, 1994, ISBN: 963-852-827-3

Ajánlott irodalom:

- BARÁTH B. L.: Adalékok az Ecsedi Báthoriak 16. századi patrónusi tevékenységéhez és Nyírbátor reformációjához, in: *Egyháztörténeti Szemle 9* (2008/2), 26–52., ISSN: 1585-7476
- BARCZA J.: *Bethlen Gábor a református fejedelem*, Reformátusok a Közéletben Alapítvány, Szigetszentmiklós, 2002, ISBN: 263-009-242-5
- CHADWICK, O.: *A reformáció*, Osiris Kiadó, Budapest, 1998, ISBN: 963-379-263-0
- GÄBLER, U.: *Huldrych Zwingli, Bevezetés életébe és munkásságába*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2008, ISBN: 978-963-558-120-7
- GRESCHAT, M.: *Martin Bucer – Egy reformátor és a kor, amelyben élt*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2011, ISBN: 978-963-558-180-1
- JUNG, M. H.: *Melanchthon és kora*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2012, ISBN: 978-963-558-200-6
- MACCULLOCH, D.: *A reformáció története*, Európa Kiadó, Budapest, 2011, ISBN: 978-963-07-9281-3
- MCGRATH, A.: *Kálvin*, Osiris Kiadó, Budapest, 1996, ISBN: 963-379-137-5
- PÉTER K.: *A reformáció: kényszer vagy választás?* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004, ISBN: 963-195-245-2.
- SZABÓ A.: „Bizontalan helyeken búdosunk” – Szenci Molnár Albert a magyar és az európai szellemi életben, Lilium Aurum, Dunaszerdahely – Komárom, 2011, ISBN: 978-808-062-433-0
- SZABÓ A.: *A rejtőzködő bibliafordító – Károlyi Gáspár*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2012, ISBN: 978-963-558-205-1

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.)** a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Ellátja a szakképzettségének megfelelő munkakört.
- Szakterülete eljárásrendjét, legfontosabb elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát feladatai végrehajtásakor alkalmazza.
- Megérti és használja szakterületének jellemző online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen nyelven, rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.
- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.
- Komplex megközelítést kívánó, illetve váratlan döntési helyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- A szakterülete megalapozó nézeteit felelősséggel vállalja.
- Önálló továbbtanulással vagy szervezett továbbképzések segítségével meglévő készségeit fejleszti és olyan új kompetenciákat sajátít el, amelyek segítségével alkalmassá válhat egy szervezeten belül felelősségteljes munkakör vállalására.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Hörcsik Richárd egyetemi tanár, CSc, dr. habil

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R033-A Tantárgy neve: A felvilágosodás korának egyháztörténete Tantárgy neve angolul: Church History of the Age of Enlightenment	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 1.	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 20 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5.	
Előtanulmányi feltételek: —	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Ismeretanyag: A felvilágosodás kora (1647–1790) egyetemes és magyarországi egyháztörténetének áttekintése. A hallgatók ismerjék meg és elemezzék az adott korszak egyházszervezetének, teológiatörténetének, egyházi művelődésének jellegzetességeit, meghatározó fordulóit. Sajátítsák el a kapcsolódó alapvető fogalomkészletet. Legyenek képesek korábbi kapcsolódó ismeretanyaguk szakirányú elmélyítésére, integrálására. Kapjanak betekintést az aktuális szakirodalmi eredményekbe. Tematika: 1. A korszak politika-, társadalom- és gazdaságtörténetének áttekintése 2. A felvilágosodás kezdetei, az angol és francia felvilágosodás, a deizmus 3. A német felvilágosodás és a Kant előtti német racionalista teológia. Kant és teológia-történeti jelentősége 4. A római katolikus egyház a 18. században. A vallási türelem kérdése a korban 5. A pietizmus gyökerei és átfogó értékelése. A német pietizmus 6. Protestáns ébredési mozgalmak az angol nyelvű területen. A hollandiai és svájci protestantizmus története a vizsgált korban 7. Az orosz ortodox egyház történetének áttekintése a vizsgált korban 8. A protestáns egyházak belső élete, művelődéstörténete a korszakban 9. Magyarország és a magyar protestantizmus helyzete a linzi békétől a gyászévtized végéig 10. A magyar protestantizmus története 1681-től a Rákóczi szabadságharc végéig 11. A 18. századi Magyarország és a csendes ellenreformáció kora III. Károly és Mária Terézia uralkodásának időszakában

12. A felvilágosult abszolútizmus és valláspolitikája, II. József és a Türelmi Rendelet, ennek hatásai a magyar protestantizmus életére 13. II. Lipót, az 1791. évi XXVI. tc. szerepe és a budai zsinat. A 18. század végének belső egyházi élete
Számonkérési és értékelési rendszer:
<i>Szóbeli vagy írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban</i> A vizsgára állás feltétele egy rövid írásbeli beszámoló készítése valamelyik ajánlott, vagy az oktatóval előre egyeztetett kapcsolódó szakirodalmi alkotás alapján. Ennek benyújtási határideje a kollokvium megkezdése előtti munkanap 24.00 óra. A hallgatók szabadon dönthetnek arról, hogy írásban vagy szóban kívánnak-e vizsgázni. <i>Az írásbeli vizsga</i> időtartama a vizsgaidőszakban 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgytematika rögzíti. <i>A szóbeli vizsga</i> kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy tételből áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)
Kötelező irodalom: BÍRÓ S. – BUCSAY M. – VARGA Z. – TÓTH E.: <i>A magyar református egyház története</i>, SRTA, Sárospatak, ISBN: 963-04-609-5 BUCSAY M.: <i>A protestantizmus története Magyarországon 1521–1945</i>, Gondolat Kiadó, Budapest, 1985, ISBN: 963-281-532-7 COLIJN, J.: <i>Egyháztörténelem</i>, Iránytű Kiadó [h. n.], 1996, ISBN: 963-9055-085 CSOHÁNY J.: <i>Magyar protestáns egyháztörténet 1711–1849</i> (A Debreceni Református Teológiai Akadémia egyháztörténeti tanszékének tanulmányi füzetek 5), Debreceni Református Teológiai Akadémia, Debrecen, 1994 DIENES D. (szerk.): <i>Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához</i>, Hernád Kiadó, Sárospatak, 2020, ISBN: 978-6 15-5787-16-4 HEUSSI, K.: <i>Az egyháztörténet kézikönyve</i>, Osiris Kiadó, Budapest, 2000, ISBN: 963-379-6865
Ajánlott irodalom: BARÁTH B. L.: Az I. Carolina resolútiótól a Türelmi Rendeletig – A királyi Magyarország protestáns egyházi életét meghatározó 18. századi uralkodói rendeletek áttekintése, in: Gáborjáni Szabó B. (szerk.): <i>Egyházak és egyházpolitika Magyarországon és Erdélyben a 18–19. században – A Carolina Resolútiótól az 1848. évi XX. törvénycikkig</i>, Tiszántúli Református Egyházkerületi Gyűjtemények, Debrecen, 2016, 11–16., ISBN: 978-915-80158-4-4 FONT Zs.: <i>Erdélyiek Halle és a radikális pietizmus vonzásában</i>, József Attila Tudományegyetem, Szeged, 2001, ISBN: 963-482-547-8 WALLMANN, J.: <i>A pietizmus</i>, Kálvin Kiadó, Budapest, 2000, ISBN: 963-300-820-4

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel.
- Ismeri az általa tanított tudományág, szakterület (műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel.
- Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során felhasználható nyomtatott és nem nyomtatott információforrásokat, az azokról való tájékozódás lehetőségeit.

b) képességei

- Képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban.
- Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére.
- Képes az alkotó információ- és könyvtárhasználatra és az információ-kommunikációs technológia használatára.

c) attitűdje

- Elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt.
- Törekszik az aktív együttműködésre a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival.
- Nyitott a megismerés, illetve a tapasztalatszerzés iránt, törekszik a tanulók megismerési és alkotási vágyának, önművelési igényeinek a felébresztésére és fenntartására.

d) autonómiája és felelőssége

- Képes szakmája, a szaktárgyainak tanításával-tanulásirányításával kapcsolatos átfogó, megalapozó szakmai kérdések átgondolására és az ide vonatkozó források alapján megfelelő válaszok kidolgozására.
- A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja.
- Végig gondolja és képviseli az adott szakterület etikai kérdéseit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R034-A, R036-A Tantárgy neve: XIX–XX. századi egyháztörténet [1, 2] Tantárgy neve angolul: 19th–20th Century Church History [1, 2]	Kreditértéke: 2, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 2.	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 20 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6., 7.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: R033-A A felvilágosodás korának egyháztörténete [2]: R034-A XIX-XX. századi egyháztörténet [1]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Ismeretanyag:

A XIX–XX. század egyetemes és magyarországi egyháztörténetének rendszerezett tanulmányozása. A hallgatók ismerjék meg és elemezzék az adott korszak egyházszervezetének, teológiatörténetének, egyházi művelődésének jellegzetességeit, meghatározó fordulóit. Sajtátítsák el a kapcsolódó alapvető fogalomkészletet.

Tematika:

XIX-XX. századi egyháztörténet [1]

1. Ébredési mozgalmak, a bel- és külmiszió nagyarányú kibontakozása a XIX. században, e terület nagy egyéniségei.
2. A német ajkú protestáns egyházak élete a XIX. században és a német teológiai gondolkodás a korban (a romantikus teológia, ortodox konfesszionizmus stb.).
3. Anglia és Skócia korabeli egyháztörténete. Észak Amerika protestáns egyházai és neoprotestáns közösségei a vizsgált korban.
4. A holland reformátusság a XIX. században és a századfordulón, különös tekintettel Abraham Kuyper munkásságára.
5. A római katolikus egyház a XIX. században: a pápaság szerepének a változása, az ultramontanizmus és a nemzeti katolikus mozgalmak, az I. vatikáni zsinat a századvég jelentős enciklikái.
6. Teológiai irányok a századfordulón (a vallásos szocialisták, a vallástörténeti iskola, a keresztyénség angol nyelvterületen a századfordulón).
7. Az I. világháború és egyháztörténeti vonatkozásai
8. Keresztyén egyházak a XX. századi totalitárius államrendszerekben:
 - I. Az orosz ortodox egyház XX. századi történetének áttekintése

II. A protestantizmus Németországban a két világháború közt és utána) 9. Az ökumenikus mozgalom kezdetei. Holland református egyházi fejlemények a XX. században. 10. A pápaság és a XX. századi háborús konfliktusok; A II. világháború. 11. Ökumené a kétpólusú világrendben; A római katolikus egyház és teológia a XX. században a II. vatikáni zsinatig. 12. Globális protestáns teológiai mozgalmak; Huszadik századi teológusportrék (Barth, Bultmann, Tillich, Bonhoeffer, Niebuhr, Schweizer, Pannenberg). <i>XIX–XX. századi egyháztörténet [2]:</i> 1. Egyházi viszonyok a Magyar Királyságban a XIX. század első felében 2. Az 1848/49-es szabadságharc hatása egyházunk életére 3. A protestantizmus helyzete a kiegyezésig, a pátensharc 4. A dualizmus korának egyháztörténete 5. A belmisszió és ébredés 6. A magyarországi keresztyén egyházak politikai szerepvállalása 1918-ig 7. Az I. világháború és az egyházak 8. A római katolikus egyház a két háború között 9. A magyar protestáns egyházak 1918–1945 között 10. A római katolikus egyház a II. világháború után 11. A magyarországi protestáns egyházak helyzete a kommunizmusban 12. A Trianon után elszakadt protestáns magyarság egyházi élete a rendszerváltozásokig
Számonkérési és értékelési rendszer:
<i>Szóbeli vagy írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban.</i> A vizsgára állás feltétele egy rövid írásbeli beszámoló készítése valamelyik ajánlott, vagy az oktatóval előre egyeztetett kapcsolódó szakirodalmi alkotás alapján. Ennek benyújtási határideje a kollokvium megkezdése előtti munkanap 24.00 óra. A hallgatók szabadon dönthetik el, hogy írásban szóban kívánnak vizsgázni. <i>Az írásbeli vizsga</i> időtartama a vizsgaidőszakban 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgytematika rögzíti. <i>A szóbeli vizsga</i> kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy tételből áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)
Kötelező irodalom: BARÁTH B. L.: „... e jó szándék nem volt haszontalan, a fáradtság nem volt eredménytelen”, in: <i>Mediárium</i> 3 (2009/1–2), 5–22., ISSN 1789-0357

- BARCZA J. – DIENES D. (szerk.): *A Magyarországi Református Egyház története 1918–1990*, Sárospataki Református Teológiai Akadémia, Sárospatak, 1999, ISBN: 963-03-7380-7
- BÍRÓ S. – BUCSAY M. – VARGA Z. – TÓTH E.: *A magyar református egyház története*, Sárospataki Református Teológiai Akadémia, Sárospatak, 1995 (Az 1949. évi kiadás változatlan utánnyomása), ISBN: 963-04-609-5
- BUCSAY M.: *A protestantizmus története Magyarországon 1521–1945*, Gondolat Kiadó, Budapest, 1985, ISBN: 963-281-532-7
- COLIJN, J.: *Egyháztörténelem*, Református Theológiai Akadémia, Sárospatak, 1996, ISBN: 963-9055-085
- CSOHÁNY J.: *A legújabb kor egyetemes egyháztörténete* [k. n.], Debrecen, 1974
- CSOHÁNY J.: *Magyar protestáns egyháztörténet 1711–1849* (A DRTA egyháztörténeti tanszékének tanulmányi füzetek 5), Debreceni Református Teológiai Akadémia, Debrecen, 1994
- DIENES D. (szerk.): *Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához*, Hernád Kiadó, Sárospatak, 2020, ISBN: 978-615-5787-16-4
- HEUSSI, K.: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Osiris, Budapest, 2000, ISBN: 963-379-6865
- MOLNÁR J. (szerk.): *Magyarországi keresztyén egyházak a XX. században* (helyi sokszorosítású jegyzet)
- MOLNÁR J.: *Modern kor – A keresztyénség története a XX. században* (Vázlat), helyi sokszorosítású jegyzet, 2012

Ajánlott irodalom:

- CSOHÁNY J.: *Magyar protestáns egyháztörténet 1849–1919*, Debreceni Református Teológiai Akadémia, Debrecen, 1973, (helyi sokszorosítású jegyzet)
- MEDGYESI L.: *A keresztyénség története az Egyesült Államokban*, Református Zsinati Iroda, Budapest, 2000, ISBN: 963-8360-39-9

Az egyes témakörökhöz kapcsolódó további ajánlott irodalmat az előadásokon ismertetjük.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel.
- Ismeri az általa tanított tudományág, szakterület (műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel.
- Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során felhasználható nyomtatott és nem nyomtatott információforrásokat, az azokról való tájékozódás lehetőségeit, a digitális tankönyveket, taneszközöket, tanulásszervezési módokat, fontosabb módszereket, tanítási és tanulási stratégiákat.

b) képességei

- Képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban.
- Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére.

- Képes az alkotó információ- és könyvtárhasználatra és az információ-kommunikációs technológia használatára.

c) attitűdje

- Elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt.
- Törekszik az aktív együttműködésre a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival.
- Nyitott a megismerés, illetve a tapasztalatszerzés iránt, törekszik a tanulók megismerési és alkotási vágyának, önművelési igényeinek a felébresztésére és fenntartására.

d) autonómiája és felelőssége

- Képes szakmája, a szaktárgyainak tanításával-tanulásirányításával kapcsolatos átfogó, megalapozó szakmai kérdések átgondolására és az ide vonatkozó források alapján megfelelő válaszok kidolgozására.
- A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja.
- Végiggondolja és képviseli az adott szakterület etikai kérdéseit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R037 Tantárgy neve: Egyházjog Tantárgy neve angolul: Church Law	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 10.	
Előtanulmányi feltételek: R002 Egyháztörténet szigorlat (I-XVIII. sz.)	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Ismeretanyag:

Jogi alapismeretek, a magyar jogrendszer áttekintő bemutatása, a vallásszabadságra és az egyházakra vonatkozó állami szabályok ismertetése. A Magyar és a Magyarországi Református Egyház felekezeti jogrendjének bemutatása, az egyházalkotmányi, választási, gazdálkodási, bíraskodási és nyugdíj szabályok tételes ismertetése.

Tematika:

1. A jog szerepe, jellege, alapvető jogi ismeretek
2. A magyar állami jogalkotásra vonatkozó szabályok, a magyar állami jogrendszer hierarchikus rendje, jogágak
3. A jogalkalmazás, jogértelmezés, hozzáférés a hatályos joghoz
4. Az állam és az egyházak jogi kapcsolata, a vallásszabadságra, az egyházak működésére vonatkozó magyarországi szabályok
5. Az egyházak gazdálkodására, az egyházak által vállalt közfeladatok végzésére vonatkozó állami szabályok. A Magyarországi Református Egyház és a magyar állam jogi kapcsolata
6. Jogalkotás és jogrend a Magyarországi Református Egyházban. A Magyar Református Egyház és a Magyarországi Református Egyház alkotmányos kapcsolata
7. A Magyarországi Református Egyház alkotmánya, szervezeti felépítése és működése
8. A Magyarországi Református Egyház gazdálkodási, választási, fegyelmi/bírószági
9. és nyugdíj szabályainak alapelvei és legfontosabb rendelkezései

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészből áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) Nemzeti Hitvallás, Alapvetés, Szabadság és Felelősség című fejezetei

2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról

1057/1999. (V. 26.) Korm. határozat a Magyar Köztársaság Kormánya és a Magyarországi Református Egyház között 1998. december 8-án létrejött Megállapodás közzétételéről

Református Egyházi Törvénytár/ Kálvin Kiadó, a kiadása óta megjelent pótlapokkal frissített szöveg, vagy a zsinati honlapról://www.reformatus.hu/adattár/törvények

Ajánlott irodalom:

BOROS L.: *Jogi alapismeretek*, Vince Kiadó, Budapest, 2004, ebben: I–IV. fejezet. ISBN: 963-9192-18-X vagy [static.polc.hu/previews/pdf/10/00/00/100000279.pdf/](http://static.polc.hu/previews/pdf/10/00/00/100000279.pdf)

KOVÁTS J. I.: *A református egyházalkotmány alapvető kérdései*, Bethlen Gábor Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, Budapest, 1948

SZENTPÉTERI KUN B.: *A Magyarországi Református Egyház külső rendje*, Magyar Református Egyház, Budapest, 1948

SZATHMÁRY B.: *Magyar egyházjog*, Századvég Kiadó, Budapest, 2004

ROBBERS, G. (szerk.): *Állam és Egyház az Európai Unióban*, Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2004

BUSCH, E.: *Református – Egy felekezet arculata*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2008, (ebből: X. fejezet: Jog és béke). ISBN: 978-963-558-118-4

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Molnár Pál óraadó

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: TESI1, TESI2, TESI3 Tantárgy neve: Testnevelés [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Physical Education [1, 2, 3]	Kreditértéke: 0, 0, 0
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: testnevelés	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: aláírás, aláírás, aláírás Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 90 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 1., 3., 5.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: TESI2 Testnevelés [1] [3]: TESI3 Testnevelés [2]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Cél: Az egyetemi hallgatókat a testkultúra elemeiből nyert értékekkel ruházza fel. Olyan testi műveltséggel, ami tovább erősíti a megszerzett mozgásos cselekvési biztonságukat. Az egészséges életmódhoz szükséges rendszeres testmozgás biztosítása heti két órában, szervezett és szakember által irányított keretek között. Mozcásvágy felkeltése, kielégítése. Tematika: ○ A megismert sportági mozgáselemek tudatos alkalmazásához szükséges alapvető játékszabályok megismerése. ○ A röplabda alapvető technikai (alkar- és kosárérítés, egykezes alsó, felső nyítás) elemeinek elsajátítása. A játékszabályok ismerete, alkalmazása, folyamatos játék kialakítása. ○ A kosárlabda alapvető technikai (indulócel, megindulás, megállás, sarkazás, mellső kétkezes átadás, futás, védőhelyzet felvétele) elemeinek az elsajátítása. A játékszabályok ismerete, alkalmazása, folyamatos játék kialakítása. ○ A motoros képességek (erő) fejlesztése saját testsúllyal (statikus és dinamikus gyakorlatok) és kéziszerrek (kézisúlyzó, tornabot, medicinlabda, zsámoly tornapad) használatával. ○ A testnevelési játékok alkalmazásával (fogó- és futójátékok, küzdőjátékok, sor- és váltóversenyek) pedig az állóképesség fejlesztése és a mozgásigény kielégítése valósul meg.
Számonkérési és értékelési rendszer:

A hallgató rendszeres és aktív részvétele.
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)
Kötelező irodalom: — Ajánlott irodalom: KRISTÓF L. – GÁL L. – MAGYAR GY.: <i>Sportjátékok III.</i>, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1992, ISBN: 963-190-021-5 CSILLAG B. – GÁL L. – KRISTÓF L. – TÓTH J.: <i>Sportjátékok II.</i>, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003, ISBN: 978-963-194-584-2 PÁSZTHORY A. – RÁKOS E.: <i>Sportjátékok I.</i>, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1992, ISBN: 963-184-309-2 ONYESTYÁKNÉ R. M.: <i>Testnevelési játékok</i>, Magyar Testnevelési Egyetem, Budapest, 1992, ISBN: 963-716-615-7 PINCZÉS T. – NÁDASI L.: <i>Testnevelési játék téka nem csak pedagógusjelölt hallgatóknak</i>, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2017, ISBN: 978-615-5853-26-5
Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (<i>tudás, képesség</i> stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul
a) tudása - Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait. b) képességei - Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja. c) attitűdje - Törekszik arra, hogy a problémákat lehetőleg másokkal együttműködésben oldja meg. d) autonómiája és felelőssége - Önállóan végzi munkáját tevékenysége kritikus értékelése és folyamatos korrekciója mellett.
Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Pinczés Tamás főiskolai docens, PhD
A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): Tóth Csaba testnevelő tanár, Szakál Zsolt tanársegéd
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Testnevelési Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: TINFI1N Tantárgy neve: Informatikai alap- és felhasználói ismeretek [1] Tantárgy neve angolul: Basic ICT Studies [1]	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: gyak. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk.	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: beadandó dolgozat, prezentáció tartása.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 90 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 5.	
Előtanulmányi feltételek: —	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
Szövegszerkesztés. Szerkesztési műveletek. Szövegformátumok: karakter-, bekezdés-, oldal- és szakaszbeállítások, stílusok. Élőfej és élőláb, oldalszámozás. Ábrák, feliratok és grafikus elemek. Táblázatok. Egyéb eszközök (láb- és végjegyzetek, hivatkozások, tartalomjegyzék stb.). Beadandó dolgozat készítése. Prezentációs eszközök alkalmazása, bemutató összeállításának lépései. Felkészülés előadásokra, anyaggyűjtés, hatásos prezentáció kialakítása. Mintaelőadás tartása.
Számonkérési és értékelési rendszer:
<i>Gyakorlati jegy beadandó dolgozat és hallgatói prezentáció alapján</i> A hallgatók a félév során az oktató által felkínált témák közül egyet választanak, és a beadandó dolgozat tartalmi részét, valamint a félév végén megtartott prezentációt (mintaelőadást) ebből a témából kell elkészíteniük. A <i>beadandó dolgozat</i> (Word dokumentum) tartalmi és formai követelményeit a hallgatók a félév során megismerik. A dolgozat osztályozása ezek alapján történik. Az elégtelen dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni javítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette. <i>Hallgatói prezentációk a szorgalmi időszakban.</i> A prezentáció legalább 10 és legfeljebb 15 perces, és az előadónak PowerPoint bemutatót kell hozzá készíteni. A prezentációt rövid, a hallgatósággal közös megbeszélés követi, ahol a többi hallgató kérdéseket tehet fel az előadónak. A megbeszélésen mutatott hallgatói aktivitás, valamint a kérdésekre adott válaszok egyaránt beszámítanak a prezentációk értékelésébe (az előadásokon mutatott aktivitást illetően maximum egy érdemjegy erejéig).

A félévi osztályzatot a beadandó dolgozat és a megtartott prezentáció érdemjegyének átlaga adja, amennyiben mindegyik legalább elégséges. Ha bármelyik érdemjegy elégtelen, a félévi osztályzat elégtelen.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Informatika gyakorlati feladatok (a gyakorlat anyaga és segédanyagok a felkészüléshez):
<http://bodaistvan.hu/infalap/feladatok.html>, 2024

BÁRTFAI B.: *Word 2019 zsebkönyv*, BBS-INFO Kiadó, Budapest, 2023, ISBN: 978-615-547-705-8

BÁRTFAI B.: *PowerPoint 2019 zsebkönyv*, BBS-INFO Kiadó, Budapest, 2023. ISBN: 978-615-547-771-3

Ajánlott irodalom:

ATKINSON, C.: *Ne vetíts vázlatot! A hatásos prezentáció*, Szak Kiadó, Bicske, 2008, ISBN: 978-963-986-303-3

REYNOLDS, G.: *A meztelen előadó*, HVG Kiadó, Budapest, 2011, ISBN: 978-963-304-062-1

LŐRINCZ É. A. – STURCZ Z.: *Prezentáció*, Typotex Kiadó, Budapest, 2013, ISBN: 978-963-279-264-4

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert.
- Ismeri szakterülete fő elméleteinek ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit.

b) képességei

- Megérti és használja szakterületének jellemző online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen nyelven, rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Megért, illetve értelmez összefüggő szövegeket, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegeket, táblázatokat, adatsorokat, vizuális szövegeket mozgó-, állóképeket, térképeket, diagramokat.

c) attitűdje

- Nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.
- Nyitott a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan végzi munkáját tevékenysége kritikus értékelése és folyamatos korrekciója mellett.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. habil. Boda István főiskolai tanár, PhD
A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): Dr. T. Nagy László egyetemi adjunktus, PhD
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Matematika és Informatika Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: TEGTA1E Tantárgy neve: Egészségtan Tantárgy neve angolul: Hygiene	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: gyak. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: Egyéni, illetve csoportmunka, referátumok, projektmunkák, portfóliók készítése, szakterületen dolgozó szakemberek meghívása (infektológus, addiktológus, antropológus, mentálhigiénikus, andragógus, stb.) terepmunkával egybekötött kvíz játékok.	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: Évközi számonkérésben zárthelyi dolgozat, esettanulmányok beadása, kutatási beszámolók, tudományos interjúk, témadiskurzusok és disputák, írásos tesztek. Végső érdemjegy kialakításában az évközi munka összegzése.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 75 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 3.	
Előtanulmányi feltételek: —	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása A magyar populáció egészségi állapota, az egészségügyi intézményrendszer. Ember és egészség. Egészségkultúra, az emberi szervezet működése. Az egészséges életmód, egészségtudatos magatartás. Az egyedfejlődés kockázati tényezői. elfeledett betegségek újjalagos megjelenése. Civilizációs ártalmak (stressz, táplálkozás, mozgás, szenvedélybetegségek,). Érzetek, érzések, érzelmek. Maradandó/fogyatékossgal élők iránti érzékenyítés, egészségnevelése és fejlesztése, (média sugallta testképzavarok). Ételintoleranciák, egészségnevelésben és fejlesztésben, az egészség és életmódkultúra. A család és az iskola szerepe az egészség megőrzésben, prevenció a betegségek kialakulásában. A bioszféra (levegő, napfény, légkör hatása az egészségre. A humánökológia, a bioritmus egészségdimenziójában, demográfia és családtervezés. Az egészségnevelés immanens jellege iskoláskorúak és idősek gondozási feladatai (pedagógusok és szociális gondozók szerepe).
Számonkérési és értékelési rendszer: A gyakorlati jegy a szorgalmi időszakban az elvégzett feladatok megoldása révén, az évközi munka alapján teljesül. A részismeretek szintetizálása adja a komplex számonkérés lehetőségét. Az osztályozás a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (TVSZ) 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgytematika rögzíti.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

VÍZVÁRI L.: *Egészségtan*, Műszaki Kiadó, Budapest, 2010, ISBN: 978-963-166-026-5

HIDVÉGI T.: *Civilizációs betegségek*, SpringMed Kiadó, Budapest, 2017, ISBN: 978-463-969-520-7

BARABÁS K. (szerk.): *Egészségfejlesztés (Alapismeretek pedagógusok számára)*, Medicina Kiadó, Budapest, 2006, ISBN: 963-226-034-0

Ajánlott irodalom:

BENKŐ Zs.: *Egészségfejlesztési kézikönyv*, Mozaik Kiadó, Szeged, 2009, ISBN: 978-963-697-580-7

JÁMBOR GYULÁNÉ – KISS F.: *Egészségtan (Testi és lelki egészségünk)*, Mozaik Kiadó, Szeged, 2006, ISBN: 963-6973-344-3

EMBER I. (szerk.): *Környezet-egészségtan*, Dialóg Campus Kiadó, Pécs, 2006, ISBN: 978-963-954-286-0

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete fő elméleteinek ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit.
- Rendelkezik azzal a tudással, azokkal a képességekkel, attitűdökkel, amelyek szakmáját az állampolgári műveltség meghatározott köréhez kötik.

b) képességei

- Megérti és használja szakterületének jellemző online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen nyelven, rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Megért, illetve értelmez összefüggő szövegeket, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegeket, táblázatokat, adatsorokat, vizuális szövegeket mozgó-, állóképeket, térképeket, diagramokat.
- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

c) attitűdje

- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.

d) autonómiája és felelőssége

- Felelősséggel részt vállal szakmai nézetek kialakításában, indoklásában.
- Önálló továbbtanulással vagy szervezett továbbképzések segítségével meglévő készségeit fejleszti és olyan új kompetenciákat sajátít el, amelyek segítségével alkalmassá válhat egy szervezeten belül felelősségteljes munkakör vállalására.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Tóthné dr. Kosztin Beáta főiskolai adjunktus, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Természettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: - Tantárgy neve: Kötelezően választható tárgyak - Biblikus sáv [1] (1, 2, 3) Tantárgy neve angolul: Elective Course – Biblical Studies [1] (1, 2, 3)	Kreditértéke: 3, 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
A tantárgy mintatantervi besorolása: kötelezően választható tárgyak	
A tanóra típusa: kut.szem., kut.szem., kut.szem. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: ha a kurzust meghirdető oktató alkalmaz sajátos ismeretátadási módot (pl. utazószeminárium), azt az aktuális félév tárgytematikája rögzíti	
A számonkérés módja: kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: ha a kurzust meghirdető oktató alkalmaz sajátos ismeretellenőrzési módot (pl. félévközi prezentációk, beadandó dolgozatok, olvasónaplók), azt az aktuális félév tárgytematikája rögzíti	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): T-TL: 4., 6., 7. OVAL: 2., 6., 9.	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): kód:- tantárgy neve:-	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tantárgy lehetőséget kínál a hallgatóknak arra, hogy a <i>bibliai tanszékcsoport</i> (Ószövetségi Tanszék, Újszövetségi Tanszék, Bibliai teológiai és Vallástörténeti Tanszék) oktatói által meghirdetett szakmai, kötelezően választható kurzusaiból szabadon válogassanak. Tantervüket így a bibliatudomány szakterületen (biblikus sávon) belül – a tantárgy kreditszámának összegéig – saját érdeklődésüknek megfelelően állíthatják össze, ezáltal pedig 1) lehetőséget kapnak egy szűkebb tudományos kérdéskör elmélyültebb megismerésére, 2) a zömében irányított kutatómunkára, hallgatói szakelőadásokra és dolgozatokra épülő kurzusok (kutatószemináriumok) révén a tudományos kutatómunka, előadás és publikáció készítésének módszertanát sajátíthatják el, illetve gyakorolhatják be.	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
A számonkérés módját a meghirdetett kurzus aktuális tárgytematikája rögzíti (kollokvium vagy gyakorlati jegy). Az értékelés a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 26. §-ban rögzített ötfokozatú osztályzattal történik.	
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Ajánlott irodalom:	

GYURGYÁK J.: <i>A tudományos írás alapjai – Útmutató szemináriumi és tudományos diákköri értekezést, szakdolgozatot és disszertációt íróknak</i>, Osiris Kiadó, Budapest, 2019, ISBN: 978-963-276-349-1 A speciális irodalomjegyzéket minden félévben a tárgyat meghirdető oktatók teszik közzé a kurzusleírásban, illetve egyeztetik a hallgatókkal.
Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul
a) tudása • Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez. • Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait. • Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven. b) képességei • Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizisét, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez. • Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában. c) attitűdje • Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit. • Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa. d) autonómiája és felelőssége • Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását. • Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit. • Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.
Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Németh Áron egyetemi docens, PhD
A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): Dr. Kustár Zoltán egyetemi tanár, PhD, dr. habil. Dr. Ledan-Muntean István adjunktus, PhD Dr. Hodossy-Takács Előd egyetemi tanár, PhD, dr. habil. Dr. Kókai Nagy Viktor egyetemi docens, PhD, dr. habil.
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: - Tantárgy neve: Kötelezően választható tárgyak – Biblikus sáv [2] (1, 2, 3, 4) Tantárgy neve angolul: Elective Course – Biblical Studies [2] (1, 2, 3, 4)	Kreditértéke: 3, 3, 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
A tantárgy mintatantervi besorolása: kötelezően választható tárgyak	
A tanóra típusa: kut.szem., kut.szem., kut.szem, kut.szem. és óraszám: 30, 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: ha az oktató alkalmaz ilyeneket (pl. utazószeminárium), azt az aktuális tárgytematika rögzíti	
A számonkérés módja: kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: ha az oktató alkalmaz sajátos ilyeneket (pl. félévközi prezentációk, beadandó dolgozatok, olvasónaplók), azt az aktuális tárgytematika rögzíti	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7, 8, 9, 10	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): az aktuális tárgytematika rögzíti	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tantárgy lehetőséget kínál a hallgatóknak arra, hogy a <i>bibliai tanszékcsoport</i> (Ószövetségi Tanszék, Újszövetségi Tanszék, Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék) oktatói által meghirdetett szakmai, kötelezően választható kurzusaiból szabadon válogassanak. Tantervüket így a bibliai tudományok szakterületen (az ún. biblikus sávon) belül – a tantárgy kreditszámának összegéig – saját érdeklődésüknek megfelelően állíthatják össze. Ezáltal a hallgatók ○ lehetőséget kapnak a bibliai tudományokon belül egy szűkebb tudományos kérdéskör elmélyültebb megismerésére, ○ a zömében irányított kutatómunkára, hallgatói szakelőadásokra és beadandó dolgozatokra épülő kurzusok (kutatószemináriumok) révén elsajátíthatják, illetve begyakorolhatják a tudományos kutatómunka, előadás és publikáció készítésének módszertanát.	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
A számonkérés módját a meghirdetett kurzus aktuális tárgytematikája rögzíti (kollokvium vagy gyakorlati jegy). Az értékelés a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 26. §-ban rögzített ötfokozatú osztályzattal történik.	
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	

Az irodalomjegyzéket minden félévben a tárgyat meghirdető oktatók teszik közzé a kurzusleírásban, illetve egyeztetik a hallgatókkal.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizisét, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kókai-Nagy Viktor egyetemi docens, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Kustár Zoltán egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

Dr. Németh Áron egyetemi docens, PhD, dr. habil.

Dr. Ledan-Muntean István adjunktus, PhD

Dr. Hodossy-Takács Előd egyetemi docens, PhD, dr. habil.

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék